ADITUS NOVUS AD OCCULTAS SYMPATHIÆ ET ANTIPATHIÆ

Causas inveniendas:

PER

Principia Philosophiæ naturalis, ex Fermentorum artificiosâ Anatomia hausta, PATEFACTUS.

A Sylvestro Rattray,
Med. Doct. *Glasguensi Scoto.*

Natura est arcanorum suorum interpres fidissima, nam quæ in uno aliquo genere obscurius exhibet, eatuculentius in alio explicat.

GLASGUÆ,
Excudebat Andreas Anderson,
Anno DOM. 1658.

2

ADITUS NOVUS AD OCCULTAS SYMPATHIÆ ET ANTIPATHIÆ Causas inveniendas:

PER

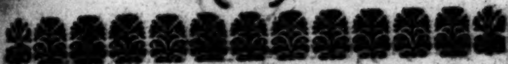
Principia Philosophiæ naturalis, ex Fermentorum artificiosa Anatomia hausta,

PATEFACTUS.

A Sylvestro Rattray,
Med. Doct. Glasguensi Scoto.

Natura, est arcanorum suorum interpres fidissima, nam quæ in uno aliquo genere obscuriora exhibet, ea in alio clarius exponit.

GLASGUÆ,
Excudebat Andreas Anderson,
Anno Dom. 1658.

CLARISSIMO, AMPLISSIMO, AC CONSULTISSIMO VIRO, D. D. *IOANNI SCOTO*, SCOTOTARVATIO, Nobili Musarum Mæcenati, amico suo submissè colendo,

Sylvester Rattray, M. D.

S. P. D.

IN universâ Scientiarum Cyclopædiâ (Vir Clarissime) jure sibi primas vendicat Physica; cujus studium res sanè ardua, sacra & planè divina: sed ita naturâ comparatum

tum eſt, ut, quietem potiùs amantes, quàm ea quæ difficilia & obſcura ſunt, & in condo naturæ tenebricoſo latitantia indagantes, ingeniis obices poſuerimus, ignaviam lege quâdam ſancientes. Quod, ne verba in re tam manifeſtâ prodigamus, non opus eſt pluribus rationum momentis ſtatuminare; nam Auctores Phyſici, maximâ ex parte, nihil præter ſcitam inſcitiam plenis plauſtris ingerentes, dicunt ſe malle cum *Ariſtotele, Galeno*, & Antiquis errare, quàm cum *Neotericis* vera proferre. Dicterium verè Satanicum, ſcientiarum omnium internecinum exitium, ingenioſorum acutiſſimorum venenum verè deleterium, quo in ipſo limine ita contaminantur, &, niſi ſalutare aliquod antidotum hauſerint, inebriantur & ita infatuantur, ut in poſterum continuò

ceſpitan-

cespitantibus, à veritatis tramite aberrantibus, & Ictericis oculis objecta conspicientibus, omnia iis flavescant, ad præconcepta opinionum portenta, naturam inscitiæ funiculis devinctam pro libitu torquentibus, quod impium semper judicavi, & à vero Philosophiæ studio alienissimum. Ideoque in concinnando nostro hoc Tractatu non libros scriptorum, sed folia & codicem naturæ à vinculis liberæ evolvi. En igitur, Domine clarissime, Musarum Charitumque deliciæ, *Palladis* & *Apollinis* Alumne meritissime, tenellum ingenioli nostri fœtum, è florigero amænissimæ naturæ viridario oriundum, ad aras patrocinii tui gratitudinis obsidem humiliter sisto; ut à fascinatione oculorum malignantium sartum tectum tuearis. Interim non ignoro,

ro, te splendorem ex nostrâ commendatione, & opusculis non aucupari, qui lucere vis iis ignibus quos proprii labores accenderunt, sed ut testatum facerem, immane quantum vestræ humanitati & benevolentiæ deberem, quem si æqui bonique consulere digneris, excitabitur animus tam suaviter stimulatus ad majora offerenda. Vale.

Datum *Glasguæ*,
Feb. 10. 1658.

Clarissimi tui Nominis
Studiosissimus cultor,
SYLVESTER RATTRAY.

Præfatio ad Lectorem.

INsanabile illud hujus seculi cacoethes (amantissime lector) scripturiendi nimirum prurigo, quæ passim grassatur, suo contagio me leviter fermentando, inter alios authores, qui ἀμετροι sunt ἀναλφάβητοι, impulit ut Rudimenta studiorum juvenilia, & præcoces, ne abortivos dicam, ingenioli nostri fœtus, lucis & Doctorum aleam subire permitterem. Ante duos annos hortatu quorundam amicorum, animus erat tractatum tantùm de Sympathiâ & Antipathiâ, *Mineralium, Vegetabilium, & Animalium* exornare, cui sedulò incumbens, postquam plurima per classes distribuissem exempla, atque exinde Corollaria deducens, inveni multa planè repugnantia principiis Philosophiæ Peripateticæ, Epicureæ, & cæt. Exin perspicuè cognovi, naturam tam angustis cancellis non posse concludi, ideoque meritò posthabitis omnium libris & opinionibus, me immenso naturæ pelago, ratione duce, experientiâ Palinuro, pro Arcto naturæ phænomena designando, commisi: Quibus cursum meum dirigendo, Scyllam sæpe feliciter & Charybdim enavigando, in intima naturæ latifundia memet

memet demisi, ubi augustissima ejus magnalia summâ cum voluptate contemplanti, nudam, neque confragrosis disputationum ineptarum salebris vestitam (quibus dignitas ejus & forma magis obscurantur & offuscantur, quàm illustrantur) mihi per transennam sese conspiciendam obtulit. Cujus conspectu intellectus, sicut vespertilionum oculi ad solis radios, vacillans, Proteiformem illam virginem non intueri, nedum vivis coloribus depingere poterat: & sic stans obtutu defixus in uno, splendore faciei, ita occæcatus sum, ut necesse esset oculos fatiscentes aliò ad visum disgregatum recuperandum deflectere. Ecce se mihi intereà obtulit ingens speculum ex materia Vegetabilium, Mineralium, & Animalium conflatum, ubi virgo ista quotidie sese offert conspiciendam amatoribus suis: at ocelli mei, spisso velut glaucomate obsessi, per nebulam tantum, faciem in se splendentissimam intueri poterant. Adde quòd è longinquo stabant grandævi quidam senes, quorum alii obliquè, alii cæsiis, alii ictericis oculis speculum intuentes, faciem naturæ pulcherrimam, pro vario intuitu variè & diversissimis coloribus pingentes & adumbrantes, longè tamen à prototypo deviantes, suam quisque picturam supra aliorum laudibus extollens, magna hinc inter eos orta est discordia, nunc his, nunc illis, ex hominum opinione vincentibus. Pulvere istius acerrimi certaminis adeo pro longo tempore conspurcârunt. ut exinde desperârint posteri unquam in speculo isto faciem ejus pulchrigenam se ampliùs visuros, ideóque fictitiis,

ctitiis istis contenti, ab ulteriori scrutinio quiscebant. Exactis quibusdam seculis nasuti quidam exorti sunt, quibus fucum subolfacientibus glaucomate magnâ ex parte sale ex oculis abluto, clarior paululum visus obtigit: ac indignabundi se tandiu putationibus & phantasmatis aliorum, fictis & fucatis coloribus naturæ faciem delineantium ludificari, serio scrutinio se dantes omnem movebant lapidem, si quid sub sole fortè reperirent, quod pristinum splendorem ac nitorem speculo, abstersо istius certaminis pulvere, conciliaret. Frustra diu, multis tentatis præsidiis, laborarunt, ac tandem subiit animos igne comburere, accenso autem igne haud improspere Laborârunt, nam, ablatis ejus vi fæcibus ex multis speculi partibus, hic oculum, illic genam, istic palpebras, ast omnia tantum dimidiata, viderunt. De hinc tanto amore ardebant integram ejus faciem conspiciendi, ut ignis gradum intendentes, secundò opus aggressi sint. Sed intereà tantus evolavit fumus, ut, fuligine densissimâ adhærente, duas faciei partes, velamine magis furvo obscurârint tertiâ ejus parte, ubi ignis immediatè agebat, manente tantùm clarâ; unde reliquas duas, si non intactas, saltem leviter & superficie tenus adumbrârunt coloribus ex trium mistelâ, Salis nempe, Sulphuris, & Mercurii, haud sufficientibus quacunque proportione inter se coeant ad tot diversas figuras, proportiones, colores, odores, sapores, & cæt. delineanda, quæ in speculo naturæ se visui offerunt; & licet imparibus telis & viribus opus aggressi oneris

ponderi

ponderi oppressi fatiscentes succubuerint, tamen non negandum est eos immensis & continuis sudoribus & laboribus (quibus Dii omnia vendunt) præclara spolia & celeberrimam mercedem retulisse. Igitur, ut missos faciamus eos qui ex impari confluxu quatuor elementorum, atque alios qui ex duobus, alios etiam qui ex Atomorum coitionibus naturæ varietates depingere conantur. At noster Palinurus verè pollicitus est, si pro polo designarem ipsius naturæ phænomena, non opiniones aliorum & scripta fallacia se non solum monstraturam speculum in suo splendore & nitore naturali, Ariadneæ filo facem in obscuris præferendo, & in Labyrinthis intricatissimis, per manus ducendo, & navem à scopulis, procellis, & prædonibus incolumem, ex tam immenso & profundo pelago reducendo, sed etiam quibus coloribus faciem naturæ in speculo nitentem ad vivum depingerem. Atque id neque ex mistelâ quatuor, trium, duorum, aut ex Atomorum phantasticorum congregatione aut segregatione, sed solâ purâ, simplici, & limpidâ aquâ opus esse perficiendum, in tabulâ autem ipsâ latitare tot invisibilia contagia à natura ipsius digito in primâ creatione impressa, quot expectationes proportionum, odorum, saporum & virtutum, ex quibus natura proteizantes varietates originem ducunt. Ego igitur, benigne lector, quò faciliùs ac feliciùs ad occultas Sympathiæ & Antipathiæ causas pervenirem & penetrarem hoc tramite insistendum fore duxi primùm principia philosophiæ naturalis, maximè verò ea

quæ

( )

quæ ad præsens institutum accommoda sunt ex hoc fonte limpidissimo eruere, & prolegomenum loco describere, antequam ulteriori scrutinio causas Sympathiæ & Antipathiæ in specie prosequerer: unde habes hic prima quasi rudimenta & fundamenta majoris operis, ad excitanda eruditorum ingenia & acumina, veterno & narcosi inexpugnabili jam diu sopita, ex cognitione fructus deveniendo ad cognitionem arboris, quæ in studio philosophiæ naturalis inter omnes sola est methodus certissima, tutissima, & præstantissima. Non me latet hîc occurrere quædam exempla, de quorum veritate dubitant viri doctissimi, sed his in eruendis corollariis non utar. Et licet nullibi tot exempla Sympathiæ & Antipathiæ reperiri possint in uno tractatu, tamen quia omnia tum philosophorum tum medicorum scripta hisce aut similibus referta sunt, ut cuivis perscrutanti liquidò patebit: visum est authorum nomina silentio præterire, tum ne tractatus hic authorum nudis nominibus solum turgesceret, tum quia testimonia humana tanti, haud ponderant, quantum propria uniuscujusque experientia; apposui multa igitur hic, ne quæ tota antiquitas tanquam verissima amplectebatur; temere viderer repudiasse, & ut si alicui esset animus ea experiendi hic in synopsi paucis schedulis comprehensa habeat quæ aliter nisi lectione tædiosa multorum voluminum haud inveniat. Novi quam sit arduum novis auctoritatem dare, neque ignoro tractatum hunc laudari, celebrari, vituperari, condemnari, conviciis proscindi in admirationem

rapi,

rapi, pro diversitate geniorum in quarum manus inciderit. Scio me, quamvis bona apertè proferre studui, non posse Zoilorum ungues devitare, quibus placere ne quidem ipse potest Jupiter. *Conspicio Momos quasi indignabundos in me arietando vires & virus plenis labris & flabris evomere: sed si tam facile esset eorum opprobria & dubia divinare quàm diluere, laborem sane non detrectarem, Velim interim cogitent non mirum esse in tam abstrusis naturæ mysteriis homuncionem hallucinari, feci quantum potui; meliora si quis dederit, ei nec obsto nec invideo, sed lubens palmam cedo, à lectoribus benignissimis hoc unum extorquere vellem, ut me, magis veritatis quàm gloriæ avidum putent. Hisce fruere lector, si fuerint genio non inamæna tuo, & si vitam, valetudinem, otium* DEUS *Opt. Max. largitus fuerit, altiora forsan & jucundiora ex iisdem fontibus eruere non pigebit. Vale.*

In

In Auctorem & Opus ENCOMIASTICON.

Naturæ quicunque cupis mysteria nôsse,
Assiduè hunc lepidum volve, revolve Librum.
Illic pulchra leges, atque admiranda relatu,
Quæ rebus sapiens indidit ille Deus.
Hi jucunda solent peritura scribere chartâ,
Deliciis aures quæ retinere valent.
Ast alii seclis quæ prosunt scripta futuris
Edunt, queis meritò major habendus honos.
Hæc duo Rattræus *doctus conjunxit in unum,*
Jucundo oblectans; utilitate juvans.
Illis est igitur tantùm anteferendus utrisque,
Quantò plura uno sunt potiora bona.
Vivat Rattræus *Medicâ præclarus in arte,*
Oblectare simul quóque juvare queat.

I. A.

Errata sic corrige.

Pag. 7. lin. 19. Agaracus lege Agaricus.
Pag. 15. lin. 1. quia lege qui.
Pag. 25. lin. 10. veglucits lege deglutiti.
Pag. 27. lin. 10. infantus lege infautis.
Pag. 32. lin. 1. summa lege summo
Pag. 33. lin. 10. exuscitantur lege exsuscitantur.
Pag. 41. lin. 17. gernien lege germen.
Pag. 52. lin. 13. genetura lege genitura.
Pag. 59. lin 8. tali lege talia.
Pag. 59. lin. 28. cornucopus lege coronopus.
Pag. 69. lin. 24. puca lege pauca.
Pag. 78. lin. 29. apposito lege opposito.
Pag. 93. lin 25. specifice lege specificæ.
Pag. 103. lin. 10. inter lege intra.
Pag. 115. lin. 2. in istas lege inustas.

MAGNALIA NATURÆ, PER OMNES SYMPATHIÆ & ANTIPATHIÆ, Mineralium, Vegetabilium, & Animalium, COMPLICATIONES Methodicè digesta.

Vegetabilium Antipathia.

BRassica, Cyclamino, apposita vel juxtà sata, arescit.

Brassica, ab Origano, arescit.

Brassica, & ruta, simul sata arescunt.

Vites, si ei Brassica applantetur, arescit. & se in adversum flectit.

Succi eorum etiam post, mutuam Antipathiam exercent, nam ebrietatem ex vino, Brassica, compescit.

Item si Brassica in ollâ bullienti imponetur tantillum vini, non coquitur neque tenerescit.

Cucumeres, cum Oleâ, inimicitiam habent.

Quercus Oleæ adversatur, ita ut si juxta sint, inarescant.

Vitis abhorrescit Laurum, neque crescit, si ei Laurus applantetur.
Mala medica abhorrent panem, nam si cumulo eorum inspergas panem, continuò putrescunt.
Arundo flaccescit, obsita filicibus, & contrà.
Quercus Juglandi proximè crescens, arescit.
Cicuta à Vite flaccescit, & veneno Cicutæ, vinum postea exhibitum est antidotus, si verò cum Cicutâ exhibeatur, intendit ejus vim.
Nux, umbrâ solum proximis arboribus, & vegetabilibus, exosa.
Lavendula herbis proximè satis inimica.
Mandragora vitibus nocet, nam vim iis narcoticam indit.
Chamæpitys Viti adversatur, & ramis, ejus coronati non inebriantur.
Colocynthis omnes herbas sibi vicinas, veneni modo inficit, & amaras reddit.
Ocymum inficit Cuscutham, in eo nascentem.
Salix inimica frugibus, nam juxta salicta non crescunt.
Ruta cum Basilico non crescit.
Taxi insitionem nulla arbor admittit.
Cerasus, nec Persici, nec Terebinthi insitionem admittit.
Si frumentum imponas saccis farinaceis, uredinem contrahunt fruges, ex eo productæ.
Thuris arbos inficit alias odoris fragrantiâ.
Assa gravis fætoris participes reddit accrescentes.
Lupini Sycomoris infesti sunt, neque simul crescunt.
Rosa abhorret Cæpe.
Ruta Cicutam odit.

Sigillum

Sigillum B. Mariæ aversatur Brassicam.

Orobanche, legumina omnia, si inter ea crescat, strangulat.

Aconito ruta adversatur.

Hedera arboribus omnibus, & satis, nocet.

Si putamina fabarum juxta radices arborum serantur, eas steriles reddunt.

Antithora inimica Aconito.

Animalium Antipathia.

TOrpedo Piscatoris manum convellit, in distans operando.

Leo omnium Animalium terror, cantu Galli terretur.

Homines viso Lupo raucescunt, & vocem amittunt.

Basilisci aspectus Homini lethalis, in distans.

Pullus gallinaceus timet Accipitrem, non prius visum.

Agnus, modò enixus, timet Lupum & Vulpem.

Confossum cadaver coram Judice, præsente Homicidâ, cruorem effundit.

Crocodilus hominibus infestus.

Cancri fluviatiles abhorrent Sues, & ab odore fœtido eorum moriuntur.

Araneæ & Bufones, se mutuo odio prosequuntur, & veneno Bufonis antidotus est Aranea apposita.

Mures, Glires & Sues Phaseolum timent, & citiùs perirent quàm eum comederent.

Mustela timet Bufonem, nam si diu teneatur in ejus conspectu, moritur: & attractrici vi ad se eam allicit Bufo, ut devoret, nec Mustela aggreditur

Caponem, aut Anates, Bufonibus pastos.
Canes Pelliones, non prius visos, odio habent.
Canes Hyænam odio prosequuntur, & contactu umbræ ejus obmutescunt.
Gallinæ, appenso iis milvi capite, nunquam quiescunt.
Aureolus avis ab aspectu Icterici moritur, attrahendo ægritudinem ad se.
Odor Cancrorum Apes interficit, & ab alvearibus pellit.
Mures cæci, pertranseundo vel attingendo membrum aliquod hominis, illud stupidum reddunt.
Mures odio prosequuntur Scorpiones, & eos interimunt.
Lupi timent Lepores.
Elephas furens ad conspectum arietis mansuescit, & ejus morsum sanat pinguedo ejus.
Elephas Porcelli grunnitum timet.
Serpentes Ibidem timent.
Equus timet Lupum
Camelum Equus etiam timet.
Vespertilionem timet Ciconia, & ova ejus contactu suo sterilia reddit.
Crocodilus timet Ibidem.
Otis timet Equum.
Alauda Serpentes timet, nam sibilis eam fascinant, & ad se trahunt.
Pavonis Vox terribilis Serpentibus.
Pavo terror Bufonum.
Noctua, & Phœnicurus se mutuò oderunt.
Ibidis penna injecta in cavernam Serpentum, eos stupidos reddit.

Hyænam

Hyænam Pardus timet.

Si Equa Lupi veſtigia conculcaverit, torpeſcit & abortit.

Veſpertilio & Ciconia ſe odio proſequuntur.

Vermes Talpam fugiunt.

Simia Serpentes odio proſequitur.

Mineralium Antipathia.

MErcurius tyrannide quadam omnia metalla, dempto auro, deſtruit, omnia cætera metalla Mercurio ſupernatant.

Antimonii vis attractiva, & humorum purgativa, ligatur à nitro, in Antimonio diaphoretico.

Magnetis vis ligatur præſente Adamante: & tamen hoc negat doctiſſimus *Keircherus*.

Plumbum Adamantem frangit, quod ferrum & ignis non poſſunt.

Lapis Theamedes ferrum abigit, & à ſe pellit, in Æthiopiâ naſcitur.

Stannum odit omnia metalla, quia ſi cum iis miſceatur, ea impura, friabilia, immalleabilia & dura facit.

Corrodentes aquæ, aquæ fortes, Salia, Sulphur, Antimonium, metalla ab iis mortificantur, diſſolvuntur, calcinantur, corrumpuntur, & in tenues auras auferuntur.

Mercurius & Antimonium ſe mutuò averſantur.

Aqua liquefactionis plumbi, ferrum molle reddit.

Cryſtallus Arſenico adverſatur.

Vegetabilium Sympathia.

Vitis Ulmo gaudet associari, & roboratur si tartarum radicibus inspergatur.

Lupini vitem meliorem reddunt, si juxta serantur.

Rhaphanus, eodem modo, Hermodactylos meliores facit.

Vitis quando floret, turbat Vina in cellis procul, quæ non turbantur ubi nulla Vitis nascitur: & citiùs in *Hispaniâ* quàm *Galliâ*, & illic quàm apud *Rhenum*.

Cerevisia in cadis, florente hordeo, turbatur, & ex hordeo non fit malta, dum reliquum in Campis floret.

Cerasi species, impressa in Embryonem, per imaginationem maternam, viridescit, flavescit, & rubescit cum Cerasis in arboribus, & pro diversitate regionum citiùs aut tardiùs.

Cucumeres amant aquam.

Olea amica Viti, & lignum Aloes, nam intendunt ejus vim.

Palma non germinat, nec fructificat: Fœmella, nisi vicina ad contactum maris & exciso mari sterilescit.

Vitis admittit insitionem Oleæ, unde fit Elæostaphylon.

Filix resistit frumenti corruptioni.

Asparagus delectatur in Arundinetis, nam illic meliùs crescit.

Castaneæ, commixtæ Juglandibus, non putrescunt.

Lilia Rosis applantata, meliùs crescunt, & fragrantiores sunt.

Platanus

Platanus gaudet ficu inseri, & accrescere.

Castanea Moro delectatur, & ferè omnibus aliis arboribus.

Quercus Castaneæ, Terebinthi, & Cerasi, admittit insitionem.

Punica malus omnibus aliis arboribus associari cupit.

Ficus Moro & Platano conjungi cupit.

Pyrus Amygdalo, Terebintho & Moro inseri cupit.

Nux soli Arbuto jungi potest, nam cæteris nocet.

Laurus Malo Damascenæ & Persicæ jungitur.

Cydonea & Caprificus omnibus ferè jungi gaudent.

Caprificus innumeras ficus producit, sed non maturescunt nisi circumpositis fœmellis, & etiam sic sirmantur in arbore.

Nymphæa Ranunculi commercio delectatur.

Ruta Nymphææ benè accrescit.

Ficus Nepetæ consortio delectatur.

Pulegium Asparagum amat.

Agaracus Cedro accrescit.

Polypodium accrescit Quercui, vel apud radices ejus.

Epithymum in Thymo, & Lino.

Iva accrescit cæteris arboribus.

Uva una, livescens reliquas propinquas, livore inficit.

Unum pomum, putredine marcidum, quotquot attingit marcida reddit.

Ruta & Ficus se mutuo amant.

Rosa, & Allium simul crescere delectantur.

Papaver Rheas, & Triticum mutuo consortio delectantur.

Aqua distillata Rosarum & Aurantiorum, nullum odorem emittunt, eo tempore quo Rosa & Aurantia florent.

Zythum,

Zythum, ex hordeo confectum, preservatur à Cariophillis.

Vinum instauratur à Betâ.

Cocao ita Ebenum amat, ut nullibi nisi sub umbrâ ejus crescat.

Picearum umbrâ gaudent Tapsia, herba cuculi, Cotyledon.

Taxorum umbris gaudent Aconiti & Solani species.

Animalium Sympathia.

DElphinus, Lacerti, Elephantes, Canes, amant Homines.

Puer seu infans recenter natus, sæpè iisdem torminibus afficitur, quibus mater, ante lapsum umbilici.

Rubecula Phænicuri sodalitio gaudet, nam ejus ope tuta est à Noctuâ.

Luscinia Pavonem amat.

Attagines & Perdices Cervos amant.

Columbæ Tinnunculum amant.

Hirundines hominum aspectu recreantur.

Vulpes cum Serpente amicè degit.

Corvus, Lupus, Picus, cum Vulpe.

Anas & Capo Bufones amant.

Galli & Gallinæ Araneas in deliciis habent, ut & Simia.

Cervus Serpentes etiam in deliciis habet.

Sues etiam Salamandram amant, ursi formicas.

Ciconia omnia genera reptilium in deliciis habet.

Mine-

Mineralium Sympathia.

MAgnes amat ferrum, & limaturâ ejus pascitur.

Aqua Tartari præservat argentum.

Arsenicum fusum cum metallis, ea præservat à rubigine, &c.

Cuprum gaudet associari Mercurio, item cum sublimato Mercurio.

Cuprum præservat oleum salis marini.

Mercurius habet ad aurum Magnetismum, nam ab auro attrahitur.

Argentum, dissolutum in aquâ Regiâ, adhæret æri.

Æs, in aquâ Regiâ dissolutum, adhæret ferro.

Mercurius etiam argentum amat.

Si multa metalla simul cùm auro injiciantur in vas Hydrargyro plenum, aurum fundum petit, cæteris supernatantibus.

Aurum coalescit cum argento, pulvere Boracis.

Antipathia Hominis cum partibus Animalium.

LEpus marinus, vel assumptus, vel tactus, vomitum Choleræ, & sanguinis sputum, difficultatem urinæ, & ulcus pulmonum, infert.

Cantharides non solùm assumptæ, sed & applicatæ in distantissimis corporis partibus, officiunt vesicæ, & eam exulcerant, & stranguriam inferunt, quarum etiam cinis post combustionem idem facit.

Cati

Cati cerebrum qui comedit, vertiginem incurret, & ſtolidus redditur, mores, geſticulationes, & vociferationes Cati præ ſe ferens.

Fel Leopardi efficit vomitum materiæ viridis, Aloes odorem habentis, & Ictericus redditur aſſumens, & frequenter ſyncopizans moritur.

Cervinæ caudæ extremitas, anguſtiam & dolorem ſtomachi, cum ſyncope inducit.

Fel canis marini infert ſymptomata fellis Leopardi.

Sanguis hominis irati & furioſi epotus, confundit ſenſus, & intellectum cum furore maximo, & inverecundiâ, & maraſmo paulatim conſumpti potantes moriuntur.

Sanguis Tauri, aſſumptus vomitum ſanguinis producit, præfocationem, ſpaſmum, & mortem.

Spuma & ſanguis Bufonis difficultatem anhelitûs, intumeſcentiam corporis, cordis ſyncopen, mortemque inducit.

Sanguis puerperialis aſſumptus, lunaticum, leproſum, maleficum, & obliviosum reddit, &, ſi conceperit mulier fluentibus menſibus, iiſdem, ut plurimùm, tentatur infans.

Piſces cocti & rancidi faciunt ventris & ſtomachi inflammationem cum pectoris dolore, urinæ retentione, brevi ſpirio, ſyncope, ſudore frigido, & tandem mortem.

Scorpionis ictus vehementem infert dolorem & incendium, oculi torquentur, corpus videtur quaſi guttis quibuſdam percuti, in oculis lachrymæ viſcidæ, membra torquentur, horrores perpetui, & frigus etiam congelans, tumores ſub axillis vel inguinibus,

bus, anus extra procedit, aliquando delirant, & loquelam amittunt, ignorantes omnia.

Tarantulæ ictus relinquit hominem in statu quo invenit, sed potius dicunt saltationem continuam cum dementiâ, ab ictu ejus provenire.

Percussio Viperæ totum corpus tumidum reddit, Icterum aliquando flavum, aliquando nigrum infert, horrores, refrigerationes, mentis stuporem, singultus, febres, Hæmorrhagiam narium, difficultatem anhelitus subinde inferens.

Araneæ punctura tumidum reddit hominem, & hoc peculiare habet, quod puncti in excrementis & urinâ ejiciunt telis aranearum aliquid simile.

Aspidis morsus visûs hebetudinem, tumorem faciei, surditatem & dolorem hebetem, cum torpore, crebros hiatus & inclinationes colli infert.

Si quis pertransiverit tumulum Embryonis mortui in utero, ante partum ferunt corpus ejus ita aduri, ac si se urticis fricuisset.

Canis rabidi saliva ex dentibus morsu, in carne relicta, inducit Hydrophobiam, & omnia symptomata quæ in canibus rabidis videntur, & si alium momorderint, iis etiam accidunt talia symptomata, *&c.*

Dens cadaveris longâ tabe extincti, solo attactu dentes excidere facit.

Tempore conceptus, si contigerit mulierem pertransiisse sedem leporis, infans bifurcato labio notabitur.

Capillus cadaveris longâ tabe extincti, calvitiem facit solo attactu.

Ungulæ jumentorum lascivientium dysentericis venena.

Catula

Catula luxurians, si manum alicujus lambat, vesicatur.

Stragulum ex pelle gulonis (animal est in *Sueciâ* voracissimum) excitat insomnia de venatione, & epularum voracitate.

Crabronum, Apum & Vesparum ictu; inflammationem partis causant.

Solifuga (animal exiguum est instar araneæ) fodinis argenteis frequens, si quem pungat, excitat vesiculam venenosam, unde oritur pestis.

In morsu canis rabidi crescunt vermes capite canino, item in demorsotum urinâ.

Vinum in quo viva anguilla perierit, item in quo ponitur polluties ranarum, homines vinum pro vitæ spatio abhorrere facit, & abstemios reddit.

Sal Viperæ ptyalismum homini excitat, quasi Mercurio usus fuisset.

Dipsadis morsus siti intolerabili excruciat.

Piscis quidam, qui ob id febrificus dicitur, præhensori febrem inducit, si manu gestaverit.

Capræ pellis gestata vel odorata, epilepsiam reducit, & istud animal insultibus epilepticis maximè tentatur.

Sanies viperina, mixta cum sanguine humano, toxicum est hominibus lethale.

Urina arietum à muliere epota inhibet ejus conceptum.

Stercus leporis gestatum idem præstat.

Vermiculi noctu lucentes si exhibeantur homini, eum emasculant.

Si caudæ Pavonis pennas deferenti ex casu aut ictu contingat hæmorrhagia, non potest sisti sanguis nisi iis ablatis.

Indusia

Indusia ex pellibus lascivientium animalium, gestantes lascivos reddunt.

Qui vestibus ex lanâ scabiosorum animalium licet tinctâ & præparatâ utitur, scabiosus evadit.

Odor cornu capræ Epilepsiam inducit.

Scarabei cornuti oleo subacti & appositi carpis, continuò febrem ardentem inducunt.

Medulla Arietis memoriam labefactat.

Mullus suffocatus in vino, & si deinde potatus, sterilitatem inducit.

Animalculum lacertæ instar, nomine Gnarit in occidente æstate frequens visitur, cujus ictus syncopen, livorem partis, & præsentaneam mortem infert.

Ferino sanguine epoto ferini mores induuntur: ut sanguis Lupi, Canis, Felis, Leonis, Tygris, *&c.* item carnes eorum sæpè commestæ.

Caro Porcina in Palestinâ & Ægypto lepram generat, si comedatur.

Carnes animalium non ruminantium, ex toto vel parte sunt venena, præcipuè si animal herbis, quæ hominibus venena sunt, vescitur, quia remanet qualitas superstes post pravam digestionem.

Radius pistinacæ marinæ infixus loco ubi minxerat aliquis, urinam ei sistit nisi evellatur.

Antipathia hominum cum vegetabilibus, prava inducentibus Symptomata.

Rutæ odor Epilepticis nocet, morbum inducendo.

Species avenarum est apud nos, quas avenas inebriantes

ebriantes appellant, quarum esu homines vertigine tentantur, cespitantes usque dum dormiverint.

Taxus tam præsenti veneno est Narbonæ, ut sedentes sub ejus umbrâ strangulet.

Anacardis assumptus febres excitat, apostemata, morphæas & lepram.

Herba Sardonia risum facit ad mortem.

Sorba arbor si quis sub eâ jacuerit, qui prius à cane rabido demorsus in rabiem rursus fertur.

Lolium exhibitum vertiginem inducit.

Baccæ Taxi profluvia ventris excitant hominibus, & febres.

Cornus vel Sanguinaria attactu, demorsos à cane rabido rursus in Hydrophobiam conjicit.

Coriandrum recens cum inconstanti sopore mentem turbat, aphoniam inducens, hominem stupidum reddens.

Usus multus Papaveris Rheados, infatuat & stupidos reddit homines.

Salicis decoctum exhibitum jejuno stomacho, sterilem reddit.

Mentha apposita matricis orificio aut prope, conceptum impedit; hoc negant practici.

Mentha, si exhibeatur vulnerato, non facile curatur.

Trifolium coctum sanis impositum, doloribus lancinat.

Piper Indicum tussim causat sternutationem & vomitum.

Triticum viride lumbricos in homine generat.

Item idem præstant nuces Indicæ.

Aloe Hæmorrhoides provocat.

Apium lactantibus malum, nam si eo utuntur nutrices, epilepsiam inducit.

Fabarum

Fabarum flores eos quia ad maniam aut melancholiam propensi sunt, furere faciunt mentem turbando.

Lysimachia melancholiam inducit, exceptâ eâ quæ luteo est flore.

Crocus agrestis dysenteriam inducit.

Orobi vel Ervi continuus usus sanguinem per meatus urinarios & anum expellit.

Flos in capite arundinis vallatoriæ, si imponatur auribus, surditatem causat.

Atriplicis sativæ usus pustulas rubentes in facie excitat, item morbum regium producit.

Pomum Solani sylvatici phrenetidem & amorem insanum producit, item semen Solani hortensis.

Napelli succus facit vertiginem, syncopen, apostemationem linguæ & labiorum, oculorum egressum, tenasmum; & si evaserint, febri hecticâ corripiuntur.

Cornuspicæ assumptum facit mictionem sanguinis, nigredinem linguæ cum phrenesi.

Hyoscyami radices inducunt stuporem, mentis alienationem, Scotomam, vertiginem, Catalepsin, rubedinem oculorum, inflammationem linguæ, spumant etiam ore & rugiunt sicuti mulus, cum siti intolerabili & dysuriâ.

Tithymalus & ejus species Scammonium & Mezereon eadem symptomata inducunt, nauseam, singultum, torsiones ventris cum fluxu, vocis defectum cum spasmo, & subinde mortem, in magnâ dosi.

Oleandri succus intestinorum & stomachi inflammationem, cordis tremorem, & syncopen inducit.

Brioniæ succus crudè assumptus, Scotomiam, cordis angustiam & stoliditatem inducit.

Cyclaminis

Cyclaminis ſuccus ſtrangulationem & ſuffocationem facit.

Cicuta inducit ſtuporem & ſenſuum amiſſionem.

Aconiti omnes ſpecies, præcipuè autem Pardalianches aſſumptus, vel manu donec tepeſcat detentus, vel ſi diu odoretur, congelant ſpiritus, Scotomam oris apoſtemata & apoplexiam inducunt.

Mandragoræ poma & radices, ſtuporem, mentis alienationem, amentiam, & ruborem ferinum oculorum, lethargum; Papaver nigrum etiam ſuprà ſcripta ſymptomata facit.

Opium aſſumptum, commata, catalepſes & ſtuporem inducit, & inſenſibilitatem cum ſomno profundo adfert.

Fungorum ſpecies multæ ventris & ſtomachi inflammationem cum pectoris dolore, urinæ retentione, brevi ſpirio, ſyncope, ſudore frigido, apoplexiam & mortem inducunt.

Ficus Pharaonis tertianas febres inducunt, ac totius corporis fractionem & hydropem.

Colocynthis in magnâ quantitate eadem ſymptomata quæ Scammonium, Tithymalus, *&c.*

Serpentariæ ſemen, oris & gutturis inflammationem & excoriationem cum tremore cordis infert.

Euphorbium eadem ſymptomata cum fluxu immoderato.

Thymelæa ventri prægnantis applicata, partum extinguit.

Si ignis ex lignis ficulneis accendatur coram hernioſo, crepitant ejus teſticuli.

Fructus brevioris vitæ (ut horarii) & animalia quæ

iis

iis vescuntur, si sæpe iis utamur, vitam nostram abbreviant.

Succus tithymalli sali mistus, & stercori humano, recenti impositus, ventrem solvit.

Umbra Juglandis hominibus gravem capitis dolorem infert.

Antipathia hominis cum Mineralibus & Lapidibus.

ARgenti vivi usus, Apoplexiam, Epilepsiam, nervorum tremorem, dentium casum, & congelationem spirituum, si crudè usurpetur, inducit, cum Ptyalismo potenti.

Lithargyron dolores intestinorum & rejectionem fæcum per superiora cum passione Iliacâ infert.

Cerussa linguam albificat, dentes denigrat, singultum & tussim inducit, dolorem & tensionem ventris, sanguinemque externere facit.

Gypsum difficultatem anhelitus, colorem lividum, & stipticitatem alvi causat.

Scoria ferri inducit dolorem ventris & capitis, cum oris & gutturis Inflammatione & febre hecticâ.

Scoria æris dolorem & termina ventris, cum fluxu ingenti & vomitu inducit.

Realgar sitim, æstuationem & contractionem membrorum facit.

Plumbum ustum mutat colorem linguæ & labiorum in plumbeum, & suffocationem spirituum cum morte inducit.

Qui magnetem in potu sumpserit, Lunaticus & melancholicus redditur.

Lapis Lazuli in magnâ quantitate & non ablutus subversionem stomachi, tristitiam, solicitudinem & melancholiam inducit.

Arsenicum adurendo, sitimque intolerabilem cum doloribus stomachi sævissimis inducendo, necat.

Sarcophagus lapis carnem exedit, consumendo.

Stibium aut Antimonium cum fluxu vehementissimo Convulsiones atroces omnium membrorum inducit, aqua infusionis ejus in pavimento sparsa alvum movet, si pedibus nudis attingatur, item in annulo gestatum idem facit.

Aquæ Chrysulcæ suffitus, Apoplexiam inducit.

Corallium si carnem mulieris hystericæ aut fluxu menstruo laborantis tetigerit, colore mutatur & pallescit, si removeatur pristinum recuperat splendorem.

Animalium cæterorum Antipathia, cum partibus Animalium, & partium inter se.

PEdes leporis ano ligati, non permittunt canes latrare.

Assatura hirci, armenta caprarum & boum fugat.

Stercus bovinum fugat cimices.

Fumigatio cum herbâ Scorpione, fugat Scorpiones

Fumigatio ex stercore vaccino vel cervino, fugat Locustas.

Fumigatio pulmonis Asini in domo, necat vermes, Serpentes, & venenata omnia.
Plumæ cæterarum avium cariem subeunt, à pennis aquilarum si iis misceantur.
Pannus è sponte mortuorum Animalium lanis mox foraminibus scatet, velut carie resolutus, quibus locis fila mortua insunt, quod non cernitur si totus pannus ex mortuorum lanis fiat.
Tympanum ex pelle vitulinâ & agninâ mutescit, sonante ex lupinis hoc negat *Kircherus*.
Plumæ ferarum si pulvillis indentur, excitant peregrina insomnia.
Stragulum ex pelle Gulonis (animal est in *Sueciâ* voracissimum) excitat insomnia de epularum voracitate.
Si pellis lupina ponatur inter ovinas, lanæ earum sponte cadunt.
Carnes Serpentum & venenosorum Animalium, iis venena sunt, ut caro viperina viperis exhibita, &c.
Mures fugiunt halitum murium putrefactorum.
Chordæ ex intestinis lupi, & ovis, si in instrumentis extendantur, semper discordant.
Vulneris fuci Antidotus muscæ contritæ & appositæ.
Milvi fimus, si eo suffumigetur domus, fugat Serpentes, araneas, & venenata animalcula.
Odor corii combusti, fugat venenata animalcula.
Dum caseus fit, si aliquantillum cerebri mustelæ imposueris, non attingunt neque glires neque mures.
Toxici Scytharum Antidotus Cantharides.
Os capitis equæ, fugat Erucas ex hortis.
Si suspendatur caput, pellis, aut cauda lupi, super

præsepe non comedent boves nec oves, sed timent & moventur de loco in locum: hoc negant multi.

Hyænæ pellis contactu, Pardi pellis pili decidunt.

Vespertilio solo attactu ova Ciconiæ sterilia reddit.

A Scorpione aliquando percussi, nunquam crabronibus, vespis, apibusve, percutiuntur.

Vestes quæ fuerunt in funere, nunquam à tineis attinguntur.

Suffitus pennarum Upupæ fugat muscas, araneas, & Scorpiones.

Capri abhorrent salivam hominis, & si homo aliquid prius tetigerit aut gustaverit, non attingunt.

Qui stercus leporis habet ab eo terrentur lupi.

Cimices lectularii in vino exhibiti, abigunt hirudines adhærentes in distantissimis corporis partibus.

Sanguis hircinus in lecto omnes pulices necat.

Pulvis lumbricorum lumbricos interimit.

Animalium cæterorum Antipathia cum Vegetabilius & contrà.

COrallina, & semen Santonicum & Portulaca, vermes necant.

Dictamnus fugat Serpentes.

Palma Christi Talpam fugat.

Laurus vel ejus folia strata, abigunt venenata ex ædibus.

Decoctum Nigellæ sparsum in domo, pulices necat & abigit.

Dra-

Dracunculus minor est Serpentibus venenum, & ad vernationes Serpentum se è terrâ exerit, & discedentibus iis non ampliùs cernitur.

Sabina & Rhododaphne, omnia Animalia necant, excepto homine.

Regulus fugit Rutam.

Fraxini folia, item & sola umbra, fugat Serpentes.

Scorpio torpescit Aconito, item ab arbore Avellanâ.

Origanum Serpyllum, Solanum, Abrotanum, Asphodelus, Centaureum minus inimica venenatis & Serpentibus.

Succus Taxi viperam interficit, & volatilia depennat aut jugulat.

Arum, Scammonia & Aconitum quadrupedes omnes aversantur in pascuis.

Viperæ Fagi vel arundinis ramulo tactæ stupescunt.

Apium & Batrachium ovibus lethalia, & ea in pascuis fugiunt.

Anchusa manibus portata arcet Serpentes.

Echium idem præstat.

Succo Rhaphani si imbuantur manus, impunè tractabunt Serpentes.

Taurus licet furens ficui alligatus mansuescit.

Cancri si ponantur in loco ubi est Polypodium, ungues ex pedibus decidunt & corrumpuntur.

Scorpiones contactu Herbæ Scorpioidis exanimantur.

Ranunculus flammeus corrumpit jecur ovium, & ex comestione ejus, animalcula instar soleæ in eo crescunt.

Contactu lychnis Coronariæ, Scorpiones torpescunt.

Eringium ore unius capræ detentum, totum gregem sistit.

Lupus

Lupus ab Allio ſylveſtri terretur, nam ſi ſuſpendas allium collo unius reddit totum gregem à lupo immunem.

Serpens quernis foliis contactus moritur.

Aſpis contactu radicis Halicacabi ſeu Veſicariæ minoris ſtupeſcit, neque rurſus poteſt excitari.

Culices non ingrediuntur ubi eſt ſemen Cumini, item ubi ſunt folia Cannabis.

Succus allii Curculiones abigit & necat.

Telephium genitalibus omnium quadrupedum appoſitum eos necat.

Thymelæa ſolo odore vermes necat.

Succus Geniſtæ aut Rapiſtri pediculos necat & Phthiriaſi adverſantur.

Radius Paſtinacæ marinæ arborum radicibus infixus iis eſt venenum.

Origanum formicarum cellulis impoſitum eas interficit.

Semina quæ in boum cornua impingunt effœta redduntur.

Apium Blattas interficit, & hirundines nidis imponunt ut eas arceant.

Leo & lupus ſi conculcaverint Ilicis vel Scyllæ folia, torpeſcunt.

Canibus Fraxini fructus venenum, neque adoriuntur ſues iis paſtas.

Lupus ſi tetigerit Lycoctanum Herbam, Convulſionibus tentatur.

Mandragoræ ſuccus ebur emollit.

Malva aut Althæa aculeatis omnibus inimica ſunt, neque feriunt quemlibet ea portantem.

Vespertilio torpore corripitur à Platano, ideoque Ciconiæ folia nidis imponunt, ut se defendant & ova sua à Vespertilione.

Atriplex suibus venenum est.

Chamæleon canibus, & cæteris venenum, hominibus Antidotus.

Folia Sambuci in cavernâ Talpæ imposita eam abigunt.

Decoctum Cannabis vermes ex foraminibus educit & necat.

Absynthium interficit & fugat mures, ita ut, si atramento Scriptorio misceatur, libri sint immunes à muribus.

Ulmus inimica apibus neque benè apud eam vivunt.

Nux vomica Cornices, Vultures, Canes, & Feles necat.

Hypericon vermes & tineas abigit.

Polypus Piscis fugit pulicariam herbam & ejus succum.

Omnes Pisces, asam fætidam fugiunt.

Vespertiliones Eryngium aversantur, ita Ciconiæ ejus usu à vespertilionibus se defendunt.

Animalium cæterorum Antipathia cum Mineralibus.

ARgentum vivum venenum est vermibus & pediculis.

Gagates lapis Serpentes fascinat.

Arsenicum gliribus & muribus inimicum.

Realga

Realgar & Auri pigmentum idem præstant odore tenus.

Fumigatio ex Vitriolo mures fugat.

Hominis Sympathia cum partibus Animalium, quæ morbis ejus adversantur vel sponte intus genitis vel ab externis.

ANtidotus veneni leporis marini est sanguis anserinus caro vulpis, Rubetæ cinis.

Moschus est Antidotus cerebri Cati assumpti.

Carnes viperinæ auxiliantur symptomatibus ortis ex selle Leopardi & felle canis marini.

Carnes viperinæ contrariantur etiam symptomatibus sanguinis furiosi & rabidi hominis, item renovat carnem Eliphantiacorum.

Coagulum leporis medetur malis ex sanguine taurino epoto ortis.

Caro Serpentum resistit sanguini puerperiali assumpto.

Carnes viperinæ morsûs viperæ antidotus.

Aranea ipsa apposita & trita resistit puncturæ ipsius.

Saliva humana, item Oleum Scorpionis resistit veneno ejus.

Urina ipsius demorsi resistit malis ex morsu Aspidis ortis.

Virga Tauri, fimus equinus, dens apri, Pleuritidi medentur.

Vermium pulvis exhibitus vermes in homine necat.

Cancrorum cinis, item caro, pili, & hepar canis hydrophobiam ex morsu canis rabidi arcent.

Talpæ pes applicatus sincipiti fascinationi resistit.

Pannus tinctus in sanguine leporino assumptus & adhibitus, antidotus est Erysipelatis & Dysenteriæ.

Cancri fluviatiles auxiliantur demorsis à colubro.

Cor hirundinis devoratum memoriæ labifactatæ medetur.

Cor Turturis palpitans & ranarum viventium oculi vegluti ti vel amuleticè gestati curant Tertianas.

Serpentum viventium dentes gestati curant quartanam.

Capillus cadaveris longâ tabe extincti calvitiem causat attactu.

Talpæ vivæ dens dentium doloribus medetur.

Cranium hominis medetur Epilepsiæ, item ungula Alcis.

Cingulum ex pelle humanâ gestatum idem præstat.

Linguâ hirundinis exsiccata & sub linguâ detenta exosculatis philtrum esse dicitur.

Dens cadaveris longâ tabe confecti solo attactu pacat dolorem dentium, & dentes deciduos reddit.

Spleneticis succurrit potus suæ urinæ.

Rhinocerotis sanguis exhibitus resistit febribus malignis & morsibus Tygridis.

Pisces Mullus antidotus est veneni Draconis Marini, id est Murænæ: Scorpii, & Aranei, item ipsius caro & pinguedo superposita.

Schinci caro impotentiam veneream curat.

Bufo alligatus sistit Hæmorrhagiam.

Piscis Anthropomorphos Syrene dictus idem præstat, si ossa ejus exhibeantur trita. Stercus

Stercus muris tritum idem præstat præsertim in Hemoptysi.

Medullæ arietis veneno succurrit caro Phasiani comesta.

Scobs dentis Hippopotami Hæmorrhagiam sistit.

Testis suis domestici venere utentis est optimum Antiepilepticum.

Apri testes valent contra sterilitatem.

Os de corde cervi gestantem reddit immunem à venenatorum morsibus.

Pastinacæ Marinæ radius dentium dolori medetur.

Ad ligationem solvendam fel Corvi cum Oleo Sesamino valet, item suffumigium ex dente cadaveris, item cor Cornicis.

Coria pedum Gallinarum sub cinere tosta verrucas abigunt.

Fimus Porcinus fluxum narium sistit.

Hyænæ Corii particula gestata Hydrophobiæ amuletum est.

Aranea amuleticè Brachio apponitur ad febrem quotidianam.

Vermis in Dipsaci capite inventus valet ad quartanas.

Pici viridis pulvis ad Epilepsiam.

Dens Canis rabidi amuleti loco gestatus præservat à morsibus Canum.

Aranea contusa, si juxta nares teneatur, Hæmorrhagiam insistit.

Pellis leonis particula apposita ano Hæmorrhoides sanat.

Cingulum ex lupinâ pelle conceptum retinet & ex corio equi marini.

Puncturas

Puncturas Scorpionum mus appositus sanat.
Ictus Goarit curatur à stercore humano epoto, & aliis alexiteriis non cedit.
Exuviæ Serpentum mulieri circundatæ aut plantis appositæ partum accelerant.
Pennæ vulturis subditæ pedibus parturientium idem præstant.
Catuli coagulum in aceto epotum curat hydrophobiam, & continuò aquam appetunt.
Umbilicus infantus exhibitus (sponte cadens) conceptum promovet.
Ossiculum in vertice Cyprini Piscis est, quod contrariatur Epilepsiæ.
Sanguis picæ certo experimento, verrucas ex toto corpore tollit.
Pellis vituli marini applicata hydropicis aquam exhaurit.
Intestinum lupi ad Colicum dolorem valet.
Cor Vespertilionis ad accersendum somnum valet, si gestetur.
Ossiculum è poplite leporis amuletum Spasmi.
Testudo mascula quæ cognoscitur ex levi incisurâ sub inferiori teste alligata membro sanat Arthritidem.
Pulvis ex visceribus Milvi & ejus carne sanat Elephantiasin.

Hominis Sympathia cum Vegetabilibus quæ morbis ejus adverſantur.

Grana Alkekengi & ſemen Cucumeris Cantharidum antidotus.

Urtica rubra antidotus fellis Leopardi & canis marini.

Nux Avellana Piſtacia veneno extremitatis caudæ cervinæ contrariantur.

Semen caulis cum aceto Antidotus veneni ſanguinis Tauri.

Allia cruda, pulvis Calamenthi veneno & morbis à piſcibus rancidis ortis contrariantur.

Abrotani ſuccus adverſatur veneno Scorpionum.

Scorzonera percuſſis à viperâ ſuccurrit.

Endivia, Meliſſa, Carduus benedictus, Ruta puncturis Araneæ medentur.

Acetum largiter potatum Aſpidis veneno adverſatur, item veneno avenarum inebriantium.

Cynorrhodi radix, Gentiana, Meliſſa, Ruta hydrophobis proſunt, & medentur morſibus canis rabidi.

Pæonia, Saponaria, Valeriana agreſtis, Epilepſiam tollunt.

Argenti vivi Antidotus ſunt Scolopendria, Ruta, Juncus Indicus quem Icho appellant, hydrargyrum ex corpore gallicatorum trahit, ſi eo ſuffumigentur.

Decoctum apii morbis ex Lithargyrio ortis reſiſtit.

Vinum ad ebrietatem morbis à Ceruſſâ ortis adverſatur.

Cineres

Cineres sarmentorum vitis aut fabarum in vino hyssopi morbis à gypso ortis, succurrit.
Apii succus morbis ex scoriâ æris originem habentibus prodest.
Oleum nucleorum pini symptomatibus à Realgare ortis medetur.
Opium & adstringentia adversantur venenis laxativis, succus Ribium Scammoniæ, Origani succus Mezereo, *&c.*
Agnus castus, grana Juniperi succurrunt morbis ab Oleandri succo ortis, item Satyriasi.
Piper nigrum succo Brioniæ contrariatur.
Piper album medetur morbis à succo Cyclamini ortis & Aristolochiæ.
Antithora antidotus aconitorum omnium & malorum ab iis ortorum.
Urtica minor Romana occurrit symptomatibus à Coriandro recenti ortis.
Radix Rhaphani medetur veneno pomorum Mandragoræ assumptorum.
Allium est antidotus Papaveris nigri.
Vini spiritus antidotus Opii.
Allium, Calamentha, Absynthium, Sinapi contrariantur morbis à comestione fungorum ortis.
Nasturtium, grana Fisticorum, pini, Hyoscyamo contrariantur.
Semen Cucumeris & lac ejus ficus Pharaonis antidotus.
Semen Citri Euphorbii antidotus.
Hordei Cremor Serpentariæ symptomatibus adversatur.
Vinum antidotus Solani sylvatici.

Fraxini

Fraxini ſuccus ad morſus ſerpentum.
Hedera ad Anguinam & cochlear ex eâ confectum.
Squilla ad Epilepſiam.
Corallium nigrum, quod Antipathes dicitur, Phrenetidi ſuccurit.
Antirrhinum & Pervinca liberant à faſcinatione & incantâ mentis, vel intus aſſumpta vel amuleticè appoſita.
Cicuta Satyriaſis muliebris antidotus.
Meſpili lignum pro amuleto liberat mulieres ab abortu.
Hæmarrhois ſeu Chondrilla herba contactu hæmarrhoides ſanat, item folia Sambuci appoſita.
Fraxinus ad lepram, item Veronicæ decoctum, item Saponaria.
Chamæpitys & Braſſica, folia Perſici arcent ebrietatem.
Dictamnus ad partum accelerandum.
Radices Acetoſæ & Plantaginis appenſæ amuleta ſunt morbillorum.
Folia Lapathi ſolvunt ventrem, ſemina adſtringunt.
Trifolium demorſis à Viperâ ſuccurrit, ſanis impoſitum doloribus lancinat.
Laſerpitium antidotus venenatorum animalium.
Herbæ naſcentes in fimetis ruri ad anguinam.
Radix Hyoſcyami albi portata amuletum eſt Colicum.
Herba Paris antidotus Aconiti.
Echium & Malvæ folia arcent Serpentes & eorum venena.
Chamæleon album cardui ſpecies venenum eſt canibus

bus & suibus, homini alexipharmacum contra venena.

Planta Indica sanguinalis Panacea curat omnes morbos carpis applicata per sudorem sanguinis.

Alga marina contra inordinatum appetitum prægnantium Cittam.

Radices Arnoglossi suspenduntur collo ad scrophulas.

Taraxacum, Papaver Rheas Pleuritidi medentur, item succus Bellidis.

Scordium & Centaureum minus venenatorum ictibus medentur.

Anacardis antidotus lini semen torrefactum.

Rhododaphnes antidotus Juniperi succus, Apii risus, melissa antidotus.

Hellebori albi antidotus Nymphææ flos.

Chamæpityos ramis coronati non inebriantur.

Caltha movet menstrua per sympathiam, nam sanguis mulieris benè valentis redolet Caltham.

Polypodium contusum & plantis pedum parturientium applicatum partum accelerat.

Fœniculum in nutricibus lac generat.

Phu Dioscoridis, verbena flore purpureo, Hypericon, abrotanum, Ruta valent contra maleficia Cacodæmonis.

Argentinæ folia plantis pedum apposita, spatio unius diei Dysenteriam sistunt.

Helleborus niger femori interno alligatus menses movet, partum accelerat, & fætum mortuum attrahit.

Asa fætida uterum furibundum compescit.

Personaria

Personaria vel lappa, si summa vertici applicetur, matricem pendulam retrahit: si plantis pedum applicetur, detrahit.

Brassicæ folia idem præstant eodem modo adhibita.

Contactu umbræ Tiliæ, capitis dolores exortæ ab umbrâ juglandis curantur.

Animalium cæterorum Sympathia cum Vegetabilibus.

VEnenata animalia sympathiam habent cum Pino, Piceâ, Quercu, Cupresso, Nuce, Buxo, Napello.

Palumbes, Monedulæ, Merulæ, Perdices, laurum amant, & morbos suos abigunt lauri foliis.

Testudines Cicutam amant, & morsus suos eâ adjuvant.

Ursi Mandragoram amant, & eâ curantur.

Apri hederam amant, & eâ tanquam Panaceâ utuntur.

Asini amant Ceterach & Scolopendriam.

Aves aquaticæ delectantur salviâ fontanâ.

Gallinæ Alsine, Anseres Hieracio gaudent & Accipitres.

Ranæ, Bufones, Serpentes, lacertæ esu vel attactu Ranunculi recreantur.

Catus Nepetam amat, canes gramen.

Cervus transfixus Serpentariâ & Dictamno se curat.

Buso munit se ab hoste Araneâ & morbos curat Plantagine.

Mustela

Mustela Rutam amat, & eâ se munit à Regulo.
Serpentes amant Fœniculum, & visum ab eo roborant.
Grues Seseli amant & iis medetur.
Ciconia Origano delectatur.
Columbæ Verbenâ delectantur.
Hirundines curant oculos Chelidoniâ.
Ibis pasta serpentibus utitur Origano pro antidoto.
Scorpiones exanimati contactu herbæ Scorpioidis, exuscitantur rursus contactu radicis Hellebori albi.
Mustela à serpentibus læsa, salutem quærit à Verbasco, & ejus folia apposita ictus serpentum sanant.
Cervi Elaphobosco pasti resistunt morsibus serpentum.
Ulmi & Persicæ folia præter solitum tempus decidentia portendunt pestem in jumentorum & pecuino genere.
Aristolochia rotunda pisces ad se allicit & inebriat ut capi possint.
Dictamnus applicatus ventri Capræ facit lac ei abundare.
Per cribrum ex pelle lupinâ transmissa semina quævis crassescunt.
Per cribrum ex pelle Phocæ marinæ transmissa semina grandini & tempestatibus resistunt.
Solanum sylvaticum collo boum appensum curat eorum vertiginem.
Equi si leviter percutiantur fuste ex Sambuco confecto provocat iis urinam remorantem,

Bufo Thymum amat & sub eo delectatur jacere.
Asini Ferulam in deliciis habent, quâ pereunt equi.
Coturnices Veratro delectantur.

Hominis Sympathia cum Mineralibus & Lapidibus quæ morbis ejus adversantur.

MAgnes Herniam curat, Catarrhum sistit, uterum firmat, quartanam hydropem, & Cephalalgiam profligat.
Si Sapphiro Anthrax aut Bubo fricentur, curantur.
Lapis Alectorius in stomacho veteris Galli reddit gestantem apud omnes gratiosum & audatem.
Ætites valet contra abortum, si brachio sinistro aut collo applicetur ; contrà verò si femori interno.
Gugates lapis hydropicis confert.
Succinum applicatum pulsibus amuletum pestis est.
Crystallus generat lac mulieribus.
Unionum pulvis, Bezoar, Rubinus, Granatus, Smaragdus, Hyacinthus cyaneus cordialia sunt.
Terra lemnia & Armenia veneni Aranei, Cantharidum, leporis marini antidota.
Smaragdus collo alligatus, Epilepsiam, & ventris dysenteriam eradicat.
Selentes lapis sistit sanguinem in quacunque parte corporis, si pelli applicetur, & tertio digito applicatus sanat dysenteriam in unius horæ quadrante.
Sulphuris odor pacat furores uterinos.

Offi

Ossifragus lapis curat & conglutinat ossa fracta exhibitus, item confert lithiasi & Podagræ amuletice gestatus.
Succinum est antieqilepticum & urinæ difficultatibus succurrit.
Lapis bufonis puero appensus certo experimento lumbricos necat & expellit, item morsibus Araneæ & ipsius spumæ contrariatur.
Sardonius lapis ventri alligatus conceptum firmat.
Lapides Cancrorum in vino dolori splenis medentur.
Electrum minerale arcet maleficia sagarum & in cantamenta.
Hydrargyrum antivenereum est, *&c.* pro amuleto colico portatur.
Chalcedonius lapis Melancholiæ antidotus.
Chelidonius lapis lunaticis medetur amuleticè appensus.
Arsenicum, Auripigmentum sublimatum sunt amuleta pestis, licet non conveniant cum homine
Jaspis virudis os stomachi adjuvat, & sanguinem fluentem cohibet.
Hieracites lapis Indicus Hæmarrhoides sistit.
Corneolus lapis in armillis idem præstat.
Lapis Corvinus ex Corvo pisce sumptus dum palpitat, Colicos dolores sanat.
Lapis Colubrinus si ventri alligetur, hydropicis aquam exhaurit.
Sapphirus arteriæ applicatus minuit calorem febrilem.
Adamas madendo venena irrita reddit.
Lapis Spongiæ collo gestatus tussim cohibet.

Plumbum

Plumbum & varia ex eo medicamenta ulceribus tam internis quàm externis medentur, nam amicum est carni humanæ.

Stannum & ex eo composita medicamenta uterum furibundum placant.

Aurum adversatur Elephantiasi.

Ferrum & Chalybs & ex iis composita Spleneticis succurrunt.

Argentum & ex eo composita Epilepticis conveniunt *&c.* ex libris Chymicorum passim desumenda quibus referti sunt.

Animalium cæterorum Sympathia cum Lapidibus & Mineralibus.

STruthiocamelus ferro maximè delectatur, & illud in stomacho conficit.

Galli gallinacei aureis nummis maximè delectantur, & deglutiendo in stomacho digerunt.

Mineralium Sympathia cum Vegetabilibus & contrà.

VInum sulphure præservatur à corruptione.

Ligna oleo Sulphuris præservantur in ævum.

Vina à fulmine præservantur si ferrum doliis superponatur.

Magnes servatus foliis laccæ sive Kermes, & Isatis sylvaticæ roboratur.

Coryli

Coryli virga eodem modo concinnata quo acus nautica venas argenteas monſtrat.

Sic virga ex Piceaſtro plumbum monſtrat.

Aurum & argentum attrahunt Olivas & Palmas, ut teſtantur theſaurorum occultorum inveſtigatores.

Aqua Tartari præſervat argentum à rubigine.

Lapis Ætites appenſus ficus radici omnes ficus maturas ex arbore detrahit & arbor infæcunda in poſterum redditur.

Stannum cum plumbo, cupro, ferro, argento coit cum pice Græcâ.

Antipathia Mineralium cum Vegetabilibus.

FRuctus Ananas eâ vi pollet ut ferrum aut chalybem propinquum conſumat.

Portiuncula argenti vivi in meditullio arboris impoſita impedit ne creſcat arbor.

Agrifolium foliis perpetuò virentibus & ſpinoſis, ſi injiciatur igni quo utuntur in liquando & purificando ferro, impedit liquefactionem ejus & friabile reddit, quod quotidie experiuntur ejuſmodi artifices.

Ferrum molle redditur à ſucco Cicutæ.

Succinum ſi fricetur oleo feſtucas non trahit.

Lignum in aqua Salis gemmæ lapideſcit.

Antipathiæ & Sympathiæ speciales.

INter omnia metalla Magnes solùm attrahit & attrahitur à ferro.

Lapis Theamides inter omnes lapides ferrum solùm à se pellit.

Quidam Rosas, pisces, carnem suillam vel carnem omnem, lac, caseum, ova, Sysimbrium, rutam, Hericium animal, Catum, mures, vinum Allium, panem mannam abhorrent, ita ut, si ea comederet aliquis qui speciali Antipathiâ adversatur, aut videret, in lipothymiam continuò caderet.

Aliqui Cicutam sine noxâ comedunt.

Aliquis lapidibus pascebatur.

Aliqui à serpentibus immunes sunt ut Psilli, à scorpionibus Hydaspis fluvii accolæ in Indiâ.

Quidam Helleboro poto non purgantur.

Alii Araneis sine noxâ pascuntur.

Aliqui aspectu medicamenti purgantur.

Quidam cremorem Tartari, quidam Diaphanicon abhorrent.

Aliqui viso mari purgantur vomitu, non solùm navigantes.

Veratrum in argo Tridentino non purgat, in omnibus aliis locis summè purgativum.

Adamas præsente toxico sudat.

Quendam novi qui legendo tractatum de Chymo & Chylo animi deliquio tentabatur.

Antipa-

Antipathia eorum quæ ſub nullo prædictorum continentur.

ELectrum non trahit Ocymum, utut reclamante Keirchero.

Electrum minerale arcet maleficia ſagarum, ſi geſtetur.

Topazius verus ſi imponatur aquæ bullienti, continuò defervet.

In tabulâ planâ ex Biſmutho fruſtrum Succini, & tribus inde ſpithamis colloca vitriolum viride, mox hoc colorem & acredinem inviſibiliter amittet.

Flante vento turbatur Zythum ex lupulis & hordeo factum.

Quercus exciſa, flante Borea, verminoſa redditur.

Siquis, dum panes in Clibano ſunt, calidas placentas ex eâdem maſſâ ſcindat cultro, cuncti panes in clibano integrâ cruſtâ à micâ divelluntur.

Item ſi, tempore dum panes in furno ſunt, aliquis tectum ejus conſcendat, aut aliquo modo concutiat, idem continget.

Gallinâ ovis incumbante ſi in iiſdem ædibus ovum igne aſſetur, intereunt pulli excluſioni vicini.

Si lac vaccarum ab uberibus calens projiciatur ſuper prunas candentes, inflammantur cum dolore ubera, & lac diſcedit, quod etiam ſæpiſſimè accidit mulieribus.

Creſcente Lunâ decreſcit Cæpè, licet omnia alia bulboſa creſcant.

Cina-

Cinamomum ex patrio solo planatum degenerat in laurum.

Piper extra patrium solum, nempe in Italiâ plantatum, producit hædetam.

Gingiber ex patrio solo Arabiâ desumptum, mærore tabescit.

Aquaticæ plantæ ad arida loca transplantatæ phthisi pereunt.

Aridæ in locis aquaticis Hydrope pereunt, &c.

Galaxias lapis in mediis flammis non potest califieri.

Si surculus Borealis arboris Australi ramo inseratur, non crescit.

Pomum in duas partes æquales dissectum, si iis verrucæ fricentur, usque dum tepescant conjunctis pomi partibus filo si reponatur ubi putrescere potest, disparent verrucæ, si verò non putrescat, manent: hoc etiam verificatur in particulâ carnis eodem modo adhibitâ & sepultâ.

Phocæ marinæ pellem qui gestaverit immunis redditur à fulmine, ut & ipsum animal dum vivit.

Vinum adustum cum sulphure aut Pipere si superspergantur stercori calenti, dysenteriam & scabiem ani, cacanti inferunt.

Si vasi ex hederâ confecto instilles vinum aquâ dilutum, extillabit aqua vino remanente.

Si quis Verrucas, Meliceridas, nactas, & ejusmodi excrescentias collecto in conum vitri lunæ lumine, superradiet donec frigus percipiatur, suâ sponte evanescunt.

Hydrops, monia, & morbi lienosi dissolvuntur â Dysenteriâ.

Febris

Febris Apoplexiam fugat.

Febris ab Ictero post diem sextum superveniente pellitur.

Lethargus à delirio expellitur.

Epilepsia non patitur tertianam febrem aut quartanam longam.

Corallium rubrum si carnem mulieris hystericæ aut fluxu menstruo laborantis tetigerit pallescit colorem mutando, removendo pristinum recuperat splendorem.

Oleum Tartari instillatum infusioni foliorum Sennæ rubicundam reddit.

Oleum Vitrioli recuperat splendorem Rosis marcidis & discoloratis.

Confossum cadaver præsente homicidâ ante judices cruentatur.

Si farina ex tritico fiat quando germen emisit, pultes ex eo nullâ coctione spissantur.

Vasa ex Aurichalco si sunt in mensâ ubi est venenum, varios attrahunt statim colores.

Smaragdus, si sit in manu ejus cui offertur venenum, statim viriditatem ammittit, & alium colorem induit.

Cornu serpentis si teneatur in mensa ubi est venenum, sudat.

Sues, ut & boves à scorpione morsi non læduntur nisi ingressi fuerint aquam.

Pestilentes febres, Phthisis, morbilli, ophthalmia, lippitudo ad distans contagio inficiunt; Phthisis pulmonibus officit, ophthalmia oculis, vertigo capiti, plica Polonica capillis, *&c.*

Sanguis

Sanguis hircinus Adamantem emollit.

Serpentes, Ranæ, Bufones, Araneæ, ut & alia venenata in Hiberniâ non generantur neque vivunt.

Muria carnium salitarum impedit generationem pulicum.

Ignis, aeris humiditas, sevum, oleum, rubigo, scabrities, pruinæ, pluviæ, radii Solis Magnetis vim retundunt. Item si detineatur in aquâ quâ utuntur lapidibus serrâ secandis totam vim amittit.

Si succus venenatæ plantæ ponatur apud radicem alicujus salutaris plantæ, ut succus Aconiti, hyoscyami, *&c.* ad radicem Brassicæ, Boraginis, Buglossi, *&c.* redduntur venenosa, sic & arbores per emphytismum producere possunt fructus vomitivos, purgativos, cordiales, deleterios, sudorificos, *&c.* si talia medicamenta perforato loco, ubi fit emphytismus imponantur artificiose.

Venenata animalia, ut sunt serpentes, bufones, reddunt plantas cavernis suis accrescentes venenatas, quod verificatur à Salviâ infectâ halitu bufonis.

Succus tithymalli sale & stercori humano injectus ventrem solvit.

Quædam plantæ succos omnes sive amaros, falsos, acres, dulces, acidos in suam naturam convertunt, ut Colocynthis reddit omnes ad radicem sparsos amaros.

Sic quædam animalia, ut pisces in mari falso insipidi sunt.

Si vescicatorium aliquod imposueris excrementis adhuc Calentibus intestina corrosione afficientur.

Item

Item pisa frixa injecta excrementis tot pustulas in podice excitabunt quot pisa.

Sympathia eorum quæ sub nullo prædictorum continentur.

MAgnes se ad polum Telluris dirigit Australem vel Borealem.

Electrica corpora, qualia sunt Electrum, Gagates, Mastix, Vitrum, cera sigillaris, sulphur, Resina durior, Arsenicum, Selenitis, Sapphirus, *&c.* omnia promiscue attrahunt.

Terra ex Nilo desumpta exsiccata & diligenter asservata, toto anni tempore nihil in pondere mutatur ad diem 17. *Julij*, tunc seipsa fit gravior quo tempore inundatio fit Nili.

Aqua in vasis æreis asservata notabili incremento attollitur dum nubes in pluviam colliguntur.

Si lignum demergatur in aquam illâ parte quâ cælum aspexit, supernatat, sitùmque universi quoad partes reservat, quem, dum cresceret, servavit.

Esula ut & Ebulus vel Sambuci extremitates, & Asari folia sursum evulsa per vomitum, deorsum per secessum purgant, reliquum autem Sambuci quocunque modo vellicetur, uno modo tantum purgat.

Physa seu Orbis piscis Ægyptiacus semper faciem ad eam partem cæli dirigit dum vivit, ex quâ ventus spirat; item exsiccatus & suspensus in domo eandem qualitatem retinet.

Hirundo marina eandem qualitatem habet.

Flores Heliotropii, ſicut Tragopogon, Cyclamen, Chamæleon, Chryſanthemon, lupinus, omnia Cichoreata, Tulipæ, Lilium Perſicum, Anemone, Scorpiurus, Caltha, Acatia, lotus, & alia, tam diebus ſerenis quàm obnubilatis & noctibus ſolem ſequuntur.

Abies, Tilia, Populi, Olivæ, Ulmus, & Salicis ſpecies, & quæ folia habent vitentia in unâ parte, & albicantia in alterâ, ſuis foliis denotant ſolis annuum curſum, nam creſcunt & virent continuò dum ſol accedit ad ſolſtitium, ab iſto tempore extenuantur & marceſcunt.

Selenites lapis noctu imaginem lunæ ſequitur.

Omnia bulboſa inter herbas & Cucumeracea lunæ incrementum & decrementum ſervant accreſcendo & decreſcendo, item oſtreacea, & pupilla oculi Cati.

Virga ex Alno monſtrat aquam ſub terrâ, eodem modo facta ut acus nautica ex duabus virgulis.

In concavis puteorum ſine ſemine creſcunt, Adianthum, Capillares herbæ, Scolopendrium, Cymbalaris, Hepatica.

In fontibus creſcunt Naſturtium, Becabunga, *&c.*

In rimis murorum aut tegulis creſcunt Parietaria, Blitum, Sedum omnigenum Leucoion.

Nymphæa in loco arido plantata inclinat advas aquæ plenum juxta poſitum.

Triticum poteſt tranſplantari in avenas ſi juxta ſerantur, ſic Ebulus in Sambucum.

Ilex in quercum, Adianthum in Scolopendrium; ſic

sic Rapa, Raphanus, Typha, Zea, Sysimbrium & Mentha alternas subeunt transplantationum metamorphoses.

Plumbum liquatum & scutellæ ligneæ capite superpositæ & aquæ semiplenæ injectum, dolores capitis acutos curat.

Radix Tamarisci urinæ patientis infusa, postea si comburatur curat Icterum.

Persicaria, Consolida, Sophia, Serpentaria, Brassatella istud habent peculiare, ut, si demergantur in aquam, & super vulnus aut ulcus tepescant, & defodiantur ubi putrescant, tunc vulnus sanetur, si verò non putrescant sed arescant, non sanetur.

Tapsus barbatus applicatus & posteà sepultus curat Hæmarrhoides.

Chamæleon mutat foliorum & florum colorem, pro mutatione terræ, aut fundorum diversitate in quibus crescit, ut nunc sit nigra, alba, &c.

Secundina si non comburatur aut sepeliatur, damnum adfert mulieri.

Sevum Ursinum in pyxide reservatum augmentatur eo tempore quo ursi hyeme in suis latibulis pinguescere solent.

Pisa sata in novilunio totâ æstate florent, usque ad finem autumni, licet non germinent.

Spiritus sanguinis in vitro servatus monstrat sanitatem aut morbos ejus à quo detractus est, licet longè absentis, nam morbido eo existente turbatur diversimodè & claritatem ammittit & contrà.

Pellis

Pellis vitulo marino detractæ pili eriguntur & rigent accidente maris æstu, recedente autem demittuntur & flaccescunt.

Si mulier terretur ab inopinato lunæ conspectu tempore conceptus, fætus maculâ luniformi signabitur; quæ incrementum & decrementum ejus sequetur.

Succus Hyoscyami commixtus sanguini leporino, & si cum pelle ejus sepeliantur congregat omnes lepores istius tractus ad locum.

Naphtha è longinquo attrahit ignem.

Heliotropium in Euphrate non solùm sequitur solis cursum, sed ex aquâ paulatim ad solis adventum emergit, recedente sole sic etiam paulatim undis immergitur.

Nasus impositititius ex carne musculosâ brachii cadit mortuo eo ex quo de sumptus erat, licet rami arboris insititii non marcescant corruptâ arbore cujus erant rami.

Ovum in urinâ febricitantis ebullitum, & inter formicas reconditum tollit febrem.

Porci se solent fricare quando nimium obesi aut scabiosi si mappa affricetur istis lapidibus & deinde applicetur faucibus inflammationibus earum medetur.

Hydrops, Podagra, Icterus, febres curantur, sanguinem calentem agri includendo putamini ovi & carne mistum canibus exhibendo, & sic transfertur ægritudo.

Filo quo suffocatur serpens curatur anguina, si collo circundetur.

Attractrici

Attractrici vi pollent Aristolochia longa, Scopa regia, Cadmia, adeps Cuniculorum, Asa fœtida, Tapsia, Dictamnus, feamentum panis, fimus Columbinus, Anserinus, Anagallis flore purpureo, Arundinis radix, Pyretrum, Thalaspi semen, Euphorbium, Anemone, Helleborus uterque, &c.

Omnis herba, lapillus, metallum, fructus aut semen habens similitudinem cum aliquo membro aut morbo in figurâ aut colore confert, ut plurimùm, illi membro & morbo. ut malum Citreum cordi, Papaver capiti, Orchis gentalibus, Scrophularia scrophulis, Chelidonium minus, &c. Chelidonia Ictero, ut & Crocus, Rheum purgat humores ejusdem coloris.

Ei quæ Sympathiam inter se habent idem in nobis fere semper efficiunt, ut Cucurbita & aqua, olea & myrtus: Quæ antipathiam exercent contrarios pariunt in nobis effectus, ut Cucurbita & olea, Brassica & Vitis.

Membra animalium conveniunt membris animalium similibus, præsertim si animalia vel eorum alimenta virtutem habent morbo membri contrariam, ut lieni confert splen Captæ, lentisco Capparis & Tamarisco Pastæ. Item splen suis aquam ferratam fabrorum bibentis, sic fimus & splen Asini pasti Chelidonio curat Icterum.

Quædam vegetabilia ita propriis locis delectantur, ut alio transplantatæ non crescant vel specie aut qualitatibus mutentur, ut Cinamomum, &c.

Dulcia, fimus, sal, Piper, aqua vitæ, olea distillata, carnem & multa alia à putredine præservant.

In

In paludibus fracidis fiunt conchylia, limaces, bufones, ranæ, lacertæ, hirudines, vermium multæ species, *&c.*
Mel cum pane mistum in formicas mutatur.
Sassafras in Florida solum provenit, Iberis herbâ in Hispaniâ Cretâ fert cupressum, Malabathrum & Agallochus in Indiâ, Schœnanthus Cinamomum Piper in Arabia, *&c.*
Ulmus & Alnus apud flumina crescunt, Ornus in montibus, Myrtus amat littora, Vitis in dumetis, Taxus amat aquilonem, pediculi in homine fiunt, tineæ in lanis, Cantharides in Fraxino, Buprestis in Pino, Conchylia marina & testacea in petrosis locis degunt, Anseres in Scotiâ Septentrionali fiunt ex lignis aridis abietinis, aptæ etiam sunt ad generandum sibi simile.
Magnes qui vim amisit ex aqua quâ utuntur lapidibus serrâ secandis eam recuperat moderato calore.
Herba aliqua minutim concisa & terræ commissa, producit herbam ejusdem speciei, ut plurimùm.
Conchylia contrita & in arenâ seminata aquâ salsâ irrigata, producunt Conchylia.
Serpens mortuus seminarium est novis serpentibus.
In quercu fit Polypodium, & cort ex quercus pulveri satus & aquâ subactus arboris alterius trunco impositus producit in gentem Polypodii copiam.
Anguis ex spinâ humani cadaveris nascitur.
Ex vitulo mortuo occlusis meatibus fiunt apes.
Capones qui vescuntur serpentibus & bufonibus eorum caro est salutaris.
In cavernâ quâdam Scotiæ Slaines dicta aqua pura illic

illic decidua vertitur in petram albam Marmoris æmulam.
In lacu Hiberniæ quem lacum Neich appellant, lapidescit lignum, ita ut eo utantur ad novaculas acuendas.
Animalia quæ vescuntur piscibus eorum qualitates participant, ut sunt sues, anseres, anates, &c. multa ejusmodi alias declaranda.
Testacea fere omnia licet extra mare, quamdiu vivunt accedente maris æstu hiant, recedente autem æstu, clauduntur.
Sæpe notavi morbidi cum sua urina in vase clauso per aliquot dies servata, sympathiam.
Arum Ægyptiis edulium optimum, in nostris regionibus ob acrimoniam non potest degustari.
Arbor Persica fructus producit Europæis suaves, Persis & Ægyptiis venena.
Nux Myristica sub torrida Zona crescit, & in Europa in Juglandem degenerat.
Cypressus adeo austro dilectatur ut in septentrione non bene crescat, nam in Livonia mutatur in aliquid Sabinæ simile.
Hysopus & Abrotanum in Germania & Britania optimum odorem spirant, in Italia fere nullum habent.
Ocymum fragrantissimi odoris est in Italia ; in Germania obtusi tantum.
Panthera maculam habet in pelle, lunæ typos perfecte imitantem, filimenta hepatis glirium, ad normam luminis lunæ crescunt & decrescunt.

Formicæ crescente luna lumine laborant, decrescente cessant.

Physa pisces decrescit, & crescit, cum lumine lunari.

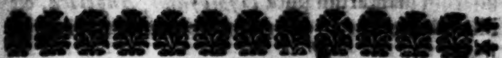
Glycyriza, & acacia, amplectuntur solem dum splendet, elevando & extendendo sua folia: absente autem eo, flaccida folia demittunt.

Trifolii species quædam est quæ ter in die, pro vario solis aspectu, colorem mutat, nam mane albicat, meridie purpurescit, vesperi saturate rubet.

Ibis in Ægypto solum vivit, alibi transportatus moritur.

Polypus solum vivit in aqua marina, in aliis moritur, &c.

Ex

Ex Fructu Arbor.

UT principia Philosophiæ nostræ felicius ac facilius ex præcedentibus exemplis eruantur, quædam, quæ præsenti instituto magis accommoda videntur simpliciter sine aliquâ confirmatione, hîc subjiciemus; quorum licet maxima pars prius descripta sit in variis Sympathiæ & Antipathiæ complicationibus clarioris doctrinæ gratiâ ea rursus describere haud videbatur inconveniens, sic autem se habent.

Accipe terræ virginis quantum satis, quæ nunquam semine animalis, vegetabilis, aut mineralis imprægnata fuerat, & colloca in concavis puteorum recenter extructorum fontiumque saxis porosis Cryptisve carbonum; & si pluviâ irroretur in istis locis, terra ista virgo ingravidabitur absque semine, radice, aut pollutie seminali: his herbis & non aliis; vid. *Adiantho, Capillis Veneris, Scolopendriâ, Symbelariâ, Hepaticâ.*

In rimis murorum si ista terra locetur, uti prius dictum, ingravidabitur his & non aliis plantis, vid. *Parietariâ, Salviâ vitæ, leucoio*, absque ullo semine, *&c.*

In tegulis seu tectis domorum si terra talis locetur, uti dictum, in eâ producuntur *Sedum* omnis generis, *Herniaria*, & *Millepedes*. Si radices aliarum

aliarum plantarum putà *Hyoscyami*, *Angelica*, &c. illic plantentur, destruunt fermentum proprium loci.

Si terra ista locetur in loco alto in summitate pali aut in vase aliquo longè à seminali aliquâ misturâ successu temporis ingravidabitur semine herbarum naturaliter illic subtus jacentium, & crescentium, ex earum evaporationibus, & hoc seriò notandum quòd post productas plantas remaneat terra virgo, in eodem pondere & quantitate.

Per sex ferme mensium spatium à coitu, *Gallina* ova prolifica pariunt sine ulteriori cum *Gallo* commercio, neque potest genetura *Galli* tamdiu in ovario corporaliter remanere.

In uteris quadrupedum viviparorum (utì optimè annotavit doctissimus *Harvaeus*) à coitu, non remanet seminis corpus. Nam in *Cervis*, *Damis*, *Ovibus*, *&c.* uno aut altero mense à coitu vidit uteros vacuos, quicquid ἀλλῃῶς dicat *Highmorus*.

In lacu *Hibernia* quem *Lochneich* vocant lapidescit lignum in eum projectum minimo temporis spatio.

In rupe *Scotia* Septentrionalis lapidescit aqua illic guttatim decidua: Si autem aqua ista extra cavernam in aere aperto locetur non lapidescit, licet vim habeat lac coagulandi.

Ex *Anate* putrefacta sub fimo fiunt *bufones*.

Ex pilis equorum in aquam projectis fiunt *Anguilla*.

Ex stercore equino *Scarabei*, *&c.* hujusmodi.

Ex uno pane vi diversorum stomachorum fit *caro porcina*,

porcina, equina, bovina, canina, humana, &c. Item pisces diversi.

Item ex vino, pane, oleribus, leguminibus, carnibus omnium generum, piscibus, herbis, fructibus fit unus chylus diaphanus ex talibus multorum colorum in stomacho hominis, & ex isto chylo fiunt centum fortassis partes specie & proprietatibus diversæ.

Piper recens in *Italiâ* plantatum fit *hedera.* Semen *hordei* in locis incultis mutatur in *avenas.*

Veratrum in agro *Tridentino* vi purgativâ orbatum est.

Rhabarbarum apud nos ignaviter aut parum purgat.

Papavera apud nos vi lethali orbata sunt, licet regio sit *Thebis* decuplo frigidior.

Zinziber extra patrium solum non crescit.

Triticum in *avenas* & *lolium*, *Ebulus* in *Sambucum*, *Ilex* in *Quercum*, *Adianthum* in *Scolopendriam*, *Imperatoria* in *Angelicam*, *Rapa* in *Raphanum* transplantari possunt, si propè crescant.

Pica, serpentes, aranea, bufones, rana, vespa, &c. venenata in *Hiberniâ*, neque sponte, ut in aliis regionibus, proveniunt; neque illic vivere queunt, si ex aliis locis portentur.

In insitionibus arborum surculus convertit succum radicis alterius speciei in suam naturam, mutatis omnibus ejus proprietatibus, tamen in quibusdam remanent, ut surculus *Pomi* in *Rhamno* aut *Mezereo* acquirit vim purgativam, *&c.*

Apud cavernas *serpentum* & *bufonum* herbæ cordiales,

diales, putà *Buglossum*, *Borago*, *Melissa*, *Viola* induunt qualitatem deleteriam.

Mercurialis & *Mezareon* juxta vinum plantatæ, vim ei purgativam communicant, sicut *Cicuta*, *Hyosciamus* & *Solanum* ei vim narcoticam indunt.

Animalia quæ vescuntur piscibus, putà aves marinæ, sues, anseres, Gallinæ, *&c.* induunt qualitates piscium, nam eos redolent.

Anseres in *Scotiâ Septentrionali* ex lignis abietinis crescunt redolentes ea.

Vitis Brassicæ applantata arescit, vel se in adversum flectit, *&c.* exempla similia priùs descripta.

Sublimatum vel *Arsenicum* apposita venenatis ulceribus, duo venena se mutuò ligando curant ulcus.

Si liquori *Sublimati* instilletur Oleum *Tartari* duo ignes se mutuò ligando relinquunt Balsamum dulce, sic Oleum *Vitrioli* & *Tartari* agendo in se relinquunt *Tartarum Vitriolatum*, sic etiam Oleum *Arsenici* & *Realgaris* relinquunt Balsamum paregoricum.

Vox *Pavonis* item *fraxini* folia ligant serpentes.

Succus *Betulæ Martialis* solvit impotentiam veneream.

Saliva *canis rabidi* in carne à dentibus relicta, reddit homines, & cætera animalia hydrophobiæ hæredes, *&c.*

Item cerebrum *Cati* comedentes mores & gesticulationes ejus præse ferunt.

Tarantulæ ictus reddit homines & bruta instar *Tarantulæ* inquietos, & in motu continuò saltantes,

tes, & urinis eorum cernitur aliquid simile telis *Araneariym*.

Ferino sanguine epoto ferini mores induuntur.

Carnes animalium rapacium, ut sunt *Lupi*, *Corvi*, *Accipitres*, *&c.* imprimunt sæpè comedentibus mores eorum ; multa istiusmodi exempla annotabit lector in præcedentibus complicationibus.

Ex primis quatuor exemplis liquidò constat *terram virginem* post natas plantas remanere in quantitate & pondere pristinis, ideoque eam non ingredi plantarum illîc nascentium compositionem : Relinquitur ergo plantas istas ex solâ aquâ fieri aut ex nihilo, non verò ex somniatis mistionibus quatuor elementorum. Si fortasse dixerit aliquis terram crescere, rogonum eadem sint Cæli phænomena nunc & ante mille annos, & si sunt eadem, oportebat terram condensari, & unus maniplus nunc esset gravior multis ante tempora Noachi, & licet ista exempla clarissimè illud demonstrent, in tanto (ut videtur) paradoxo describendo ne nimis jejuni videamur, alia ex naturæ promptuario habebis. Si mense martio, perforaveris *Betulam*, *Quercum*, *Fraxinum*, *&c.* extillabit aqua limpida, clara, & pura obscurum arboris saporem & odorem referens, quæ spatio 12. aut 14. dierum præponderabit arbori cum ramis & radicibus ; ideoque sequitur arbores ex solâ aquâ fieri, quam ex terrâ sugunt sale nitro impragnatam. 2. Ex aquâ guttatim deciduâ in cavernâ *Scotiæ* septentrionali videmus petram albam fieri sine aliquâ sensibili misturâ alterius rei. 3. Chymicorum sal, Sulphur, & Mercurius migrant in aquam claram, inspidam,

insipidam, & æquiponderantem corpus in eam dissolutum, quod Chymicis peritis notissimum. 4. Cadavera mortuorum in Cœmiteriis in aquam migrant, nam si in cinerem & terram migrarent, cæmiteria in immensum crescerent, quod experientiæ quotidianæ repugnat. Præterea, si ex mistelâ quatuor elementorum omnia corpora resultarent, tunc *aurum*, & cætera, *metalla*, *marchasita*, & *lapides* non præponderarent terræ, quod liquido patet. Licet obstrepant nonnulli, mussitantes nescio quid de terrâ purâ, quæ non nisi in centro reperitur, atque eam esse omnibus mistis graviorem. Sed contrà sic arguo. Ubicunque fiunt metalla, lapides, *&c.* ibi est terra pura, At in istis locis terra est levior istis, Ergo. Si igitur ex aquâ solâ fiunt omnia corpora quæ mista creduntur, utrum sunt *Vegetabilia*, *Mineralia*, vel *Animalia*, unde existentiam suam mendicabit Chimericum illud monstrum *Mistio*, atque omnes salibrosæ & inextricabiles difficultates, atque incompatibiles contradictiones, quæ ingenia Philosophorum acutissimorum hucusque torserunt, exinde natæ, quis quæso contrariis elementorum in misto qualitatibus (quibus omnis generatio & dissolutio rerum falso ascribitur, cui neque insunt neque inesse possunt) dabitur locus? Et si neque mistioni, neque contrariis in misto (quod nunquam extitit) qualitatibus detur locus in naturâ unde originem suam habuerunt temperamentorum tot diversæ complicationes, *&c.*

Licet ex aquâ tanquam unico principio materiali omnia quæ mista priùs fuisse putabantur, fiant; tamen

tamen omnia fieri ex unico principio simpliciter minimè dicendum est: Quia tunc nulla esset distinctio inter principium & principiatum, & ambo essent illud unicum, ideoque in exemplis istis ulterius investiganda sunt alia.

Secundò igitur ex quatuor præallegatis exemplis patet locis omnibus à creatione indita esse principia quædam activa spermatopoetica in ævum duratura, quæ neque sunt calor, frigus, *&c.* aut contemperatio istarum qualitatum inter se pugnantium, aut influentiæ solis, lunæ, aut cæterorum syderum, nam si hoc esset, quodlibet ex quolibet fieret, & id promiscuè in omnibus locis, nec hîc *capillares* herbæ, *segetes*, *uvæ*, illîc *Blitum*, *Sedum*, *Leucoion*, & sic de cæt. Sol autem per suum calorem inservit productioni istorum vegetabilium, excitando nimirum & fovendo ista principia ut imprægnent virginem suam terram eorum seminibus, ista autem principia subjectantur in odoribus concreatis aut perceptibilibus à sensu aut aliquando non ut in experimento quarto, quæ medio isto odore contagio quodam per totam massam substratam serpunt masculinum robur illi impertientes. Ut in panificio, *v. g.* fermenti grana aliquot inficiunt contagio suo massam farinæ maximam, & in suam naturam transmutant. Sic *saliva canis rabidi* in minimâ quantitate mutando humores spiritus partes, & consequenter actiones hominis aut bruti demorsorum inducit *Hydrophobiam*. Sic *Tarantula* ictu suo fere ob exilitatem aculei insensili mores suos & gesticulationes ad hominem aut brutum transplantat. Sic aqua

decidua in terram virginem à fermento tegularum vertitur in *Sedum*, à contagio puteorum in *Adianthum*, *Capillos Veneris*, *&c.* Ita ut istis principiis nullum nomen meliùs quadret, quàm si fermenta vocitentur; quæ priùs à solo *Helmontio* viro in multis perspicacissimo satis perfunctoriè, leviter, & obscurè delineata sunt. Ergo horum anatomiam ex propositis exemplis eruere pro virili conabor, & primùm de locis fermentorum producentium vegetabilia, animalia, *&c.*

Loca fermentorum, ut ex exemplis constat, vel sunt in *terrâ*, *Aere*, *Aquis*, *Vegetabilibus*, *Animalibus* vivis & mortuis & eorum partibus, & *Mineralibus*.

Secundò loca fermentorum in *terrâ*, *aere*, *aquis*, *&c.* sunt vel in,

Septentrione, ut *Taxus*, *Cochlearia*, *Anseres abietini*.

Oriente, ut *Piper*, *Aloe*, *Sarcocolla*.

Occidente, ut *Petum*, *Mirabilis Peruviana*, *Iber* herbâ, *nux vomica*.

Austro, ut *Stachas*, *Laserpitium*, *Euphorbium*, *Rhabarbarum*.

Tertiò, loca fermentorum sunt in particularibus regionibus, ut *Sassafras* in *Floridâ*; Radix *China* in *Chinâ*, *Malabathrum* & *Agallochum* in *Indiâ*, *Schenanthus* in *Arabiâ*, nec alibi, *Theamides* lapis in *Æthiopiâ*, *Mirabilis Peruviana* in *Peru*, *Rhabarbarum* in *Ponto*, *Cochlearia* & *Saxifragia* minima in *Britanniâ*, *Opium* in *Thebe*, *Manna* in *Calabriâ*, *Senna* in *Alexandriâ*. Sic

dantur herbæ *Italica*, *Syriaca*, *Ægyptiaca*, *Cretica*, *Græca*, *Virginiana*, *Americana*, *Massiliensis*, *Belgica*, *Æthiopica*, *Lusitanica*, *Brasiliana*, *Persica*, *Illyrica*, &c. quæ passim in libris herbariorum extant. Sic etiam de animalibus & mineralibus dicendum.

Quartò, fermentorum loca sunt in particularibus locis omnium fere regionum, tali autem sunt.

Prata, ubi fiunt *Orchis*, *Trifolium* pratense, *Pentaphyllon bacciferum*, &c.

Uda loca, ubi fiunt *Juncus Verbenaca*.

Sylvestria, *Carlina*.

Aquatica, *Nymphæa*, *Plantago aquatica*, *Piperitis*, *Flammula*.

Olida & uliginosa, *Spatula fætida*, *Cotyla fætida*, *Atriplex fætida*.

Palustria, *Caltha palustris*, *Rannunculus*, *Spondilion*, *Scordium*.

Stagnantia, *Persicaria*, *Cannabis agrestis*.

Umbrosa, *Cyclaminus*, *Dracunculus* major.

Fracida, *omnia Tuberum genera*.

Arenosa, *Ononis*, *Plantago*, *cornu Cervi*.

Maritima, *Cochlearia*, *Brassica*, *Soldonella*, *Eringium*, *Scylla*.

Arida, *Saxifragia*, *Pimpinella*, *Lonchitis*.

Saxosa & petrosa, *Acanthus*, *Thymum*, *Serpyllum*, *Rosmarinus*, *Clinopodium*, *Chamædrys*.

Inculta, *Sysimbrium*, *Carnocopus*.

Aspera, *Salvia* major, *Saturcia*, *Baccaris*, *Chamæmelum*, *Lithospermum*.

Pinguia, *Centaureum* majus, *Clematis*.

In

In colliculis, *Vitis*, *Centaureum* minus, *Smyrnium*, *Meum*.

Subsepibus, *Thlaspi*, *Dracunculus* minor, *Aron*, *Alliaria*, *hedera* terrestris.

Apud rivulos, *Alanus*, *ligusticum*, *Iris*, *Calamus*, *Salix*.

Inter segetes, *Cyanus*, *lolium*, *Papaver Rheas*, *Rapistrum*, *Antirrhinum*, *Artimesia*.

In ripis, *Chelidonium* minus.

Ericeta Ros *Solis*, *Tormentilla*, *Cauda* vulpina.

Apud aquarum scaturigines, *Quinquefolium*, *Equisetum*.

Apud flumina, *Ulmus*, *Petasites*.

Apud rudera, *Digitalis*, *Erisimum* *Marrubium*.

In aliis herbis, *Cuscutha*, *Epithymum*.

In fontibus, nasturtium aquaticum, Becabunga, Erinum.

In Vallibus, *lilium convallium*, *botrys*.

Apud radices arborum, *Polypodium*.

In arbore, *Agaricus*, *auricula* Judæ, *Viscus* quercinus, *hedera*.

In superficie aquarum, *Potamogeiton*.

Sub aquis, *Sion Heliotropii* species.

In tectis & tegulis, *Sedum*, *Blitum*.

In parietibus antiquis, *Leucoion*, *Salvia* vitæ.

In montibus, *Ptarmica Gentiana*, *Chamæleon*, *Calamentha*, *Asclepias*.

In concavis Cryptarum & puteorum, *Adianthum*, Capillus *Veneris*, *Symbellaria*, *Hepatica*.

In homine, *pediculi*, *lendes*, *vermes*, & in spinâ ejus demortui *anguis*.

In

In fraxino fiunt Cantharides ; In Pino *Buprestis*, sic omnes arbores, frutices & herbæ habent erucas sibi peculiares sicut animalia pediculos.

Animalia sicuti Vegetabilia habent sua loca determinata & fermenta. Sic *Cancer*, *Cochleæ*, & *testacea* omnia in saxis marinis generantur ; *Trutæ* in rivulis, Anguillæ in *stagnis*, *Perca*, *Lucii* in lacubus.

Ex Anate putrefacto sub fimo fiunt *bufones*.

Ex pilis equinis in aquam projectis fiunt *anguillæ*.

Ex stercore columbino aut anserino urinâ hominis macerato fiunt *pulices*.

Ex stercore equino *Scarabei* fiunt.

Ex stercore humano *lumbrici*.

Ex vapore sudoris fiunt *cimices* lectularii.

Ex vitulo mortuo occlusis meatibus fiunt *apes*.

In lanâ fiunt *tineæ*.

Ex frumento fracido fiunt *glires* & *mures*.

Animalia etiam quæ fiunt ex parentibus licet non nascantur ex fermentis locorum, tamen non vivunt neque generant in omnibus locis, ut sunt *Simiæ* & *Psittaci* in *Britanniâ* non generant. *Echinus* non vivit nisi sub sepibus, *&c.*

Quæritur, cum Vegetabilia & Animalia ex fermentis locorum sine parentibus provenientia habeant sua determinata loca in aere, aquâ, terrâ, Septentrione, Occidente, Oriente, Austro, in particularibus regionibus & in locis diversis omnium fere regionum, uti dictum, cur multa imò fere omnia ubique crescant ? Respondeo id fieri per transplantationem aut insitionem artificialem aut accidentalem,

lem, ut cum *Rhabarbarum*, *Mirabilis Peruviana*, *Tanacetum Americanum* transplantantur de suis locis ad nos, & cum crescunt in fundo nostro fit nova insitio, quandocunque aliquid sive sit planta, animal vel minerale transplantatur de loco ubi naturaliter proveniebat fit insitio cum crescit & vescitur alibi & aliis succis cibis, & aere, & licet fortassis crescant in iis locis tali alimento, tamen naturaliter illic non provenirent, ex loci fermento, & vel partialiter vel totaliter immutant loci naturam, vel à loci succo mutantur; ita ut Vegetabilia, & sic de Animalibus, & Mineralibus judicium esto, propriis locis provenientia fortiora sint & meliora, quàm si transplantentur, nam adventu fermenti extranei debilitantur & morbida redduntur, sicut animalia aere, & cibis insolitis & extraneis & venenis vescentia, aut in locis contagiosis degentia, morbos aut mortem incurrunt. Ista igitur transplantatio merito insitio dicenda erit quæ nunquam priùs cognita fuit nisi in arboribus, & uno famoso exemplo de naso impostitio ex carne alterius, & ut sunt arbores quæ cujusvis alterius insitionem admittunt, ut *Castanea*, & *Malus punica*, sic multæ sunt regiones in quibus vegetabilia fere omnia crescunt exceptis paucis *Schenantho* scilicet, *Zinzibere*, &c. & ut sunt multæ arbores quæ multorum conjugia repudiant, quales sunt *Nux* & *Taxus*, sic sunt multæ regiones quæ non admittunt insitionem eorum quæ fere in omnibus aliis locis proveniunt, ut in Hiberniâ, ubi venenata animalia, ut sunt *angues*, *serpentes*, *ranæ*, *bufones*, *picæ*, *araneæ*, &c. neque naturaliter proveniunt

veniant ut alibi, & si ex aliis regionibus eò portentur, continuò moriuntur. Item sunt multa vegetabilia quæ non crescunt nisi in suis locis & regionibus, ut *auricula Judæ* in *Sambuco*, *Epithymum* in *Thymo*, *Agaricus* in Cedro & aliis arboribus & non alibi, *Schænanthus* in Arabiâ, *Radix China* in Chinâ, *&c.*

Omnis igitur emphytismus, sive sit ab inseminatione, implantatione, impositione, irrigatione, inescatione, aut approximatione, vel est,

Primò, Vegetabilium, ut videre est in insitionibus arborum, ut in *Pomo*, *Pyro*, *Castaneâ*, &c. Item quando *vinum* redditur laxativum à *Mezereo Mercuriali*, soporiferum à *Solano*, sic per insitionem, fructus unius arboris possunt reddi purgativi, vomitivi, cordiales, deleterii, sudoriferi, adstringentes, *&c.*

Secundò, Vegetabilium cum animalibus exempla sunt in venenis Vegetabilium ab animalibus assumptis medicamentis purgantibus, alterantibus, *&c.* & in cibis & in potibus ex Vegetabilibus desumptis.

Tertiò, Animalium cum Vegetabilibus, ut herbæ cordiales apud cavernas serpentum & bufonum venenatæ fiunt, item ea Vegetabilia quæ succo alicujus venenati animalis irrigantur, vel halitu inquinantur, ut in *salvia* ab halitu bufonis. Item morbi Animalium transplantantur in Vegetabilia per mumiam, ut loquuntur.

Quartò Mineralium cum Vegetabilibus, ut Vegetabilia super aurifodinas, *&c.* induunt qualitates Mineralium illic latentium, ut *Kermes* & *Isatis*

sylvatica

sylvatica super ferri fodinas crescentes redolent ejus naturam, & præservant ac corroborant *Magnetem* æquè ac ferrum.

Quintò, Mineralium cum Animalibus, ut sunt venena & medicamenta omnium generum ex Metallis, Marchasitis, & lapidibus confecta.

Sextò, Animalium cum Animalibus, exempla sunt in cibis & medicamentis ex iis confectis, & etiam venenis, qualia sunt *morsus canis* rabidi, *ictus Tarantulæ*, *Viperæ*, *Scorpionis*, *cerebrum Cati*, extremitas *caudæ cervinæ*, *Cantharides*, *spuma Bufonis*, &c.

Septimò, Animalia & Vegetabilia in certis locis naturam & proprietates loci induunt.

Atque omnis insitio Animalium, Vegetabilium, aut Mineralium vel est substantiæ solidæ, ut in plantis rami, folia, fructus, acini, radices, semina, succi. In animalibus totum, caro, ossa, excrementa, morbi, nævi vel ex effluviis ex talibus afficientibus propinqua quæcunque ut immutent vel immutentur.

Factâ igitur per transplantationem insitione, ut dictum est, res per fermenta in seinvicem agunt, potissimùm quatuor modis.

Primò, se mutuò adjuvant, ut *Asparagus* gaudet associari *Arundini*, si *Lilia Rosis*, applantata sint, fragrantiores fiunt & meliùs crescunt, *&c.* In Sympathiâ Vegetabilium, Animalium & Mineralium.

Secundò, res per fermenta se mutuò ligant & solvunt, ut in exemplis de *Arsenico* & *sublimato*

appositis

appositis venenatis ulceribus duo venena se mutuò ligant, & curatur ulcus. Item succus *Brassicæ* vini vim inebriativam ligat, *Pavonis* vox serpentes, *Bufo Mustelam*, *serpentes Alaudam*, item succus *Betulæ* martialis solvit impotentiam ad venerem.

Tertiò, res perfermenta se mutuò destruunt, ut videre est in *Vite* & *Brassicâ Filice* & *Arundine*, & cæteris ejusmodi.

Quartò, se mutuò transmutant, transmutatio autem omnis triplici modo fit.

Primò, qualitates (ut loquuntur) tantum mutantur, manentibus formâ & figurâ externâ, ut apud cavernas serpentum & foveas bufonum & venenatorum animalium herbæ cordiales deleteriam induunt qualitatem, item cordiales plantæ irrigatæ succis *Solani*, *Napelli*, *Cicutæ*. Item *Cicuta*, *Solanum*, *Napellus*, *Mezereon*, *Mercurialis* in vineto reddunt vinum particeps suarum qualitatum, manente figurâ vitis & uvæ: item animalia quæ vescuntur piscibus, ut *porci*, *anates*, *anseres*, *gallinæ*, redolent pisces, & non solùm caro eorum, sed & ova gallinarum halecum intestinis pastarum, item anseres ex Abiete nascentes in Scotiâ eam redolent.

Secundò, transmutatio fit mutando formam & etiam figuram externam, remanentibus quibusdam proprietatibus, in quibusdam magis, in quibusdam minùs, ut in exemplo allato, quando *anseres* ex *abiete* fiunt, forma & figura *abietis* pereunt, remanentibus sapore & odore: item quando *Buprestis* ex *Pino*, & *Cantharides* ex *Fraxino* fiunt, item in istis animalibus quæ vescuntur piscibus forma perit,

remanente odore, *&c.* Ab isto transmutationis modo omnia seminaria morborum originem trahunt ab assumptis cibis, potu, medicamentis, venenis, aut ab inspiratis ab aere aut contagiis aliunde haustis, aut hæreditariorum in fermento seminum parentum latitantium; nam qualitates istæ ambulatoriæ, vel à debilitate partium coctioni subservientium, vel ab exaltatâ suâ virulentiâ indomabili restitantia in visceribus, vel in toto corpore per generationem univocam, producunt sibi simile in specie quod contrariatur fermento animalis, & secundum gradus suæ virulentiæ Symptomata sæviora vel mitiora, morbos vel mortem inducunt. Sic inspiratio aeris fermentis venenatis vel infestis contaminati generat simile in nobis, ut in peste, contagiosis morbis, lippitudine, phthisi, *&c.* item ex parentum semine calculosi, calculosos, podagrici podagricos, epileptici epilepticos, *&c.* generant.

Quæri hic potest, cum omnes morbi ad hunc transmutationis modum referri possint; nempe ad qualitates remanentes ab assumpto cibo, potu, *&c.* uti dictum, & cum à tot rebus diversis oriantur, utrum detur medicamentum universale, quod sit par extinguendo omnia fermenta morbifica etiam maxime contraria; Chymici acriter uno ore contendunt dari, atque eorum Antesignanus Vanhelmont dicit esse liquorem *Alkahest*, *Mercurium Diaphoreticum*, &c. & ut hoc contra Galenistás evincat, dicit morbos omnes debellari posse tribus modis, primo extinctione *Ideæ*. 2. Per sedationem *archei* commoti. 3. Per ablationem *materiæ occasionalis*,

&

& dicit ista præposita remedia morbos superare secundo modo, quem etiam sequitur *Osualdus Grembs* in sua arbore.

Sed Contra 1. etiamsi detur morbos curari posse tot modis, tamen *Idea* ista excitatur à fermento (quod causam occasionalem appellat) & quomodo potest ista extingui, superstite fermento, nam si centies extingueretur, toties repullularet præsente adhuc fermento eum producente; idem dicendum de *Archæo* commoto eum non posse sedari præsente fermento cudente *Ideam* à quâ commovetur exemplis res erit manifestior, *v. g.* si spina infigatur digito alicujus sua præsencia turbando spiritus loci, causat dolorem, pulsum celerem, febrem, *&c.* si igitur aliquis adhiberet remedium spiritibus turbatis remanente adhuc spina; vel *Idea* furiosæ mederetur & non extraheret spinam quæ utriusque fuerat causa (quod perficitur *adipe leporino*) incassum laborans operam & oleum perderet. 2. Ponamus aliquem à *cane rabido* demorsum esse cujus spiritus satis sedati erant, tunc à fermento *hydrophobico*, in saliva *canis* gliscente ligantur hominis fermenta vel destruuntur (pro quorum modulo operantur spiritus) in quorum vicem subit fermentum *hydrophobicum* & spiritus hominis furentes reddit, si in hoc casu aliquis adhiberet remedium sedando *Archæo*, remanente fermento *hydrophobico* in corpore, spiritus fortassis magis depauperaret, uti sæpius continget in febribus malignis, exhibito *laudano opiato* aut *sulphure Anodyno Vitrioli* dum spiritus ferocientes & sylvestres paululum ligantur & cicurantur

virtute medicamenti narcotica, interea fermentum febrile insidiatur vitæ & patientem de medio tollit; remedium autem extinguens fermentum *hydrophobicum* fit ex jecore ipsius *Canis*, *Cinere Cancrorum*, radice rosæ *Caninæ*, *Hyænæ* corii particula, quæ cum cane adhuc vivens antipathiam habuit. Sic de *tarantismo Catismo lycanthropia*, &c. & cum supponitur ante adventum istius fermenti spiritus fuisse satis sedatos, cur non erant igitur pares extinguendo istud venenum sine remedio? Et cur cesserunt fermento extraneo jam sedati, quod à remedio sedati secundum *Helmontium* expellere possunt: cum facilius multo sit, ut vulgo dicitur, non admittere quam jam admissum inimicum expellere, spiritus autem aliquando sine aliquo remedio solent morbum expellere quando fermentum morbificum debile est, neque satis virium habet ad ligandos, destruendos aut transmutandos nostros spiritus; ex his igitur patet quod solum verum remedium sit extinctio fermenti exotici, non vero extinctio phantasticæ *Ideæ*, aut sedatio commoti *archæi*, remanente adhuc commotionis causâ.

Cum igitur ab expulsione fermenti morbifici solùm fiat proprie dicta curatio, & quia quot simplicia sunt in mundo tot diversa sunt fermenta, & cum morbi ab iis fiant uti dictum qui specie differunt, quomodo potest fermentum unius rei omnia destruere & expellere, præsertim cum sint quidam morbi à depauperatione spirituum, ut *Apoplexia*, *Syncope*, *Lipothymia*, *Lethargus*, *Coma*, *Catoche*, quæ fiunt à fermento Narcotico & anodyno? Quidam

dam etiam morbi fiunt à Conturbatione ſpirituum, ut *febris*, *dementia*, *delirium*, *hydrophobia*, *Mania*, *vertigo*, *phrenitis*, &c. à fermento furente, tremulo rotante, *&c.* quidam tandem morbi ab inquinamento ſpirituum & partium, ut ſunt *Elephantiaſis*, *pſora*, *lues venerea*, *Cancer*, à fermento excoriante, ulcerante ſerpente, *&c.* quomodo poteſt unum medicamentum Conturbatos ſpiritus ſedare? Depauperatos inſtaurare? Et inquinatos depurare? & *v.g.* cum *Apoplexia* à *febri* exorta abigitur, & ſe non patiuntur in eodem ſubjecto, quomodo poteſt uterque uno & eodem medicamento expelli, ſic dicendum de *lethargo* & *phrenitide*, &c. præterea fruſtra creata eſſent ſimplicia *Cæphalica*, *neuritica*, *hepatica*, *ſtomachica*, *Antiſcorbutica*, *antiepileptica*, *anticterica*, *&c.* quas virtutes iſtis ſimplicibus *Betonica*, *Vincpervinca*, *Hepatica*, *Abſinthio*, *Cochlearia*, *Chelidonia*, *Peonia*, & *valeriana agreſti*, ineſſe, certo norunt omnes practici, quicquid in contrarium adferant ii qui primis qualitatibus omnia aſcribunt. Et tandem licet omnia fermenta morbifica in hoc conveniant quod operentur conturbando, depauperando, & inquinando ſpiritus, & ſic puca ſaltem, ſi non unum remedium ſufficerent, tamen omnes modi prædictorum ſpecie diſtinguuntur, & ſic plura requirunt remedia; *v.g.* ſpiritus conturbantur in *Phrenitide*, *febre*, *vertigine*, &c. à diverſis ſpecie fermentis, & licet in hoc conveniant quod omnes conturbent ſpiritus, tamen hic uno modo, alius alio, ita ut quod ex tinguit *fermentum febrile*, non poterit

poterit extinguere fermentum *vertiginosum* & contra. Sic de iis quæ depauperant & inquinant spiritus dicendum; & non solum, sic sed & diversa simplicia unum & eundem morbum per fermenta sua excitantia, diversa remedia postulant, pro eorum defermentatione, ut videre est in Convulsionibus ortis à *Napello* assumpto, & ab *Apio* risus & sic de cæteris ejusmodi fermentum *Napelli* destruitur ab *Antithora*, non vero *Apii* risus qui à Melissa abigitur, quæ non attingit fermentum *Napelli*: quod si vero medicamentum sedativum spirituum solùm sufficeret ad omnes morbos abigendos, cur sit cum *Antithora* vel herba paris sedant spiritus commotos à *Napello* vel *aconito*, quod non etiam sedant spiritus ab omnibus aliis rebus ferocientes: Unde ex his omnibus liquido constat eos qui in aliquo uno simplici utut rectificato, spiritualizato & ad ultimum perfectionis gradum perducto quærunt remedium universale, haurire aquam cribro: sed fruantur suą opinione decepti isti adeptorum nomine superbientes. Interim non inficias eo quando fermenta plurium morborum in aliquo omnibus communi conveniant, posse ratione symboli uno & eodem medicamento superari, *v. g.* ex lapidibus *Cancrorum* præparatis fit *diureticum*, *febrifugum*, & *vulnerarium*, medicamentum optimum, nam isti morbi in hoc conveniunt quod acorem habeant præternaturalem spiritibus summè infensam ac molestam, qui actione sua in lapides *Cancrorum* eos dissolvere tentans, & in suam naturam convertere, acorem amittit & dulcificatur humor; ut videre est in dissolutione *corallorum*, *perlarum*,

perlarum, & *cerussæ*, à spiritibus acidis *aceti*, *aurantiorum*, &c. ammittunt acorem per suam actionem mutuam & dulcificantur: at *lapides Cancrorum* quocunque modo præparati & exhibiti, non attingunt fermentum *Apoplecticum*, *Epilepticum*, *Lethargicum*, &c. Neque negandum est diversa rerum fermenta unius morbi fermento ita adversari ut simul vel separatim exhibita eum curent, ut *v. g. Icteri* fermentum superatur à *Chelidonio majori*, *Cuscutha*, *stercore*, *anserino*, & *millepedis* animalculis, *&c.* inde tamen neque omnem morbum uno remedio, neque unum omnibus curare sequetur.

Tandem *Osualdus Grembs* ex Helmontio hoc argumento probat dari medicamentum universale, datur unicus vitæ moderator hîc male se habens integritatem naturæ lacerat, ex qua subsequuntur impuritates vitæ insidiantes: est itaque unitas naturæ alteratæ, unitas sanitatis læsæ, & unitas spiritus super morbum agitati consideranda, non autem multiplicitas varietatum occasionalium, si una natura humana alteraretur, & una sanitas læderetur, & unus spiritus agitaretur ab unicâ re, optime sequeretur unicum requiri tantum remedium (cujus contrarium ex jam dictis elucet) at tunc non opus esset recurrere ad Helmontii & adeptorum secretum, nam quodcunque unum morbum curaret ex Vegetabilibus, Mineralibus aut Animalibus, omnem morbum curaret ob eandem rationem: & quod impuritates vitæ insidiantes oriantur à spiritu male se habente, falsum est, nam istæ impuritates male afficiunt

unt

unt ſpiritum qui ante earum appulſum bene ſatis ſe habebat, ut palam fit in fermentis externè advenientibus, ut in *Hydrophobico*, *Tarantiſmo*, &c. & internis, ut in *Epileptico*, *Apoplectico*, *vertiginoſo*, &c.

Cum igitur propriè ſic dicta curatio, neque ſit extinctio *Ideæ* in morbis non requiſitæ, neque ſedatio *Archæi* (niſi dicas palliativam & per accidens) ſed ſolum ligatio, tranſmutatio, aut deſtructio *fermenti* aut intùs geniti aut advenientis, externè, & cum tot diverſa ſunt ſpecie fermenta quot morbi, & cum id quod unius rei fermentum deſtruit, alterius non attingit (etiamſi ambo eundem morbum cauſent) Conſequens erit nullum dari medicamentum univerſale, aut omne remedium eſſe univerſale.

Tertiò tranſmutatio fit totalis, tum quoad formam & omnes qualitates, tum quoad figuram externam, ut quando cibi & potus tranſmutantur perfectè in ſtomacho ſine ullâ qualitate ſuperſtite ut cernitur in herbis quæ contactu mutuo in ſeinvicem commutantur ratione ſymboli, ut *Imperatoria* in *Angelicam*, *Rapa* in *Raphanum*, *Triticum* in *lolium*, mutatio *Cinamomi* in *Laurum*, ſi extra proprium locum plantetur, mutatio *Piperis* in *Haderam* in Italiâ & alia quæ fiunt per metamorphoſin, ut cum *erucæ* mutantur in *Chryſalas* & *Cryſala* in *Papiliones*, & cum conceptus in utero ab excellenti imaginatione tranſmutantur in *Anatem* vel *glirem*, &c. neque ullum exemplum reperiri poteſt quod non ſit reducibile ad aliquem ex prædictis modis fermentorum in ſe agentium. Notandum autem eſt

quando

quando dicimus formas mutari, nolumus formas in se mutari, ita ut una ab aliâ specie differat, sed diversificari actiones unius & ejusdem formæ ratione diversorum fermentorum supervenientium, ut posterius in discursu formarum patebit.

Cùm mutatio omnis tum in generatione, tum in corruptione sit vi fermentorum, uti dictum, paucis agendum est de generatione, & videndum est num distinctio ista solennis generationis in univocam & analogam sit admittenda; dicunt enim, cum effectum continetur in suâ causâ efficiente formaliter, & ab eâ producitur sibi simile in unâ determinatâ specie, esse generationem univocam, ut *ignis ignem*, *glis glirem*: cum autem effectum continetur in suâ efficiente causa eminenter tantùm & quæ producit multa alterius speciei, esse generationem æquivocam, ut quando sol producit *glirem*, *murem*, *vermem*, &c. ex putri (ut loquuntur) materiâ, aliquando dicunt causam æquivocam esse nobiliorem effecto, ut *statuarius statuâ*, aliquando ignobiliorem, ut *Sol* ignobilior *ranâ*, *muscâ*, &c. dicunt utramque causam esse principalem & habere in se vires producendi effectum.

Videndum autem num hæc vera sint, & primùm rogo, si *Sol sit* ignobilior istis animalculis, & ratio est, quia ista sunt viventia, Sol autem non, quomodo ignobilius & non vivens potest nobiliori & viventi tradere formam per quam vivit & est nobilius? Secundò quæro, etsi concederetur solem non viventem concedere viventibus formam, quomodo simul & semel in uno & eodem loco diversas imò contrarias

trarias poterit formas dare? At audio eos dicentes pro diversâ materiæ dispositione solem diversas dare formas, quod dissonum etiam ipsis auribus peripateticis, nam sic tota formarum specifica differentia non proveniet ab ipsis formis, sed à materiæ variis dispositionibus. Tertiò, quæro à quonam disponitur materia tam diversimodè? *v. g.* in uno sterquilinio fiunt muscæ, vermes, lacerti, araneæ, ranæ, & centum generationes animalium specie differentium ex unâ aquâ, ut dictum, & qui fit ut in uno horto simplex aqua pluvialis amarescat in *Rutâ*, *Aloe*, *Absynthio*, *Calocynthide*, dulcescat in *liquiritia*, *uvis*, *pomis*, acescat in *Berberis*, *Acetosâ*, *Ribis*, insipdia reddatur in *lactucâ*, *Portulacâ*, *Spinachio*: acerba, in *Gallis*, *Mespilis*, *Sorbis*: austera, in fructibus immaturis: acris in *Nasturtio*, *Sinapi*: salsa, in *Cochlearia*, *Statice marina* in quonam diversificantur prædictæ qualitates in singulis individuis, ut specialis sit amaritudo in *Ruta*: alia in *Aloe*, alia in *Absynthio*, &c. Item specialis sit sapor aromaticus in *Cinamomo* distinctus, à *Cardyophillis*, *Cardomomis*, *Cubebis*, &c. Item quid est quod aquam istam reddit purgativam in *Rhabarbaro*, *Titbymalo*, *Colocynthide*, *Senna*, *Agarico*, &c. vomitivam in *Asaro*, *Gratiolâ*, *Sambuco*, *Sedo* minimo: adstringentem in *Granatis*, *Tormentillâ*, *Bistortâ*, *Centinodio*: emollientem in *violis*, *malvis*, *parietariâ*: antidotalem in *Scordio*, *Scorzonera*, *Pentaphyllo*, *Dictamno*, *Gentianâ*: venenatam in *Aconito*, *Solano*, *Cicutâ*, *Apio risus*: Cephalicam in *Betonicâ*, *Salviâ*, *Rore-*

marino,

marino, *Marjorana*: splenicam in *Tamarisco*, *Cappari*, *Scolopendrio*, *lupulo*: uterinam in *Matricariâ*, *Artimesiâ*: stomachicam in *Menthâ*, *Absynthio*, *Centaureo minori*: Bechicam in *Hyssopo*, *Tussilagine*, *Enula*, *Liquiritiâ*: cordialem in *Boragine*, *Buglosso*, *Rosis*, *Violis*, *Melissâ*: antiepilepticam in *visco quercino*, *Tiliæ floribus*, *Pæonia*: antiicteticam in *Chelidoniâ majori* & *Cuscuthâ*, &c. ejusmodi. Poteſtne unus calor vel lux solis tam diversimodè materiam disponere? Si hoc foret, tot essent in sole specie distincti calores quot sunt effecta diversa; nam quorum effecta specie distinguuntur, eorum causæ æquè distant. Calor autem per se, quicunque is sit, tantum calorem producit, per accidens autem exsiccat, liquefacit, vapores elevat; aliud autem nihil præstat. Престереà omnia promiscuè in omnibus essent, nec fierent hîc segetes, illîc uvæ, Blitum, Sedum, *&c.* Ut igitur veritas in tantâ caligine elucescat. Primò dicendum causam absolutè proximam unicam tantum esse in uno effecto, licet plures esse possint causæ remotæ & instrumentales. Secundò dicendum, ubi duo effecta nullo modo inter se differunt, ea ab unâ & eâdem causâ proximâ & immediatâ procedere necesse est. Tertio dicendum eam esse causam principalem, non instrumentalem, quæ habet vires ex se producendi effectum, & à seipsâ non autem ab alio movetur. Quartò dicendum, ut in exemplis priùs descriptis patet, neque in viviparis neque oviparis à coitu remanere semen corporaliter, ut eleganter demonstravit doctissimus *Harvæus*, nam in uteris Cervarum,

varum, Damarum, Ovium, *&c.* nihil remanere vidit ad unum aut alterum mensem, & Gallinæ ex uno coitu cum gallo sine ulteriori commercio ova prolifica pariunt. Quintò dicendum, sicut vivipara per calorem matricis & ovipara per fotum incubationis, aut per balneum aut calorem pulveris vel fimi equini producuntur, sic ista, utrum sint animalia vel vegetabilia, quæ fiunt sine parentum semine in suis determinatis locis, requirere tantùm calorem solis ut producantur; & si Sol aliquid aliud iis præter calorem tribueret, non hyeme calore balnei crescerent, quod frequentissimum est. Adde quod vegetabilia exstiterint ante natum solem ex 1. Geneseos.

Cùm igitur neque in viviparorum neque oviparorum uteris maneat, multò adhuc minus in ovis, neque parens actu præsens esse potest in eo quod non remanet, & si detur quod remaneat, non moveri poterit ab eo fortassis absente, mortuo, combusto, aut putrefacto, ut in vegetabilibus effætis. Dicendum est semen non esse causam instrumentalem parentis in generatione, sed à se moveri, & esse causam principalem & immediate proximam, ideoque animal non generat animal, ut neque planta plantam, sed tantum semen ad plantam & animal. Et cum matrix nihil tribuat viviparis præter fotum, quem incubatio, balneum & calor solis aliis tribuit, restat igitur immateriale & invisibile fermentum remanere, quod contagio quodam serpit per massam substratam, eam organizando & singula membra & partes delineando & distinguendo, quo impræ-

impraegnabantur uteri parietes, & attactu uteri sic impraegnati sanguis illic deciduus (vel materia alia lactea, ut quidam volunt) fermentatur, utero fotum praebente: & istud fermentum suscitatum à calore quovis moderato impraegnat ovi omnes partes & opus suum aggreditur, membra pulli delineando. In locis fermentorum particularium in terrâ, terra uteri vicem gerit impraegnata à fermento, aquâ illic cadente materiam & calore solis fotum suppeditante, & sic nascitur animal, minerale, vegetabile, *bufo*, *glis*, *mus*, *musca*, *adianthum*, *sedum*, *leucoion*, *aurum*, *argentum*, *as*, *ferrum*, *lapis marchasita* pro diversitate locorum & fermentorum inibi latitantium. Cùm igitur immateriale fermentum sit causa immediata & proxima in omni generatione, & *mus*, *glis*, *serpens*, *rana*, *capillus Veneris*, *Adianthum* quae producuntur à fermentis sine parentum semine in suis locis, nullo modo differant ab iis quae fiunt ex parentum semine (nam aequè apta sunt ad producendum sibi simile ut illa) igitur Conclusio erit vel omnem generationem esse univocam vel nullam.

Quod autem ex semine unius animalis fit aliud ejusdem speciei, figuras partes, & proportiones easdem habens, fit quia semen est deciduum ab omnibus partibus corporis plantae vel animalis, in plantis *v. g.* quia succus ejus ascendendo per radices ramos & successivè per totam plantam, servat Characteres & sigilla omnium partium in motu ad superiorem plantae partem sibi inusta; ita ut sit quasi magisterium totius plantae, continens substantiam & proprietates

prietates ejus: sic etiam semen animalis testium succu ab arteriis & venis, & harum à reliquis partibus, & cætera, provenit à distantissimis, vel potius quia testes ex sanguine formant semen, qui sibi alimentum quærit ex omnibus partibus eas deprædando (ut pulchrè demonstrat *Glissonius* in sua anatomia hepatis) & sic retinet naturam & proprietates omnium partium cum proportionibus debitis & fermentis, neque proprietates fermenta, & cæt. magis confunduntur quam virtutes forte quadraginta simplicium in uno medicamento commistorum, quorum alia purgant, alia corroborant, alia aperiunt, alia corrigunt, alia respiciunt stomachum, caput, renes, uterum, hepar, splenem, & cæt. agentia per modum lucis quæ agit impermistis radiis, ea autem impermistis virtutibus: Nam à spiritibus nostris separata unumquodque suum pensum absolvit sine alterius impedimento, & amicè conspirant ad hostem expellendum, & amicum corroborandum quædam fores aperiendo, quædam hostes ligando, quædam attrahendo, quædam expellendo, & cæt. hâc etiam similitudine pulchrè demonstratur, edificetur domus absque fenestris, foraminibus & rimis, ita ut sit tota tenebricosa, tunc in uno loco perforetur terebello ita ut lumen & solis radii per istud foramen intrent, tunc extra domum colloca effigiem hominis variis coloribus depictam in tabula, intra domum autem colloca aliam tabulam in qua nihil sit depictum in loco apposito, ut sit in certa distantia à foramine, videbis omnia membra lineamentis & coloribus variis correspondentia effigiei in tabula depictæ

picta extra domum, si vero tabulam istam intra domum propius admoveas foramini, membra omnia cum suis proportionibus & coloribus quasi confunduntur, & nihil apparet in tabula præter lumen, ita ut in foramine lineamenta & colores sunt misti, & quasi confusi nobis apparent, sic fermenta membrorum & diversarum partium corporis humani sunt mista, indistincta & confusa in semine: in matrice autem à calore & vi plastica ordine separantur, ut unum ex sanguine vel materia lactea ut quidam volunt caput, aliud cor, aliud stomachum, intestina, testes uterum, nervos, hepar, & cæt. efficiant, licet ut dictum non remaneat corpus seminis, nam satis est si semel tetigit vel imprægnavit uteri parietes: homo igitur est quasi arbor inversa, stomachus est radix, solidæ partes cum venis & arteriis sunt quasi truncus, Massa sanguinea est pro foliis & frondibus, purior ejus pars descendens per arterias & venas ad testes flos est, ex quo semen in testibus generatur, veresimile autem est sanguinem ex quo fit semen impressiones omnes membrorum tempore formationis ipsius fœtus accepisse, aliter mutili & membro aliquo truncati tales generarent; sicuti morbi, nævi, & mores, quibus fermentatur semen parentis, ad seros nepotes transplantantur: quomodo autem tales impressiones fiant posterius fusius declarabitur spinosas alias difficultates de generatione & semine agitari solitas consulto prætermittimus de iis alibi dicturi.

Ut ulterius prosequamur causas Sympathiæ & Antipathiæ operæ prætium erit de ortu qualitatum

paucis

paucis differere:& ad confusionem in re tam arduâ ac difficili evitandam. Primo, Ponemus emunctiorum Philosophorum hac in re disquisitiones breviter & succinctè, ne animus lectoris diutius suspendatur. Et primò dicunt ut investigent omnes qualitates ordine & methodo debitis, in mixto considerari posse Rei substantiam, substantiæ modum & accidentia

2. Dicunt substantiam aliam esse totalem, ipsum scilicet ens Physicùm, aliam esse partialem, materiam videlicet & formam.

3. Dicunt materiam posse vel considerari ut est pura potentia indifferens simpliciter ad omnes formas, vel ut est prima materia elementaris, quæ ignea, aerea, aquea, & terrea dicitur.

4 Dicunt modum substantiæ esse duplicem, alterum substantiæ totius entitatis Physicæ, ut subsistentia, existentia, & unio. Alterum dicunt esse modum substantiæ solius materiæ primæ, non ut est pura potentia, sed ut sigillata ex præcessisse formæ elementaris in illâ, *&c.*

5. Dicunt accidentia quæ superveniunt in mixtis alia produci à formâ ut est mixta, alia ut est vivens, alia à formâ, ut nec mixta nec vivens, sed ut est forma specificè talis.

6. Dicunt, quæ producuntur à formâ ut mista, producuntur ab ea ut continet virtualiter eminenter elementa, ut sunt quatuor qualitates primæ, calor videlicet, frigus, humiditas, siccitas, & qualitates quæ earum interventu superveniunt, ut sunt secundæ, quæ sequuntur calorem, sunt facul-

tates

tates aperiendi, rarefaciendi, attenuandi, incidendi, & cæt. quæ sequuntur frigus: incrassandi, repellendi, condensandi, & cæt. quæ sequuntur humiditatem: emolliendi, relaxandi, & quæ siccitatem: indurandi & cæt.

7. Accidentia quæ producuntur à formâ ut vivens, sunt facultates quæ operantur sub aliquo vitæ gradu determinato, vegetabili, sensitivo viz. aut rationali.

8. Quæ verò sequuntur & fiunt à formâ ut nec est mixta nec vivens, sed, ut est specificè talis, nec sunt primæ qualitates, nec quæ interventu illarum superveniunt, nec potentiæ contentæ sub aliquo vitæ gradu determinato (aliter omne mixtum & vivens haberet eas) ut est vis, antiepileptica in *paoniâ*, trahendi ferrum in *magnete*, & cæt. Sed sunt vires & potentiæ formæ ut præcisè talis, nam per substantiæ modum particularem determinatur forma ad qualitates debitas & specificè coaptatas, ita ut licet forma informet materiam secundum alios substantiæ modos, non producat in illa talem qualitatem, ut apparet in *Rhabarbaro*, quod in partibus tenuioribus habet vim solvendi ventrem, & in crassioribus adstringendi. *Lentiscus* in unâ parte solvit. Sic quædam animalia in una parte habent venenum, in aliâ antidotum. Notandum affectus provenientes à facultate quæ pullulat à formâ ut specificè tali, dici mirabiles quia non percipitur eorum causa sicut reliquorum, & quia non immutant aliquem sensum externum, ut affectus reliqui determinantur à totâ substantiâ, quia proveniunt à formâ ut taliter de-

terminata à materiâ, ut virtus *magnetis*, & cæt. non dicuntur occulti, quia non omninò cognoscuntur, sed quia ab externo sensu non percipiuntur.

Speciosa equidem hæc sunt verba, sed fragili fundamento innixa, ex sabulo peripatetico, quo à tempestate sublato proculdubio mole suâ corruent. Et primo supponentes omnia corpora esse mista, & ex congregationibus elementorum fieri, experientiæ & sanæ rationi vim maximam inferunt, cùm corpora quæ creduntur mista esse, solius aquæ impregnatæ fermento fructus sunt, uti priùs in principio hujus tractatus satis clarè inductione exemplorum manifestorum demonstratum est: & cum non entis nullæ sint passiones, quomodo possunt qualitates oriri à formâ misti nunquam existentis? Et si hoc verum, unde suum ortum mendicabunt qualitates istæ quas primas vocant, calor, videlicet, frigus, humiditas, & siccitas, quas immediatè ex sinu misti deducunt? Nam istæ qualitates exæque competunt omnibus rebus, & non primò elementis, ut loquuntur, quia omnia corpora, & etiam aer, aqua, terra, sunt capacia caloris vel frigoris, & cæt. immutatis eorum essentiis, & etiam ignis calor intenditur & remittitur, & radii solis sunt ex se calidi & sicci & non ab igne; ratio autem consequentiæ istius est, quia dicunt mista habere in se istas qualitates, quatenus continent elementa vel formaliter, ut quidam volunt, vel virtualiter & eminenter, ut alii, quæ in misto in actum reducuntur adventu formæ misti, & prætereà si qualitates istæ dicerentur primæ, quia primis corporibus insunt, nempe elementis,

mentis, tunc etiam gravitas & levitas quæ motrices dicuntur, essent primæ, quia istis insunt, neque dependenter à primis supple, calore, frigore, & cæt. nam gravia & levia se indifferenter gerunt ad calorem & frigus, & multa sunt gravia & levia in quibus ne vel calor vel frigus potentiales percipiuntur. Si autem gravitas aut levitas fierent à frigore & calore, & cæt. tunc res quò plus haberent ignis essent leviores, cujus contrarium elucet in ferro candente, lapidibus ignitis, & cæt. quæ ab igne nihilo leviora sunt, & terra esset gravior *auro*, *stanno*, *cupro*, & cæt. quia cum ex eorum suppositionibus mixta sunt, plus habent ignis quàm terra, uti priùs dictum. Neque gravitas & levitas mediatè ab iis fiunt: mediante nempe raritate, & densitate, nam sic *oleum* densius esset levius *aquâ*, & oleaginosa non supernatarent aquę, & cæt. & si qualitates istæ primæ, ut vocant, ab istis quæ elementa communiter vocantur, non oriantur, unde eorum supposititii fœtus originem suam derivabunt? Qualitates nempe quæ secundæ vocantur, quas interventu primarum supervenire volunt, quod probatu esset impossibile, etiamsi daretur calorem, frigus & cætera esse primas & primis corporibus primò inesse. Nam si à primis fierent, exactum posset dari judicium ex iis de qualitatibus primis, quod simpliciter impossibile esse ostendo inductione. Et primò à coloribus non datur judicium de primis qualitatibus, nam singulæ fere herbæ facultatibus diversissimæ, viridi colore dotatæ sunt. Albedo est in *nive* frigidâ, & *Arsenico* adurente, item in flore *papaveris* albi, &

flore *Galanga Matricaria*, & cæt. succus lacteus in *Esula* & *Tithymallo* adurentibus, & in *Cichoreo*, *Sontho* & *Lactucâ* frigidis. Secundò, neque à saporibus datur de primis qualitatibus judicium, nam *opium* amarum refrigerat & *Camphora* piperis calidi saporem nacta, & succus *papaveris Rheados* amarus refrigerat. Acida, ut *acetum*, oleum *sulphuris*, *Vitrioli*, *aurantiorum*, *succus berberorum*, & cæt. calefaciunt; Nam dissolvunt *corallia*, *lapides*, *perlas* & *Conchylia*, & dissolutio & penetratio sunt caloris actiones. Tertiò, neque ab odoribus datur judicium de primis qualitatibus, nam primò homini inter animalia odoratus obtusissimus obtigit, & multa odorata frigida sunt, ut *Camphora*, *opium*, cicuta, & cæt. & multa inodorata calida, ut *Arsenicum*, *Mercurius*, *Ærugo*, *Cantharides*, & cæt. Denique à densitate, mollitie, duritie, crassitie, subtilitate, ariditate, lubricitate, lentore, friabilitate, asperitate, & cæt. non datur judicium de primis qualitatibus, nam nulla earum magis à frigore quàm à calore dependet, ut experientiâ constat, nam multa crassa sunt calida, & multa frigida, & sic de cæteris. Qualitates autem tertii ordinis, quas occultas vocant, non possunt provenire à sigillatione materiæ, a formis elementorum in mistione, etsi daretur mistio, sigillatio formæ ignis tantum calorem produceret, aquæ humiditatem, & cæt. & sic istæ nullo modo occultas qualitates producere possunt, nam ipsis fatentibus à primis non oriuntur. *v. g.* si virtus Antiepileptica inest Pæoniæ quia prædeterminatur forma e-

jus à præcessisse formarum elementarium, istud est vel à formâ terræ vel aquæ, vel ignis, & cæt. vel à complicatione trium, duarum, & cæt. atque hoc nullo modo fieri potest ob rationem suprà allatam, neque vis solvendi ventrem in tenuioribus Rhabarbari partibus quà talibus consistit, neque adstringendi in crassioribus & in lentisco, aliter omnia compacta & crassa hoc sibi tanquam peculiare vendicarent, & etiam tenuia, quod experientiæ contrarium. Et quod dicunt qualitates non dici occultas quòd non omnino cognoscantur, sed quod ab externo sensu non percipiantur, ut reliquæ; vel visio non est sensus externus æquè ac tactus, vel si sit, cur vis attractiva ferri magnetis quæ visu clarè discernitur, magis occulta est quàm humiditas in aquâ vel calor in igne & sole quæ percipiuntur à tactu. Et cùm nemo demonstratione à priori adhuc investigare potuerit cur ignis sit calidus vel aqua humida, magis quàm quare magnes attrahat ferrum, & cæt. vel igitur omnes qualitates erunt occultæ vel nullæ. Nam si primæ quæ maximè videntur sensibus subjici non cognoscantur plus quàm occultæ, multò adhuc minus secundæ ab iis ortæ. Præterea quæcunque ab uno & eodem principio fluunt, una earum non potest dici magis occulta, alia minus: At ab uno principio fiunt omnes istæ qualitates, Ergo, &c. Nihil est in composito præter materiam, formam, & fermentum, at forma est una & eadem in omnibus (homine solùm excepto) ut postea dicetur, igitur diversæ qualitates ab ea haud provenire possunt, materia est etiam una & eadem in omnibus

nempe

nempe aqua, & ob eandem rationem non potest esse radix et fons tot diversarum qualitatum, Ergo à fermento tanquam scaturigine fluunt odores, sapores, colores, proportiones, et figuræ diversæ, item vis attractiva, repulsiva, sympathetica et antipathetica, et cæt. vel à nihilo. Nam aqua ante fermenti adventum, neque sapida, odorata, colorata, neque tot diversis proportionibus dotata, neque purgativa electivè, nec deleteria, nec antidotalis, neque cephalica, hepatica, splenetica, arthritica, et cæt. sed pro diversitate fermentorum quibus nubit, capax est recipere myriades signaturarum hîc minerascit in auro, colore fulvo, in argento albo, in minio rubescit, in Vitriolo viridescit, vel cæruleus evadit, illic plantescit in rutâ coloris viridantis, flore luteo, amarescit odore grav. olenti qualitate venenis resistente & Brassicæ antipathetica, istic animal fit in Tarantula subfusci coloris instar araneæ, cum qualitate hominibus infesta, et cæt. particulariter autem investigare quomodo fermenta ludendo tot diversas signaturas et proprietates producant non est hujus loci.

Hisce igitur positis ad ortum formarum deveniendum, qui adeo obscurus et incognitus est ut tota doctrina de sympathia et antipathia hucusque inculta manserit, ut veritas (si possibile sit) in tam abstrusis mysteriis elucescat, operæ pretium duxi omnes sententias celebriores examinare, quænam naturæ phænomena meliùs explicet, et postremò propriam de formis sententiam ponere, fortassis non non priùs auditam.

Prima

Prima igitur sententia est Peripateticorum contendentium dari formas substantiales in sensitivis & Vegetabilibus, quæ cum materiâ constituunt compositum, dicuntque esse immateriales & incorporeas, hoc est, non constitui ex materiâ tanquam parte essentiali, tamen esse materiales, quatenus dependent à materiâ in esse, fieri, & operari, neque nôrunt quid vocitent, nam si materiales, tunc neque erunt generabiles neque corruptibiles, quia materia neque generatur, & cæt. Neque possunt materiam informare, aliter idem seipsum informaret; si immateriales, tunc non erunt corruptibiles, adeóque nec generabiles. Ex nihilo nihil fit, at nihil habent ex quo orirentur formæ nisi sit materia vel ejus accidentia, at non à materiâ tanquam ex parte essentiali (ipsis fatentibus) constituuntur, ergo vel accidentibus ejus vel nihilo: non ab accidentibus ejus, quia tunc accidentia non solùm producerent substantiam sed ex nihilo crearent. Prætereà forma non esset principium, cum ab alio produceretur.

Dicunt formam ex nihilo fieri, id est nihilo sui, non vero ex nihilo subjecti. At hæc distinctio difficultatem non tollit, cum nolint eam fieri à subjecto, id est materiâ tanquam parte essentiali, ideóque ex nihilo adhuc essentialiter fit.

Si forma educeretur ex potentiâ materiæ, vel existeret materia vel non existeret. Non posterius; quia (ut dictum) ex nihilo nihil fit. Si prius, existentia ejus vel erit Physica vel Metaphysica: non Physica, quia materia est pura potentia, Physica,

sica, existentia est actus. Si sit Metaphysica tantùm, uti distinguunt, quomodo forma acciperet à materiâ existere Physicè, cum nullus dabit quod ipse non habet.

Distinguant licet in æternum de potentiâ materiæ eductivâ & receptivâ, ego nihil prorsus audio nisi formam educi ex gremio, sinu, vel potentiâ materiæ, id est, materiam habere in se aptitudinem ad recipiendam formam, si quis dederit, non verò fabricandi formam, ideoque forma non educitur ex materia, sed in materiam inducitur.

Alia sententia est Epicureorum, qui, quia viderunt *Aristotelis* opinionem non posse benè defendi, & formæ substantiales iis imperscrutabiles videbantur, eas dari negantes pro constitutione & generatione corporis naturalis ad Atomos se conferunt, dicentes duo esse principia Concretorum, *Atomos* & *Inane*, existentiam atomorum evincentes ex eo, nimirum considerando quidnam singulis horis iis quæ lentè crescunt adveniat, & quid singulis horis decedit ab iis quæ sensim imminuuntur: ut in nutritione Vegetabilium & Animalium, & in insensili decremento, interim non attendentes quot rami, folia, flores, fructus, & semina quotannis in arbore fiant, ut, singulis exactè in staterâ libratis, aliquot uncias singulis horis alimenti eas conficere confiteri necessum sit. Idem eveniet etiam in nutritione Animalium, si quantitas cibi & potus ingestorum conferatur cum excrementis omnibus (& prætereà in arboribus præter folia, & cæt. truncus arboris quotannis grandescit) qui ista requirere indivisibiles

atomos,

atomos, & non aliter fieri posse existimat, eum sensuum testimonia repudiare concludendum, cum nihil, ut probatum, requiratur ad nutritionem vegetabilium præter aquam.

Secundò dicunt istos Atomos, uti vox sonat, esse indivisibiles, & ob identitatem substantiæ quam sortiti sunt, prorsus ejusdem esse naturæ, unde nulla disparitas. Præterea dicunt eos habere magnitudinem, figuras, gravitatem, & unum esse alio majorem. Sed quomodò Atomorum pariter indivisibilium unus potest esse alio major & gravior, & diversas sortiri figuras, nempe Sphæricam, Cubicam, Hexaedricam, Heptaedricam, lenticularem, & cæt. Credat Judæus apella. Si autem quæratur quomodo hoc manifestum sit eos habere diversas figuras, cum atomi non possint sensari, & concreta corpora figuras & proportiones sortiantur à formis perfermenta, ut dicetur, non autem ab istis atomis non existentibus.

Tertiò dicunt, Atomos qui non possunt dividi, non habere inane in se, sed omnia concreta, prout sunt duriora vel molliora, plus aut minus vacui possidere: quod non dixissent si attendissent quod ex eorum placitis necesse sit atomos rarefieri. Nam dicunt ignem, formas, spiritus animales brutorum, effluvia magnetis, succini, & cæt. fieri ex flore materiæ, & ex atomis multò subtilioribus quàm sunt corpora reliqua. Hinc sequeretur corpora quò compactiora & duriora & plus materiæ participarent eò esse activiora, spiritus formas, & cæt. quia multum vacui possident, esse minus activa; quia vacuum

cuum nihil est, nihil autem nihil activitatis habet. Præterea, idem seipsum informaret: nam raritas & densitas non inferunt differentiam specificam, &, si spiritus animales perciperent omnia in brutis (nam illos ab animâ, & animam à temperamento non distinguunt) simile à simili perciperetur, nempe atomi subtiliores qui sunt anima, perciperent alia sensibilia ex atomis minùs subtilibus. Quartò dicunt, atomorum conjunctione res omnes generari, & segregatione corrumpi & interire, atque inter se vario modo agitatos, conjunctos, segregatos, & dispositos, proprietates omnes naturæ originare, explicare, & ab innatâ sibi gravitate moveri, ascribentes iis proprietates generales, nempe magnitudinem, figuram, identitatem substantiæ, gravitatem, atque etiam proprietates specificas, ut sunt diversa species figurarum, planities, acuties, angularitas, asperitas, obtusitas, orbicularitas: & dicunt istas omnes congenitas esse proprietates, & inesse iis quà tales. Alias etiam ascribunt iis proprietates quæ possunt abesse vel adesse; & quæ insunt quatenus concurrunt ad generationem & corruptionem concretorum, ut sunt concursus, positio, connexio, ordo, numerus.

Quæro primò, si magnitudo, figura, & cætera proprietates generales, & proprietates specificæ, ut sunt figurarum species rotundæ, oblongæ, orbiculares, hexaedron, heptaedron, & cæt. inter se concurrant, connectantur, & cæt. an unquam aliam aliquam qualitatem ab iisdem diversam generabunt? Nam magnitudo, gravitas, figuræ diversæ, ut planities,

nities, angularitas, & cæt. diversas dimensiones secundum longitudinem, latitudinem, & profunditatem producent: at nunquam odores, sapores, colores, atque alias qualitates manifestas aut occultas (ut loquuntur) licet iis etiam jungatur calor (quem aliquando atomis à creatione impressum, aliquando à motu atomorum levissimorum oriri volunt) nam qualitates sibi similes qualitates generant, neque alias, ut calor calorem tantum per se producit; item diversæ species figurarum connexæ vel disjunctæ diversas figuras producunt, prætereà autem nihil. Licet in istis absurdi superlativè sint, tamen dicunt se meliùs aliis Philosophis explicare naturæ phænomena. At si interrogentur unde procedat sensatio in brutis, dicunt à variâ connexione & concursu atomorum subtilissimorum inter se. Si autem interrogentur, qualis vel qualium sit concursus, vel quare à concursu horum potiùs quàm aliorum, διότι, ipsis fatentibus in obscuro latet. Neque similitudo desumpta à connexione, ordine, & transpositione literarum Alphabeti aliquid evincit præter hoc, ut ex istis literis variæ apparitiones fiunt à diversis positionibus, & variæ syllabæ & verba fere innumera, à diversis connexionibus, sic dato quòd sint atomi, & quod habeant tales proprietates generales & speciales per connexionem, congregationem & segregationem, diversæ erunt & pænè innumeræ species figurarum, sed quid aliud nobis adhuc incognitum? Quintò, ut probent atomos mirabiles posse producere effectus hoc utuntur argumento satis fragili. In inanimatis relucent stupen-

da

da effecta quæ à solo temperamento proveniunt, Ergo in brutis, judicare, meminisse, appetere, fugere atque ejusmodi provenire possunt ab eorum temperamentis, id est à materiâ & qualitatibus vivacissimis, id est, à materiâ & materiâ : & supponit actionem fieri ab inanimato, cujus contrarium probabitur, & dari temperamentum, cujus contrarium in præcedentibus elucet. Sextò, dicunt species visibiles & odores fieri ex aporrhæâ atomorum, &, ut vitent hoc absurdum, corpora ista continuò minorari dicunt ex aliis corporibus alios in locum eorum substitui, obliti quòd omne corpus constet tali & non aliâ connexione talium atomorum, ideoque atomi ex aliis corporibus vel non possunt apponi, vel si fit, mutabunt formam & colorem eorum quibus apponuntur, & sic nihil esset idem hodie cum seipso cras : videmus autem Magnetem per multos annos emittere effluvia, nihil autem de pondere amittere, licet senio virtus ejus, nisi benè præservetur, labefactetur. Item videmus argentum vivum & Antimonium millies aquam aut vinum imprægnare sine aliquo ponderis sensibili dispendio.

Quæro, cum in uno horto sexaginta forsitan plantæ crescant, utrum quælibet earum attrahat succum ex tali atomorum commistione quæ sibi sit conveniens, vel si sibi conficiant ex uno succo materiam alimoniæ. Si prius dixerint, omnia sunt in omnibus cum Anaxagora, vel diversæ plantæ successivè non crescerent in uno numero loco, sibi attrahendo succos diversos, *v. g.* Buglossum & Aconitum, Fraga, & Absynthium, ergo necesse est dicant posterius, nempe ex uno succo conficere alimenta,

menta; & si hoc, tunc principium transmutativum plantis inesse fatendum est. Hoc principium igitur erunt Atomi vel quid ab iis diversum: non atomi, quia si omnes eorum qualitates tum generales, ut sunt identitas substantiæ, gravitas, & cæt. tum speciales, ut sunt species figurarum diversæ, tum accidentia communia, ut sunt connexio, numerus, ordo, & cæt. nihil producere possunt per varias mutationes somniatas, ut dictum, præter accidentia ejusdem speciei, ut videri potest, si omnes complicationes possibiles qualitatum istarum percurras, ergo fatendum est aliquid diversum ab Atomis esse in plantis, & cæt. transmutationis principium. Item supponendo viginti animalia specie & proprietatibus diversa uno cibo vesci, cum quædam ex eo faciunt venenum, quædam antidota venenorum, quæro utrum tot proprietates cibo, vel num rectiùs in singulis illis animalibus inerat fermentum transmutativum cibi in tot diversas species, & multa alia istius furfuris, quæ brevitatis causâ omitto.

Neque concipi potest quomodo materia sit ex se activa, & si hoc fieret, quomodo ex atomorum concursu fortuito (etiamsi animati essent) essentiæ rerum, quas fixas esse constat, unde differentiæ specificæ oriuntur, coalescere possunt?

Alia sententia est *Helmontii* asserentis in omni composito dari formam, & eam distingui pro gradibus rerum diversis. Primus gradus est eorum quæ formam essentialem habent, ut in lapidibus, marchasitis, metallis, vegetabilibus effætis, & eorum partibus, ossibus aridis, & cæt. Secundus gradus

est

est eorum quæ formam vitalem possident, ut in plantis crescentibus. Tertius gradus est eorum quæ formam substantialem habent, ut in sensitivis. Quartus gradus denique eorum quæ substantiam formalem habent æternæ durationis, ut in creaturis rationalibus. Istâ formâ semper exceptâ dicit reliquas esse medias inter substantiam & accidens & creaturas neutras, & esse de prosapiâ luminis & specie distingui, eas autem non generari, aut ex materiâ per ejus dispositiones produci aut fabricari (generationes rerum omnes causæ efficienti ascribens) sed ex nihilo à Deo creari, qui pater est luminum, & in instanti creationis in materiam à fermento prius dispositam infundi, & ex materiâ & formâ per fermentum compositum fieri, viz. vel animal vel vegetabile vel minerale, quæ vocat producta seminalia, & dicit corrupto composito formas sponte annihilari, & hæc sententia licet veritati magis consona sit, tamen multis haud levibus scatet erroribus. Et primò, hæc distinctio (omissâ substantiâ formali) in formam essentialem, vitalem, & substantialem inepta est, quia omnia formam habentia vivunt & sentiunt, licet alia obscuriùs alia luculentiùs, gradus autem rei non infert differentiam specificam, ideoque si unum habeat formam substantialem, alia habere necesse est. Nam inferendo animalia quia vivunt & sentiunt habere formam substantialem, tunc, si omnia sentiant, ut infra probabitur, omnia habebunt formam substantialem. Secundò, dicere formas omnes specie diversas de novo semper creari, præter quod contra-

dicit

dicit sacræ Scripturæ dicenti Deum sex dierum spatio totum opus creationis finivisse : vult Deum immediatè præsentem esse in productione cujusvis muscæ, apis, crabronis, sine concursu causæ secundæ, confundens modum productionis animæ humanæ, cum productione talium vilissimorum ex sterquiliniis productorum. Præterea dicit formas annihilari per se aut per accidentia, cùm tamen neget accidentia posse eas producere, & tamen requiritur eadem potentia pro annihilatione, quæ requisita erat pro creatione.

In tantâ rerum caligine liceat mihi (candide lector) libertate philosophicâ uti, ut inter alios sententiam meam liberè proferam, ad quam stabiliendam primò repetenda sunt quædam de fermentis, nempe inesse aliquid locis omnibus iis coævum & concreatum subjectatum in odoribus vel fracedine quod præparat materiam ad suam ultimam perfectionem recipiendam ex unione cum formâ, quam dari contra Atomistas probavimus, nec educi ex materiæ potentiâ aut dispositionibus contra Peripateticos, nec de novo creari & rursus annihilari suâ sponte contra Helmontium. Ne asymbolos videar repetenda primùm sunt quædam exempla 1. Saliva canis rabidi ex morsu carni impressa, hominem, boves, oves, canes, equos, corvos, gallos gallinaceos, & cæt. rabidos reddit, & mores & gesticulationes canis, latrando, ringendo, aquam timendo, & cæt. habent.

Item comedentes cerebrum Cati ejus mores induunt.

Tarantulæ

Tarantulæ ictus reddit homines & bruta Tarantulis similes, inquietos, & in motu perpetuo saltantes.

Ferino sanguine epoto ferini mores induuntur.

Carnes animalium rapacium, ut lupi, Corvi, Aquilæ, Accipitris, Vulpis, leonis, si sæpe comedantur, mores proinde eorum in aliis generant; ut carnes leporis sæpe comestæ qui timidum & melancholicum est animal eadem producunt in homine symptomata.

Aspidis morsus præter alia prava symptomata gesticulationes ipsius serpentis inducit, ut sunt crebri hiatus, volatutio corporis & membrorum, &c.

Lasciivientium animalium carnes, ut sunt passeres, Schinci, & cæt. lascivos reddunt omnes comedentes, ut missas faciamus mutationes factas in hominibus & brutis per Vegetabilia & Mineralia.

Hisce igitur positis dico 1. Quando anima sensitiva hominis (nam animam immortalem & rationalem ista venena non attingunt, saltem immediatè) & brutorum demorsorum, punctorum, & pastorum supra dictis, easdem operationes habent, quas canis rabidus, Tarantula, Catus, Aspis, lupus, & cæt. & non solum operationes vitales sed & naturales mutantur, ut videre est in hydrophoborum urinis scatentibus vermibus capitibus caninis, & Tarantismo affecti aliquid simile telis aranearum in urinis & excrementis habent. Fatendum igitur est vel duas in illis esse formas, nempe formam, canis, bovis, corvi, & cæt. vel esse

animam

animam canis rabidi & cæt. à quâ proveniunt tales operationes, & sic de cæteris judicium esto. Fatendum est aliter operationes canis rabidi non ab ejus formâ fieri, sed æquè benè à formâ galli, bovis, ovis, & cæt. fieri posse. 2. Fatendum est, formam canis rabidi non esse in salivâ ejus nec sic posse transplantari. 3. Fatendum est, quod boves, oves, galli gallinacei, & cæt. demorsi non careant propriâ formâ, &, ut anima canis non est in salivâ ejus, sic neque anima Tarantulæ est in veneno ejus, neque in carne animalium rapacium aut ferarum sanguine, & cæt. aliter ad generationem non opus esset semine, nec sexuum diversitate, quod absurdum, etiamsi animæ fierent ex traduce.

Consequens igitur erit (cùm operationes quæ fiunt in bove, corvo, & cæt. demorsis à cane sint prorsus eædem cum operationibus canis rabidi (& sic de cæteris exemplis) nec anima canis, Tarantulæ, & cæt. possit transplantari per morsum aut puncturam, & si possibile esset eam transplantari, tamen illîc essent duæ animæ simul & semel in qualibet parte corporis & reliqua absurda) animas brutorum prorsus easdem esse nec distingui specie ex se & suâ naturâ, omnem autem distinctionem fieri à diversis fermentis supervenientibus. Animam autem vegetativam non distingui à sensitiva demonstrant animalia quæ fiunt in arboribus, ut sunt Buprestis in Pino, Cantharides in Fraxino, Erucæ, Papiliones, nam materia & forma arboris Pini à fermento Buprestis superveniente, mutatur in Buprestim, remanentibus

nentibus formâ & materiâ arboris, sed aliter operante in Bupresti quàm in arbore.

In vegetativis id palam videtur, nam herbæ cordiales apud cavernas serpentum veneni serpentini dotes explicant, item vinum laxativam vim accipit à Mercuriali remanentibus eorum formis non mutatis, cujus rei innumera fere exempla proposuimus in fermentorum distinctionibus. Fermenta igitur formas rerum reddunt sequaces, & pro diversitate fermentorum diversificantur operationes, & consequenter formæ actionum auctrices. Haud aliter sol durat lutum & liquefacit ceram, & per fenestram vitream splendens variis coloribus depictam, viz. rubro, cæruleo, flavo, viridi, nigro, &c. pro diversitate colorum diversificatur sol ipse immutatus in suâ essentiâ.

His positis demonstrationibus, ut videtur, satis sensu perceptibilibus, cùm dari formas substantiales nullus (Atomistis solum exceptis) dubitet, neque aliquo ex prædictis modis fiant aut producantur, ut probatum, nec specie differant magis quàm materia unius rei & alterius, consequens formam dari universalem (animâ hominis immortali et rationali semel et semper exceptâ) sicut datur materia talis, in principio creatam, immaterialem, neq; dimensionum vinculis astrictam, per totum mundum extensam entitative (hic obscurè vivens in vegetabilibus effœtis, illic clariùs in vegetabilibus crescentibus, illic sentit in animalibus, illic minerascit, & sic de cæt.) licet non quantitativè, rebus quibuscunque divisibilibus indivisibiliter præsentem, & in omni generatione & corruptione, quæ potiùs mutationes

dici

dici debent, nulla est productio novæ entitatis aut destructio propriè sic dicta, & licet variæ sint transmutationes, tum quoad qualitates, remanentibus formâ & figurâ externâ: tum quoad formam & figuram, remanentibus quibusdam qualitatibus: tum quoad figuram & formam & omnes proprietates, tamen id solùm à fermentis variè materiam disponentibus provenit, quòd forma sit susceptiva tot diversarum mutationum, in se tamen non mutatur. Nam si dentur operationes & qualitates omnium rerum quibus ab aliis distinguuntur, neque aliter discerni queunt, ut sunt sapores, odores, colores, & cæt. & si mutatis istis semper mutaretur forma; vel si quando plures diversæ qualitates insunt uni rei, tot essent diversæ formæ, ut quando *vinum* laxativam facultatem accipit à *mercuriali*, quando *caro porcina* piscos redolet, & cæt. tunc formæ rerum, quas stabiles esse & permanentes constat, essent in perpetuo fluxu, & semper differrent à seipsis, & diversæ formæ imò contrariæ unum compositum informarent, quod superlativè absurdum. Neque hinc tollitur distinctio animæ humanæ immortalis ab animabus brutorum: nam anima hominis ex substantiâ cœlesti creatur, & in instanti generationis à Deo Patre luminum infunditur: animæ autem reliquorum, vegetabilium, brutorum, mineralium, simul cum materiâ creatæ sunt, & cùm materia sit incorruptibilis quod à formâ accipit ut sit hoc aliquid, quid absurdi etiam est si dicatur formas esse incorruptibiles? Præterea de fide credimus in die extremâ judicii mundum non annihilatum iri, sed tantum re-

 novari

novari secundum Apostolum *Heb*. 1. 11, 12. *Rom*. 8. 19, 20, 21. at animæ seu formæ brutorum, & cæt. sunt mundi pars integrans, ideoque contra Apostolum aut annihilabitur mundus, aut formæ istæ non peribunt.

Igitur in animalibus, vegetabilibus, mineralibus, iisque effætis, & in ossibus aridis, & omnibus rebus & locis mundi ubi fermenta gliscunt, adest forma. Nam nulla est res tam mortua quæ sensus aliqualis vitæ & consequenter formæ, non sit particeps, neque ullus est locus mundi ubi operationes animæ non sentiuntur per vegetationem, nutritionem, sensum evidentiorem aut obscuriorem, ut probabitur inductione singularium. Cum igitur res quæ mortua prorsus videtur agit, actio non est solius fermenti, sed est formæ per fermentum in materiâ, ideoque sequitur tot esse gradus formæ participandæ quot sunt gradus rerum quas informat, non quod forma in se habeat gradus (nam accidens non est) sed quod pro majori aut minori perfectione rerum per fermenta dispositarum luculentius aut obscurius percipiatur in suis operationibus, nam omnia quamdiu suis fermentis non omnimodè destituuntur, aliqualiter saltem formæ capacia sunt, ut videre est in quibusdam rebus quæ mortuæ prorsus videntur, tamen certò vivunt, & sibi simile in specie producunt ut *Conchylia* exsiccata, contrita, & in arenâ seminata alia producunt, serpens mortuus seminarium aliis serpentibus, *Raphani* minutim concisi & terræ commissi *Raphanos* producunt, & sic de cæteris ejusmodi. Sensu etiam atque imaginatione

ne pollere ea quæ maximè mortua videntur, experientiâ irrefragabili constat. Nam cùm quatuor sint gradus rerum in natura, uti priùs dictum (de sensitivis & rationalibus nullum est dubium) igitur de duobis aliis, nempe de vegetabilibus vivis & de effætis, atque animalium partibus & mineralibus. 1. In partibus animalium demortuis, ut *Physa* piscis, & *hirundo marina* retinent etiam exsiccatæ post mortem, virtutem se convertendi ad eam plagam cœli ex quâ spirant venti, quâ qualitate pollebant pisces viventes. Concepta inimicitia *ovi* cum *lupo* remanet in pellibus & intestinis, ut superius dictum. Item inimicitia remanet in pennis à morte, ut videre est in *aquilarum* pennis & cæterarum avium, sic stragulum ex pelle voracis *Gulonis* efficit somnia de epularum voracitate. 2. In metallis, ut videre est in magnetismo inter *aurum* & *Mercurium*, inter *magnetem* & *ferrum*, inter *polum* & *magnetem*, item in Antipathiâ inter *lapidem Theamedem* & *ferrum*, & cætera ejusmodi multa in exemplis. 3. In vegetabilibus effætis, ut armilla ex *corallo rubro* si carnem mulieris hystericæ aut fluxu menstruo laborantis tetigerit, pallescit & obscuratur; attactu autem carnis benè valentis pristinum recuperat splendorem, *fraxini succus* retinet qualitatem resistendi morsibus serpentum, quæ inerat arbori dum vegetaverat, in succis *Brassicæ* & *Vitis* remanet Antipathia eadem quæ inerat frutici & herbæ crescentibus. 4. In vegetabilibus crescentibus, ut in *filice* & *arundine*, & cæt. in exemplis prædictis. His positis ad demonstrandum procedo.

In

In quibuſcunque effecta ſenſus clariſſimè elucent, illa revera ſentiunt; At in animalium partibus, metallis, lignis aridis, vegetabilibus vivis & effœtis, effecta ſenſus clariſſimè patent, ut ex exemplis clariſſimè conſtat, Ergo, & cæt. Minoris ratio eſt, amor, complacentia, hoſtilitas, repugnantia, ſunt effecta ſenſus & hæc in iis reperiuntur: Ergo, & cæt. Probatur, ubicunque ſunt motus, inclinatio, tractio, fuga, expulſio, declinatio, averſio, ibi eſt amor, hoſtilitas, & cæt. At in iſtis rebus talia effecta cernuntur, Ergo omnibus rebus ineſt ſenſus. Cum nihil ſit in toto naturæ amplexu quod non ſui conſervationi ſtudeat, nam philautia cubat in gremio naturæ, ideoque omnia ſenſu pollere neceſſe eſt ut adjuvantem à lædente diſtinguant, & non ſolum ut ſenſu polleant, ſed etiam electionis quadam ſpecie, ut *magnes* præſentibus duobus objectis nempe alio magnete & ferro, ad unum neglecto altero ſe convertit, iſtud voca inſtinctum vel ut libet, modo res ſit, non erimus ſoliciti de nominibus, nam nomina ſunt propter res, non contrà.

His igitur poſitis, nempe dari formam univerſalem, & proinde formas rerum (formâ hominis ſemper exceptâ) non differre ſpecie; & omnia, imo ea quæ videntur mortua, habere formas, & proinde ſenſum & vitam, & per ſenſum & vitam ſui conſervationi ſtudere percipiendo hoſtem quia ab eo timet ſuam deſtructionem vel partialem aut totalem tranſmutationem, ab eo declinat, & in adverſum flectitur, percipiendo autem amicum, cujus ſodalitio quaſi roboratur & confortatur cum intuitu lucri & voluptatis, quaſi ad eum inclinat, ut mutuis amplexibus

conſortio

consortio mutuo fruantur, ut videre est in *Vite* & *Brassicâ*, *Nymphaeâ* & *Ranunculo*, *Asparago* & *Arundine* & caet. Consequens igitur erit omnem omninò consensum aut dissensum rerum, utrum sit in distans immediatione virtutis, aut per contactum immediatum suppositi, per motum localem trahendo vel pellendo, aut per simplicem (ut loquuntur) alterationem, à sensu rerum mediante fermento dependere, & ab hoc fonte unicè originari. Nam omnes res inter sphaeras sensationis (quae variae sunt) positae, per fermenta in seinvicem agunt, adjuvando, transmutando, vel destruendo, uti prius dictum.

Sicuti philtra seu potiones amatoriae quae fiunt ex spermate, menstruo sanguine, radicibus aut seminibus herbarum, aut animalium partibus, qualia sunt *Orchis* species, *Eringium*, *Eruca*, *passeres*, *Schinci*, testiculi animalium salacium, sudore hominis irrigata, & sic exhibita, conciliant amorem, ita ut comedentes sequi cogantur eum cujus sudore imbuta sunt. Sic caseus detentus sub axillâ hominis donec madescat si canibus exhibeatur, eos sequaces reddit. Sic avis *Cacavora India* sequitur continuò aves quarum stercore pascitur, & ratio est, quia in sudore, stercore, aut spermate restat tinctura saltem fermenti ejus ex quo decidua sunt, quo fermentantur humores, partes, spiritus, & caet. recipientium, & consequenter formae redduntur sequaces istius fermenti, uti dictum. Et cum quisque seipsum amat, & pars suo toti conjungi gaudet, pars ista fermenti in philtro & caet. recepti gaudet conjungi cum homine ex quo venit, & animam recipientis quasi secum

tum rapit, idemque amborum animæ eodem modo operantur in duobus corporibus ratione unius fermenti symbolizantis, & sic compatiuntur. Sic *spiritus sanguinis* alicujus viventis, vitro hermeticè clauso, impositus monstrat sanitatem & morbos ejus cujus est sanguis licet longè absentis, mutatione coloris in turbidum, lividum, clarum, rubrum in *Febribus*, *Ictero*, *Melancholiâ*, & cæt. Sic Vegetabilia & Mineralia intra suas sphæras posita, quorum fermenta symbolizant, neque se mutuò transmutant aut destruunt, & cæt. sed se amicè amplectuntur, ut *caprificus ficum*, *Palma mas fœmellam*, *magnes ferrum*, & mutuo sodalitio gaudent, ut *Nymphæa* & *aqua*, *lilia* & *rosa*, & cæt. vel contactu radicum seu suppositi, aut contactu virtutis ex iis effluentis fermentum unius conjungitur cum alterius: & sic unum alterius redditur sequax, aut ambo ad seinvicem inclinant, aut mutuo consortio gaudent, ut priùs dictum de philtris.

Antipathia, seu odium, fit contrà inter ea quæ fermenta habent asymbolica & mutuò se ligant, transmutant aut destruunt, & discordant ratione locorum in quibus fiunt aut dissimiles effectus producunt. Et, licet ea quæ mutuò se destruunt & cæt. non possint compati per sympathiam aut seinvicem amare in totâ specie, tamen particularia individua quæ maximam antipathiam exercent, possunt longâ consuetudine consentire, ut patet in purgantibus crebrò exhibitis alicui; nam non solum non deturbant humores, sed sunt quasi cibus ordinarius. Sic quidam usu continuo veneni eodem utuntur sine

noxâ,

noxâ, ut in *Mithridate*, sic *tygres*, *ursi*, *leones*, lactantes lactis mulieris continuo usu cicurantur: at hæc sympathia perit cum individuo, nec ulteriùs ad totam speciem extenditur, sed verisimile est sympathias & antipathias quæ omnem speciem & singula ejus individua complectuntur, provenisse ex fermentis locorum se mutuò penetrantibus & afficientibus ante productionem alicujus individui.

Atque hæc dicta sufficient de causis amoris & odii, inter ea quæ agunt per contactum molis & per contactum virtutis, intra certam sphæram; de iis autem quæ in distans agunt ulteriùs inquirendum, quorum scrutinium multorum clarissimorum virorum hactenus torsit ingenia, magneticam virtutem appellantes, similitudine sumptâ à virtute Magnetis. Quidam dicentes fieri per modum soni adæquatè clausa corpora in momento penetrantis. Quidam per expirationem effluviorum vel Actinobolismum, ceu qualitas odorifera herbarum. Alii dicentes esse facultatem influentiis similem agentem per irradiationem in objectum sibi appropriatum: alii per phantasiam ecstaticè suscitatam, alii denique ab Atomis. Quarum sententiarum celebriores, ut veritas magis elucescat, hîc examinare statui: sed quia sympathiæ ab amore & odio, & amborum à magnetismo nulla adhuc posita est distinctio, ideo breviter de iis agemus.

Ex omnibus exemplis priùs descriptis in diversis complicationibus Sympathiæ & Antipathiæ liquet ea quæ in seinvicem agunt, sive id sit adjuvando, corroborando, trahendo, pellendo, inclinando, aversando, destruendo, & transmutando diversimodè,

vel

vel certas ſuarum virium & actionum ſphæras agnoſcunt, vel nullum intra mundi polos terminum ſibi poſitum habent. Quæ ſphæram agnoſcunt, vel operantur in diſtantia certa (ut *magnes* attrahit *ferrum*, *ſuccinum Gagates*, *Maſtiche* paleas & feſtucas, & ea quæ conſortio mutuo delectantur, ut *nymphaea* & *ranunculus*, *lacerti* & *homines*; vel conſortium mutuum averſantur, ut *Braſſica* & *Vitis*, *Cervus* & *Aries*, & ſic de cæteris ejuſmodi) vel operantur per contactum molis tantùm, & ea vel exterius tangunt, ut *caprificus* & *ficus*, *palma mas* & *famella*: vel internè exhibita, ut venena & alexiteria. Ea quæ nullum terminum ſuarum actionum agnoſcunt, vel uno affecto afficitur alterum, ut in exemplis de ſpiritu vel ſale ſanguinis cum ſanguine, & de vino florente cum vino in cadis & cæt. vel uno affecto non afficitur, ut *magnes* & *polus*, *heliotropia* & *Selenitropia* varia cum ſole & lunâ, nam affecto *polo* non afficitur *magnes* & è contra & cæt.

Helmontius dum diſtinguit Magnetiſmum à Sympathiâ & Antipathiâ, dicit omnem Magnetiſmum eſſe Sympatheticum vel Antipatheticum, ſed non è contrà omnem Symp. & Antip. eſſe Magnetiſmum, ſed verbi gratiâ. cum *quercus olea* adverſatur, *Vitex Satyrio*, *Nymphaea hyperico*, & *Aſparagus arundines* amat, *ruta ficum*, & ſic de cæteris. Quando uno affecto ab aliquâ re lædente aut juvante non afficitur alterum, non propriè Sympathia dici poteſt, ſed amor aut odium, diſcordia aut concordia; Sympathia autem propriè ſic dicta eſt, quando

quando aliqua duo amoris vinculo ita conjuncta ſunt, ut affecto uno per compaſſionem afficiatur alterum, ſive id fit in diſtans (ut ſevum urſinum repoſitum in vaſe clauſo augmentatur eo tempore quo urſi in latibulis ſuis pingueſcunt, terra ex *Nilo* ſumpta fit gravior eo tempore quo fit *Nili* inundatio *menſe Julio*, pilorum pellis *phocæ* erectio eo tempore quo fluit mare, item ſpiritus ſanguinis humani morbos ejus ex quo extractus fuit ſanguis monſtrans mutatione coloris, item teſtacea omnia longè à mari eo fluente aperiuntur, refluente clauduntur, & infinita fere ſimilia) ſive contactu mutuo ut *palma mas* & *famella*, *Caprificus* & *Ficus*, &c. Exemplo res erit manifeſtior, *v. g.* Spiritus ſanguinis in quavis diſtantia ſervatus in vitro hermeticè clauſo, & ſanguis reliquus in venis ejus de quo deſumptus erat per Sympathiam compatiuntur: nam ſi exhibeatur aliquid homini quod malè eum afficiat, mutant ſpiritus in vitro ſuum colorem; ſi verò exhibito antidoto homo à morbo liberatur, liberantur & ſpiritus ſanguinis in vitro recuperando priſtinum ſplendorem, illic Sympathia eſt inter ſpiritus ſanguinis in vitro & in venis; diſcordia autem inter hominem & venenum, vel venenum & antidotum, concordia ſeu amor inter hominem & antidotum. Omnia igitur quæ concordant aut diſcordant, non exercent Sympathiam vel Antipathiam propriè ſic dictam, neque Sympathia magnetiſmus dici poteſt, nam licet magnes agat in diſtans, & quoad ſphæram attractionis & virtutis ut Sympathetica; tamen neque magnes neque polus afficiuntur ab alterutrius affectione, uti

dictum,

dictum, ficuti Sympathetica. Igitur cum amores & odia rerum, nominibus Sympathiæ & Antipathiæ appellantur in principio hujus tractatus, id tantùm abusivè, non strictè & philosophicè loquendo. Hoc seriò etiam notandum quod Sympathia illa quæ ad distantissima terminatur, semper est inter partem & totum, amores & odia non semper sic. Denique ut summatim repetam convenientiam & disconvenientiam inter Magnetismum, Electricismum, amorem & odium, fascinum et ligationem, sympathiam et antipathiam, sic habe; Magnetismus in hoc concordat cum Electricismo, amore et odio, quod agat intra certam sphæram attrahendo et repellendo, et discordat cum electricis, quod ea quæ attrahit aut repellit participa reddit suæ virtutis: Electrica autem non sic, sed ea quæ se amant aut oderunt inter vegetabilia et cæt. vel se amplectendo, ad se invicem inclinando aversando, et cæt. mutuo communicant sibi virtutes; Virtus Magnetis ad ferrum et ferrea & alium Magnetem tantum se extendit, virtus electrica attractiva ad omnia se extendit. Electrica corpora indigent, ut plurimum, frictione ut bene trahant; Magnes verò & ea quæ exercent odium vel amorem, non, virtus magnetis penetrat omnia etiam compactissima & durissima corpora: Electrica verò interposito aliquo corpore non trahunt, neque ea quæ odium aut amorem exercent. Denique Magnes non solum habet orbem attractionis quo intra certam sphæram agit, sed etiam habet orbem virtutis, convertendo se semper ad polum in quavis distantia, qua concordat cum heliotropiis &

Sele-

Selenitropiis, quæ semper se convertunt ad solem & lunam, vel singulis diebus, vel annuum eorum cursum sequentia. Sympathetica verò cum amore & odio specialiter sic dictis concordant, quod seinvicem alterent: cum Magnete verò Heliotropiis, & Selenitropiis, quod agant in distans & penetrent adæquatè clausa corpora, neque dimensionum legibus astricta: Et præterea hoc habent sibi peculiare, ut uno affecto benè aut malè ab eo cum quo concordat aut discordat, eodem modo afficiatur aliud in distans: ligatio autem & fascinum fit inter ea quæ se mutuo amant vel oderunt. Atque hæc de distinctione sympathiæ, amoris & odii & magnetismi dicta pro præsenti sufficient. Nunc veniunt istæ opiniones examinandæ de actione in distans. Et primò, *Van Helmont*, ut inveniat causam ejus, dicit in homine exteriori, id est, sanguine & spiritibus esse potentiam quandam ecstaticam, & non solùm in homine, sed in brutis, vegetabilibus, & eorum partibus etiam à morte, quæ cum somnolenta sit, excitatione indiget ab imaginatione accensa à vehementi desiderio, aut arte aliquâ pari, ut in unguento aut pulvere sympathetico virtus ecstatica in sanguine extravenato in paxillo, excitatur ab unguento, & exugit noxam ex labris vulneris ejus cujus erat sanguis, & ut ista actio vehatur in distans, dicit latere in universo spiritum quendam quem magnale magnum appellat, qui sympathiæ & dyspathiæ leno, confabulator, & actionum promotor existit, & ratione cujus magnetismus (ut dicit) ad distans objectum tanquam vehiculo extenditur, quod probat magnetismo

tiſmo chordarum duarum teſtudinum in uniſono concordantium, quòd pulſata una in diſtans ſubſilit altera cæteris immotis & cæt.

Sed contra hanc opinionem dico primò, eum ponere entia ſine neceſſitate, nam ut tales operationes fiant, non eſt opus fingere iſtum ſpiritum diverſum à formis, quem magnale magnum appellat, & proinde non probat dari, neque cum principiis ejus conſonat; nam animam mundi ſeu formam univerſalem dari negat, cùm dicit omnem diſtinctionem ſpecificam à formis immediatè oriri, dicendo formas eſſe lumina & ſpecie differre, & à patre luminum in inſtanti generationis de novo creari, & rurſus annihilari ab accidentibus vel ſponte, & quid ſit iſtud magnale niſi animam mundi vocitet vel cui uſui inſerviet ex principiis ejus, etſi daretur, certè confiteor me non capere. Secundò, etſi daretur quod talis ſpiritus exiſteret, & veno eſſet iſtarum actionum, impoſſibile eſſet vegetabilia, animalia irrationalia & eorum partes emittere ſuas phantaſias ad tantam diſtantiam, licèt concedamus omnia vivere, & conſequenter ſenſus aliqualis & phantaſiæ participa eſſe, tamen cùm ea quæ vivunt magis manifeſtè ut animalia & quæ ratione utuntur ad tantam diſtantiam ſuâ phantaſiâ non pertingant. Neque operantur, quomodo poſſunt talia ſic operari, nam quibus nobilior phantaſia obtigit, ea eſt magis operativa; quod adfert exemplum de chordis inſtrumentorum in uniſono concordantium, ſi à phantaſia vecta magnali, ut vult, fieret, in quavis diſtantiâ percipe-

ietur

retur & ubicunque una pulsaretur in quavis mundi plagâ chorda illi unisona moveretur, quod absurdum est, & experientiâ constat quod in certâ tantùm distantiâ concordant, ut extra eam non percipiatur motus, quod verò dicit de phantasiâ venenatorum animalium, & vegetabilium transmutante nostram in suam, ut phantasia canis rabidi, Tarantulæ, & phantasia aconiti assumpti transmutante nostram in *anates*, *anseres*, & *mergos* etsi concederetur verum esse, nihil infert de magnetismo phantasiæ ad loca distantissima, nam in omnibus istis requiritur vel contactus molis vel virtutis intra certam sphæram, at interim non negandum est phantasiam hominis circa rem unicè desideratam vehementer occupatam, licet longè distet, eam aliqualiter adumbrare, coram sistere, & in rem cupitam quasi transformari, sed quod phantasia ecstaticè suscitata mille leucas ad rem desideratam vehatur non facilè inducat ut credam, cum exempla ab ipso allata nihil tale convincant. Exemplum quod adfert de puero quodam in civitate Juliensi ex Martino Delrio, qui vehementi desiderio flagrans videndi parentem in ecstasin raptus, vidit eum multis milliaribus distantem. Dico, ut supra, quod parens repræsentatus fuit ei sub aliquali adumbratione, non veró, quòd ejus phantasia, relictis organis corporeis, per quæ agit & sine quibus non potest operari, ad tantam distantiam veheretur: exemplum autem quod adfert de acu notante polos sine contactu magnetis nihil infert, nam virtutem eam provenire ab ipsis polis,
&

& à virtute telluris magnetica pulchrè demonstrat *Kircherus*, non verò ab imaginatione facientis, aliter non opus esset, dum adhuc candet ferrum ut unâ extremitate ad Austrum, alterâ ad Boream directè locaretur; Et non solùm acus, sed & omne ferrum hoc præstaret: & præterea videtur ista vis conversiva ad polos in lateribus qui diu in pavimento fuerunt sic locati, ut uno extremo Boream, alio Austrum respicerent: & tandem etsi concederetur quòd phantasia ecstatica ad distans veheretur, tamen non operaretur per se in amicum vel inimicum, inferendo tot diversas compassiones, ut fit in Sympatheticis, cùm omnes actiones (præter ea quæ sunt animæ propria) fiunt à fermentis.

Nisi fere omnibus in ore esset, phantasiam ex se omnium rerum transmutatricem esse, plura nunc non adderem: idcirco ob hanc solam rationem pauca de ejus actione per transennam breviter attingere operæ pretium duxi: q od ut melius fiat quædam ejus exempla describam. Sic autem se habent.

Panni diversorum colorum avibus aut aliis animalibus tempore vel coitus, conceptus, vel incubationis, antepositi, pullos & fœtus diversicolores reddit, ut *Jacobo* contigisse legitur, *Genes*. 24.

Cervi, lepores, coturnices, perdices, vaccæ, oves, à colore nivis in septentrione & in Alpibus dum coeunt, pullos & fœtus generant albicantes. Sic *Æthiops* sæpè à muliere tempore conceptus visus, nigrum fœtum causat & cæt. ejusmodi.

Ex diuturnâ corporis circumgyratione, item rotarum vel aquarum & similium celeri motu, fit vertigo,

Asari

Asari folia, item *Ebuli* & *Sambuci* extremitates, servant sibi impressum characterem à carptionis sensu, nam sursum evulsa vomitum causant, deorsum excerpta per secessum purgant.

Sanguinis fluentis aspectus pusillanimis lipothymiam causat, cum oscitantibus oscitamus, affligimur cum afflictis, ad cantantes canturimus, cum mæstis mæsti, cum lætis læti sumus, & cæt. ejusmodi.

Medicamentum Narcoticum contrariis motibus in mortario pistillo circumactum, imprimit easdem species cerebro accipientis, & inquietum somnum adfert.

Sanguis occisi ad præsentiam occisoris è venis exilit, à sigillo vindictæ spiritibus impresso, ut fit in *asari* foliis, & cæt.

Figura *cerasi* quo percussa erat mulier prægnans imprimitur fœtui.

Transformatur fœtus in *glirem*, *murem*, *anatem*, *anserem*, *piscem*, *suem*, *canem*, & cæt. vel totaliter vel partialiter si mulier ab iis inopinatò perterrita sit tempore conceptus.

Quodcunque edulii genus abhorrebat mulier tempore gestationis, aut conceptionis, abhorret ut plurimum fætus toto vitæ tempore.

Quosdam purgativa solum visa vel odorata purgant.

Lippitudo alteri lippitudinem causat solo intuitu.

Aspectus vel odor maris, quibusdam vomitum provocant, præcipuè iis qui navigantes in eo vomitu tentantur.

Intuitus *felis*, *carnis porcinæ*, *casei*, aut nauseativæ

featívæ cujuſdam rei, & cæt. iis qui cum talibus aſſumptis odium exercent, lipothymiam cauſant.

Quando aliquid intenſe appetitur à prægnante, fœtus ejus figura pingitur.

Quandò prægnantes non accipiunt id quod intenſè appetebant mancus vel mutilus fit embryo, & cæt. ejuſmodi.

Hypochondriaci à ſpecierum varietate phantaſiæ impreſſarum varie delirant, nam quidam ſe putant eſſe reges, alii vates, alii vitreos, teſtas fragiles grana tritici à gallinis devoranda, alii ceram igne liquabilem, canes, feles, lupos, cuculos, luſcinias, horumque aut aliorum animalium voces imitantur, alii ſe mortuos credunt nec edunt nec bibunt, alii mingere non audent ne diluvium inde oriatur, alii ſe capite truncatos, alii ingentem ſe habere naſum, ſerpentes ranas, catos, glires, mures, & alia animalia in ventre habere & infinita inſulſa ſimilia.

Injuriæ illatæ ſpecies phantaſiæ impreſſa, cauſat rabiem.

Metus & horror ſubitaneus, gravidis abortum, aliis fluxum, aliis uteri ſuffocationem, hemicraniam, epilepſiam, & mortem ſæpe attulit.

Quartana, tertiana, podagra, paralyſis repente à terrore abiguntur, & cæt.

Ut ergo modum inveniamus quomodo hæc omnia fieri poſſunt.

Notandum eſt omnia prædicta vel fieri à rerum præſentium & ſenſu perceptibilium motu, figura, defectibus, colore, odore, & aliis ſignaturis, fermentorum ἐνεργεία dotatis: vel ex rerum abſentium

um valida & forti cogitatione, memoria per ſpecies ſibi prius in illas prædictas ſignaturas motum, calorem, odorem, & cæt. repræſentante vel à prolatione nuda quæ omnia primo fiunt à charactere & ſigillo odii vel amoris indelebili ſpiritibus matris tempore conceptus violenter impreſſo, & in fœtum tranſplantato, quod ſigillum non ſolum reſuſcitatur à viſu, guſtu, aut odoratu talis rei, ſed ſi forte ſit ſigillum odii, & pars cum qua diſcordat debilis, vel nuda denominatio rei exoſæ ſigillum prius impreſſum ſomnolentum excitat, *v. g.* ſi mulier conceptus tempore vomituriebat à conſpectu alicujus rei nauſeativæ ab impreſſo ſpiritibus ejus, humoribus & conſequenter fœtui, (dum humores ei in alimentum cedunt)ſigillo odii ſpiritus ſtomachici fœtus, vel à ſola denominatione iſtius rei figuram ejus pingunt, & ab iſta figura præſenti, excitatur ſigillum odii prius impreſſum, à quo ſic excitato conturbantur ſpiritus ſtomachici, & ſubſequitur vomitus: ſic etiam de iis quæ lipothymiam vel tremorem faciunt vel ſudorem ut prolatio carnis porcinæ & ſimilium dicendum.

Secundò quædam fiunt ab excellenti & vehementi paſſione, aut ſpirituum conturbatione, à tali re prius læſorum: uti continget, dum vulnerati plagæ, non ſolum ad præſentiam vulnerantis ſed ad ejus nominis prolationem (ſpecie depicta in ſpiritibus, qua excitatur ſigillum vindictæ prius impreſſum) ſanguinem plorant & recrudeſcunt; ſic de ſanguine occiſi fluentis ad præſentiam occiſoris dicendum.

Sic recordatio rei periculosæ vel abominabilis, tremorem facit & horripilationem.

Tertiò quædam fiunt à vehementi assidua & fixa cogitatione rei amatæ aut exosæ, qua imprimitur species talis rei phantasiæ, spiritibus, & cæt. quæ species seu imago eodem modo operatur ac si res ipsa præsens esset, unde pollutio nocturna à specie mulieris prius cupitæ, impressa spiritibus, sanguini, vasis spermaticis, & cæt. sic spectrorum apparitiones contingunt pusillanimis & perterritis pro specie aut figura imaginis, ab iis intensè cogitantibus, in spiritibus impressæ, ita ut ab ipsis solum videantur, non vero ab adstantibus, nisi etiam illi cogitabundi & perterriti, eandem sibi imaginem in spiritibus depingant. Haud ab simili modo, ab assidua & fixa cogitatione, hypochondriaci imaginem ejus rei sigillant in phantasia & spiritibus adeo firmiter, ut spiritus & consequenter ipsa anima operetur pro modulo istius imaginis, ut dum se putant esse reges, vates, canes, lupos, anseres, cuculos, luscinias, & cæt. gestus & voces eorum præ se ferunt ac si essent tales, huc referendæ sunt noctambulonum actiones, adeo firmiter fixa est phantasia, circa imaginem sibi impressam rei desideratæ in somno, ut cogantur reliqua membra phantasiæ sic in objectum propensæ prompte mandata exequi ; huc etiam referenda sunt terrifica insomnia, & ephialtes seu incubus sub diversis figuris hominis, canis, cati, diaboli, & cæt. similia. Species seu imagines omnibus prædictis modis phantasiæ & spiritibus impressæ operantur sicuti fermenta, rerum assumptarum aut

exterius

exterius admotarum, nam si fortes sint spiritus nostros & consequenter animam sequaces reddunt.

Igitur cum motus motum imprimit ut in exemplis de Medicamento Narcotico, de oscitatione, de Carptionis sensu in asaro, de sanguine occisi ad præsentiam homicidæ, & cæt. & color colorem generat ut in exemplis de *Æthiope* cervis, leporibus, perdicibus, ovis mutantibus colores suos à rebus præsentibus coloratis, & cæt. similia.

Et figura figuram sigillat, ut in cerasi specie in embryonem inusta, macula luniformi, item quando transmutatur fœtus in glirem, murem, piscem, & cæt.

Et defectus defectum imprimit, & redundantia redundantiam, ut cum prægnans appetit id cujus non fit particeps, & quando mutili à conceptu, mutilos generant, & quando qui duplicia habent membra tales generant, & cæt.

Et aliæ qualitates & signaturæ quæcunque tales producunt, ut in exemplo de virtute purgativa medicamenti aspecti vel odorati, de lippitudine, & cæt. omnia similia & cum præfata omnia non solum in conspectu & præsentia, sed & vehementer exosa & desiderata dum absunt, per recordationem, & nudam denominationem, memoria (ex suis speciebus prius impressis, in conceptione, vel à vehementiâ passionum puta iræ, odii, terroris, amoris, & cæt.) ea repræsentante, ut fit in iis qui à nuda prolatione carnis suillæ syncopizant, aut à recordatione rei nauseativæ, puta mucilaginis, puris, Chymi, Chyli, & similium vomunt vel nausea tentantur: & quando à vulnerantis non solum præsentia sed denominatione vulnerati

vulnerati plagæ cruorem effundunt. & non solum quando characteres prius impressi erant in conceptione à specie, spiritibus & sanguini mulieris sigillata, aut à vehementia præteritarum passionum, sed etiam ab assidua super objectum aliquod cogitatione, imago seu species in spiritibus sigillata transformat hypochondriacos in canes, catos, vitrea vasa, grana tritici, saltem uti ipsi putant. Sequitur phantasiam per se non esse transmutatricem omnium rerum, sed quod species seu imagines rerum præfatis modis impressæ phantasiæ (quæ lucida cum sit, & diaphani ad instar speculi) similes species in ea producunt, istæ vero sic productæ similes in spiritibus sigillant, istæ similes in humoribus & illæ similes in fætu, stomacho, Corde, Capite, & cæt. producunt & sic omnia producunt sibi simile; istæ autem omnes species sic impressæ retinent rei sensibilis fermenti tincturam, adeoque ab eo fiunt vel proximè (ut species rei coloratæ, figuratæ, moventis, purgativæ, deleteriæ, & cæt.) vel remote ut quando imago rei, vel denominatio, producit tales effectus sicuti res ipsa præsens, virtute sigilli prius impressi. His adde ut supra sæpius dictum, per animam seu formam res tantum sentit & vivit, & cæt. non autem alterat, multo adhuc, minus transformat; Ergo neque ejus unica potentia, phantasia Præterea si phantasia talia per se faceret, poterit novam entitatem producere, quod soli creatori infinito optimo maximo competit, vel omnia rerum seminaria in se contineret, quod æquè absurdum.

Ex his clarissimè patebit, quomodo tum semen

fiat,

fiat, tum ex eo in utero generetur embryo, tum quomodo ab aliena ſpecie impreſſa phantaſiæ mulieris, transformetur in utero, quomodo autem impreſſiones omnes ſigillantur in ſemine prius dictum, in diſcurſu de generatione, igitur tempore coitus, fermenta in ſemine continet membra ſingula cum ſuis proportionibus, lineamentis, & connexionibus, item colores, odores, ſapores, diſpoſitiones, inclinationes, geſtus, nævos, maculas, defectus, redundantias, & ſeminaria morborum hæreditariorum, puta Epilepſiæ, podagræ, Apoplexiæ, & cæt. illabentem autem materiam ex matre in uteri cavitatem, omnes & ſingulæ iſtæ ſignaturæ ſigillant ſuis characteribus, impermiſtis virtutibus, uti dictum prius de motu, defectu, coloribus, figura, & cæt. impreſſis imaginationi. Si autem mulier terretur inopinato à glire, cane, vel piſce, ſigillantur figura proportio & cæteræ omnes ſignaturæ gliris, & cæt. in imaginatione mulieris, quæ imprimuntur ſpiritibus, iſtæ humoribus, hi autem ſic ſigillati illabentes in uterum ad nutricationem embryonis, fermenta duo cum diverſis figuris ſigillatricibus in ſeinvicem agunt, & debilius à fortiori vel ligatur & tranſmutatur, ut in charactere gliris, muris, ſanguinis, ceraſi, & cæt. impreſſis membro alicui embryonis, remanente adhuc forma & figura ejus vel destruitur debilius totaliter, ut quando ex ſemine humano à peregrina impreſſione ſuperveniente fit glis, mus, anas, impreſſione belluina deſtruente & obliterante humanam totaliter. Neque mirum eſt tales impreſſiones recipi in ſemine, & tenello embryone, cum homines

mines toto vitæ ſpatio, ab impreſſionibus ſimilibus fermentorum extraneorum haud ſunt immunes, uti videre eſt in tarantiſmo, hydrophobia, & omnibus morbis contagioſis, quæ licet formam externam hominis non immutent (cum organa corporea magis ſolida ſint quam ut tales recipiant) tamen mutando ſpiritus, qui facile peregrinis impreſſionibus auſcultant, operationes formæ totaliter, vel partialiter, immutant.

Cum autem morbi dicuntur produci à phantaſia quæ fiunt à paſſionibus modum excedentibus, eſt error inconſiderantiæ; nam fiunt à terroris, pavoris, triſtitiæ, ſigillis impreſſis ſpiritibus, ſicuti ut dictum, motus motum producit, color colorem, figura figuram, ſic terror terrorem, metus metus ſigillum, & ira iram, per ſe tantum producunt, per accidens autem morbos, quia ſi per ſe producerent morbos, unus & idem morbus à diverſis paſſionibus non oriretur neque diverſi morbi ab una paſſionum, non ſolum in diverſis conſtitutionibus, ſed & in eadem penderet, rabies vero, abortus, diarrhœa, uteri ſuffocatio, & reliqua ſimilia; ſequuntur igitur tantum per accidens ad commotionem paſſionum, non vero à fermento, contagio aut veneno à ſpiritibus ſic turbatis confecto aut profluente, ſed quia iſtorum morborum ſemina prius impreſſa erant, in ſemine avito, materno, paterno (ſic de aliis à talibus paſſionibus ortis judicandum) vel quia iis laborarunt prius, & ex levi occaſione recidivant, & ſic irrumpunt in ſpiritus noſtros jam à valida & ſubitanea perturbationum procella debilitatos & ligatos,

&

& pro modulo sigilli ex semine impressi, utrum id sit Epilepticum, Apoplecticum, vertiginosum, & cæt. captivi trahuntur spiritus, ob imbecillitatem nimium sequaces redditi cuivis impressioni cedunt: ut in uno Epilepsiam, in alio diarrhœam, in alio Cephalalgiam uteri suffocationem, rabiem, & cæt. producant.

Quartana, tertiana, podagra, paralysis, & cæt. à terroris vel timoris specie fortiter spiritibus impressa, curantur etiam per accidens, quatenus nimirum impressio terroris subitanea & fortis, expellit istas debiliores, & etiam quod spiritus concentrati à terroris specie, fortiores redduntur: ita ut erumpentes ad loca affecta pares fiant ad extinguendum hostile morbi fermentum, quomodo autem per se ab una & eadem specie terroris sic impressa, quartana, podagra, & paralysis curari possunt, cum à diversissimis causis oriantur, vix ac ne vix concipi potest.

Alii, ut probent dari operationem in distans, dicunt primò, ab omnibus corporibus radios emitti, in quibus anima operatur præsentiâ suâ, & dat iis ἐνέργειαν operandi, & corporeos esse istos radios, & habere in se spiritum vitalem, & non solùm tales radios sed & excrementa retinere spirituum vitalium portionem, ideoque vivere, & vitam eorum esse eandem cum vitâ animalis cujus sunt effluvia & excrementa. Secundò dicunt inter corpus & excrementa esse quandam concatenationem radiorum istorum in omni distantiâ, licet maximâ, & similem etiam fieri inter sanguinem & aliquam aliam corporis

poris partem separatam ab eo in quavis distantiâ.

Sed contra primò, dato quod sint effluvia ex sanguine venoso, & in excrementis, impossibile est, si sint corporea, dari concatenationem eorum in quavis distantiâ, nam si corpus etiam maximum rarefieret ad vel invisibiles atomos, non sufficeret ad effluvia suppeditanda pro mille leucis, & etiamsi hoc daretur quod sufficerent, cum tamen nullum aliud certum vehiculum iis assignent in via certò deficerent. At si dixerint concatenationem istam ab anima fieri, si hoc daretur, sequeretur quamlibet animam replere totum mundum à polo ad polum, & etiamsi hoc absurdum daretur quod anima se extenderet ad omnem locum, effluvia ista corporalia non poterunt illam concomitari ob rationem modò allatam, prætereà videmus sanguinem & excrementum extravenatum in pyxide non minorari, quòd fieret si effluvia continuò emitterent corporea ad tantam distantiam. Deinde cùm dicunt excrementa vivere, hoc verum fateor: sed eandem esse cum vitâ animalis nempe hominis animâ rationali informati Atheum non Philosophum Christianum decet asserere. Ut demonstrent effluvia sua dicunt cæpe & allium è longinquo lachrymas ex oculis elicinnt ex pipere, Iride, Ptarmica fit sternutatio à Croco, Hyoscyamo, Solano, Opio conciliatur somnus, etiam è longinquo, homo per effluvia unius noctis multo, levior evadit, & innumera hujusmodi, attamen hoc universaliter non tenet, nam ista effluvia fiunt tantùm violenter ex corporibus calorem actualem habentibus, & in iis quæ aqueis humiditatibus scatent

tent à calore solis aut ignis, & cæt. quod evincunt Mercurius & Antimonium per infusionem semper menstrua sua impraegnantia, & nihil per multos annos ponderis amittentia, item Moschus, Zibethum, Asa, magnes, & alia, effluvia & odores emittunt, nihil autem de pondere perdunt: at si hoc esset emissione corpusculorum, leviora sanè essent, quod experientiæ repugnat, nam advenientibus aliis fermentis labefactatur eorum virtus, aut senio contabescit: sed de quantitate & pondere pristinis nihil amittunt; ideoque sequitur ista effluvia non esse corporea, nisi violenter à calore interno aut externo fiant. Sed quòd fermenta in suis locis, vel in rebus, in quocunque sunt loco, per suos radios spirituales certam sphæram constituunt, quæ sphæra, tam latè patet quàm ut aliqua eorum virtus sensari queat. Qui radii vestiuntur amictu aut vaporum violenter excitatorum ex ipsis à calore interno in animalibus, & externo in cæteris quæ non actu calent, aut aliis ex terrâ ipsâ elevatis: cùm verò radii isti exeunt de aliis quæ nullo ex præfatis modis emittunt effluvia corporea, ut magnes succinum cæpe, allium, & cæt. dum è longinquo operantur, crediderim sanè non esse emissione corpusculorum, quia non minorantur, &cæt. sed tantùm fermentatione vaporum aqueorum in aere suscitatorum, & sic de aliis ejusmodi: cum autem emissio vaporum sit actio violenta præcipuè in iis quæ actu non calent, non possunt talia effecta constantia ut videntur ab iis quæ sympathiam aut antipathiam exercent ab eâ oriri. Prætereà ex excrementis viventium jam à corpore separatis, nisi

sit

ſit à calore externo non poſſunt talia effluvia ſuſci-tari. Igitur talis concatenatio ſaltem non erit hyeme, atqui hyems non impedit quo minus ſympathetica agant. Ergo non valet eorum argumentum, affecto excremento afficiuntur cacantis nates vel inteſtinâ in quavis diſtantiâ, quia datur concatenatio effluviorum corporeorum continuò ex ambobus emanantium.

Tertiò venit Atomiſtarum opinio examinanda, ſed cum fuſè ſatis, dum deformis ſermo eſſet, eorum principia ventilavimus, non opus erit hîc ea repetere, ut verò ex eorum principiis actionem ad diſtans inveniant, magiſterialiter quaſdam poſitiones violenter in Philoſophiam intrudunt, dicentes eos rationis expertes qui non credunt. 1. Quod omnes actiones fiant ab atomis diſcrepanti modo motis, figuris ſuis proportionato. 2. Quod conſtans detur effluvium talium atomorum ab omnibus corporibus compreſſione corporum circumjacentium, & cæt. & quod poſſint effluvia ex magnete & cæteris videri ope microſcopii. 3. Quod Atomi iſti ſint diverſarum figurarum & quidem ſint adeò exiles & ſubtiles, ut omnia media pervadant, ſine aliquâ oppoſitione ut in peſte, & cæt. Alii ſunt majores qui alios prætirire facile non poſſunt. 4. Quod omnia quietem ament permanendo in ſuis locis. 5. Quod quædam ſint loca magis apta ut recipiant tales atomos quàm alia, ut atomi morborum animalium brutorum, bruta aggrediuntur non hominem & è contra, & concordantia hæc inter poros & atomos dicitur cognatio. 6. Quod Atomi nullibi quieſcant niſi

in

in cognatis poris. 7. Quod nulla distantia impediat motum atamorum ad propria loca, nam nulli alii pori possunt eos retinere ob appulsum propriorum atomorum quibus expelluntur, donec ad proprium corpus pervenerint. 8. Quod quò magis appropinquant atomi suis domiciliis, minor fit resistentia ex parte objecti ad quod tendunt, & pressura fit major, ideoque motus est velocior & contrà. 9. Datur conjunctio atomorum qui in peregrinatione volant in dorso aliorum & operantur simul. Atque his præmissis & consideratis dicunt contactum in distans esse tam realem quàm solis emittendo suos radios ad tot mille leucas, & cùm medicamentum sit corpus constitutum ex multis particulis (nam de unguenti armarii vi & energiâ loquuntur) sequetur quod constans effluvium atomorum ex eo expiret per assertionem secundam, & per assertionem nonam oportet ut conjungantur cum atomis extravenati sanguinis in paxillo & comitentur eos in fuga, & sic à constante calore atomos semper emittunt, & per sextam & septimam assertionem necessariò pelluntur ad partem affectam seu vulneratam quamvis longè distantem.

Ad ea quæ superius dicta contra Atomorum existentiam solum unico argumento agam. Omnes Atomistæ in principiis suis constituendis vel confugiunt ad partes homœomeras Anaxagoræ, vel cum *Lucretio* dicunt omnes atomos esse similes, diversas autem operationes fieri ab ordine, connexione, figuris, & cæt. diversis. Sed contra primos sic arguo, Cùm *Leo, Vulpes, lupus, ursus, accipiter,*

corvus,

corvus, *canis*, *sus*, & centum animalia carnivora unumquodque eorum unâ librâ carnis bovinæ vescitur, & suppone hominem & reliqua omnia uncias quatuor alimenti habuisse ex una ista libra, erantne in unâ libra carnis tot diversi atomi quot comedentes, certè hoc non dixerint cum in unâ librâ ponderante duodecim uncias hoc computo erunt quadringentæ unciæ: si verò refugiant cum *Lucretio* ad diversas positiones atomorum, assignent rationem quæso cur omnia non pascuntur omnibus, & cur quod uni alimentum alteri venenum. Nisallor, responsio erit ob diversitatem atomorum, vel si dicant provenire à diversa connexione, cur fit cum dicunt species visibiles, audibiles, odorabiles, & cæt. fieri ab aporhæâ atomorum, ut vitent hoc absurdum, corpora sic continuò minorari volunt ex aliis corporibus alia in locum eorum substitui. Ponamus *v.g.* hominem, & venenatas plantas, putà *aconitum*, *hyoscyamum*, & cæt. in uno loco perpetuo esse ut effluvia ab herbis deperdita suppeditentur ab aporhæâ ex hominibus & contrà, & tamen non mutantur secundum eos, quia mutatur situs atomorum advenientium, cur igitur pari modo dum homines vescuntur talibus plantis non possunt diversas connexiones atomorum eorum mutare in suam substantiam, cum major vis transmutativa in stomacho residet quam in externâ superficie corporis, ubi fit necessario appositio atomorum deperditorum. Apage cum talibus nugis, inventum sanè puerile homine philosopho indignum de cognatione atomorum & pororum nihil dicam; nam datis semel atomis, cum levissima

sunt

sunt corpuscula vel minimo oris spiritu à terrâ ad solem, à polo ad polum penetrando saxa, montes, marmora, ferrum, & quid non: dicto, citiùs meant & remeant obsequiosi ut mandata à suis patronis accipiant ad omnes possibiles actiones obeundas non solùm ut extraneas peregrinationes subeant magis activi & veloces, sed ut pigriores, hebetiores & desides premant, atque eos in itinere fatiscentes & claudicantes dorsa & humeris portent & sublevent, proculdubio omnibus aliis philosophis palmam præripitis, qui naturam adeo obsequiosam vobis nolit velit redditis, sed de his satis quæ vel fidem Peripateticam transcendunt.

Ultimò, auctor Philosophiæ *Mosaica* dicit omnes actiones naturales fieri immediatè à spiritu Dei incumbente aquis, & quia Spiritus iste incorruptibilis, æternus, infinitus, & cæt. ideo suæ actionis nullum habet terminum, & hinc concludit nullum esse rebus naturalibus in agendo virtutis orbem positum, quia hoc spiritu animantur qui agit in quavis distantiâ.

Contra eum sic arguo. Si res non per se sed per istum spiritum infinitum, & cæt. operarentur, nullæ essent rebus virtutes propriæ, & vires rerum naturalium non essent iis concreatæ, & frustranea esset omnis Philosophia, & *v g.* cum ignis comburit, non erit ignis actio sed Dei aut Spiritus in igne, & cùm aliquod medicamentum purgans exhibetur, purgatio non erit actio naturalis medicamenti, sic de attractione magnetis, & cæt. & sic omnes actiones erunt supernaturales, & proinde

nulla

nulla dabuntur accidentia, sed cum hæc sint maximè absurda, refutatione non egent. Dum hæc scribo non possum silentio pertransire argumenta quædam *Kircheri* eum refutantis in arte suâ magneticâ tanquam patronum unicum unguenti armarii, nam primò licet ex principiis ejus inferre liceat, unguentum agere in distantia infinita, nempe quia sit à spiritu illo infinito virtus ejus sanativa, tamen alii qui id defendunt, dicunt virtutem ejus extendi ad certam distantiam tantum intra mundi polos, ideoque non esse simpliciter infinitam. 2. Dicit, si sphæra rerum esset infinita in agendo, tunc nemo Romæ esset tutus à basiliscis *Lybicis*, à dipsadibus *Ægyptiacis*, draconibus *Africanis*, eorumque virulento flatu, nemo à contagione pestis *Germanicæ*, aut ab effluvio *Napelli Alpini*, & cæt. in aliis regionibus esset tutus à vertigine. Neuter eorum se intelligit, unus quid defendat, alter quid refutet. Nam primò, si hoc esset verum quod actiones omnium rerum essent indeterminatæ & in quavis distantiâ agerent, tunc contra auctorem Philosophiæ Mosaicæ habet intentum *Kircherus*, sed ideone illicitum est istud unguentum quia insulsus ille non bene defendit? Non dicendum est res omnes habere tam amplam sphæram operationum, sed tantùm determinatam, & sphæras rerum distingui, & ea quæ agunt per odium vel amorem non habere tales, sed ea quæ sympathiam exercent, quæ non fit inter omnia prædicta, sed tantùm inter totum & partem. Quod dicit inter omnes res creatas hoc solum indulgendum huic ungnen-

to

to quòd in tantâ distantiâ curet; omninò falsum & contrarium in plurimis exemplis constat, prius descriptis, nempe Sympathia Conchylium in quavis distantiâ cum mare fluente & refluo; ostreorum & pupilli oculi cati cum lunâ, vini & cervisiæ in cadis cum vino & hordeo florentibus in campis, Cerasi species impressa in embryonem per imaginationem internam mutat colores cum aliis in arboribus, & cæt. Et cùm dicis à pacto aut explicito aut implicito fieri cum diabolo an & ista etiam ut sentian amicum aut inimicum indistancia pepigerunt cum eo fœdus? Ut probet nullam dari actionem in distans negat Sympathiam inter polum & magnetem, & dicit magnetem esse partem terræ homogeneam & genuinum ejus filium & è semine terræ & naturali fieri, & habere totam suam vim à terra, & sicuti tellus ad polos mundi, ita magnetem ad polos terræ dirigi. Si sit pars terræ homogenea, cur igitur reliquæ partes non æquè participant vim attractivam, repulsivam, & conversivam. Cur contra *Gilbertum* negat terram esse magnetem? Et si tellus, ut vult sit totius virtutis magneticæ fons, certè ipsa terra erit magis magnetica, quomodo quis dabit quod non habet in se? Proinde magnetem fieri ex semine terræ & suo & esse partem terræ, nescio quomodo hoc fieri potest, nam terra cum ex ejus principiis sit elementum, nullum semen habet. Si verò dicat semen habere in terrâ, cur reliqua semina non idem faciunt quæ sunt in terrâ? Ignorat magnetem sicuti reliquos lapides fieri ex aquâ semine lapidifico imprægnata, ut & ipsa terra ex suo semine, uti in principio hujus tractatus

 probatum.

probatum. Ideoque dico si benè distinxissent inter sympathiam & concordiam & discordiam & concordias & discordias. in eas quæ contactu & in distans operantur, neque magneti inter ea uni tantum tribuissent; neque omnia magneticè agere dixissent promiscuè, neque *Kircherus* librum suum mundum magneticum appellans eos reprehendisset, nam non video quâ ratione mundum magneticum magis appellaret quàm mundum Caltheticum.

Eos qui à stellis & sole virtutem istam sympatheticam deducunt jam refutavimus in principio tractatus, ubi ostendimus res nullo modo dependere ab iis ut tales vel tales sortiantur virtutes, nam terra habebat in se ante productum solem fermenta omnium vegetabilium, & consequenter omnes virtutes.

Cùm igitur Sympathia non fiat in distantissimis locis à phantasiâ rerum ecstaticè suscitatâ, ut vult *Helmontius*, neque ab atomis, neque per concatenationem effluviorum corporeorum, vel ab animâ extra proprium corpus operante, neque à spiritu illo infinito aquis incubante, & cæt. Ut modum igitur inveniamus quomodo fiat illa compassio cùm ex innumeris exemplis constet talem dari. Primò ex præcedentibus liquet omne compositum constare ex materiâ, forma & fermento: à materiâ habet suam quantitatem & consistentiam, à formâ habent quod vivat & sentiat luculentiùs aut obscuriùs, uti priùs probatum, & à fermento omnes aliæ actiones quæcunque dependent, ut & mutationes omnes ad bonum vel malum. Hinc igitur patet quomodo affecto sanguine & spiritibus intra venas hominis, fermento

mento icterico vel melancholico afficiatur spiritus sanguinis in vitro hermeticè clauso etiam, mutatione coloris in lividum & flavum (& sic de cæteris ejusmodi exemplis judicium esto) quod simili modo ab eodem fermento iste spiritus afficiatur quo afficitur sanguis in venis licet in maximâ distantiâ: & cum istud fermentum non possit produci per se intra vitri parietes, oportet illud advehi, unde etiam patet fermentum penetrans vitrum hermeticè clausum, dimensionum legibus non esse astrictum, quod etiam patet in magnete penetrante marmora, saxa, montes, & cæt. Secundò, cùm constet ex prædictis formas rerum in se non differre specie sed numero (omnem autem differentiam provenire à fermentis) & esse quasi radios formæ universalis quam demonstravimus dari, radii autem isti in centro universalis formæ conveniunt & uniuntur. Hinc patet primò radios formarum totius & partis compatientium simul convenire & cum affecto uno eodem modo afficitur alterum (sive id sit totum sive pars) neque forma unius per se alterius radios sic permutare potest (cum res non alterent se per animam sed tantùm vivant & sentiant.) Restat cum radiis unius formæ fermentum (cùm sit spirituale) alterius affecti in distans ferri, ut reciprocè colloquia privata habeant: ut unum aliud benè aut malè afficiat, totum attrahendo ad se ægritudinem partis, pars etiam ægritudinem totius, vel illi communicando robur & sanitatem sibi ab alio amico præsenti communicatam: licet non sit utrique præsens, sufficit ut vel toti vel parti adhibeatur, & sic de mor-

 bis

bis ab inimico uni vel alteri implantatis dicendum. Prioris exemplum erit quòd testacea ferè omnia procul etiam à mari, fluente, eo, aperiantur & contrà. Alterius exemplum erit quod nasus insititius mortuo eo de cujus carne desumptus erat de facie ejus ubi vegetaverat Gangrænâ affectus decidat, atque innumera alia ejusmodi superiùs descripta. Vel sic quia sigillatur forma rei ab inimico affectæ, fermenti specie & imagine; & istud sigillum sic formæ inustum, retinet fermenti & rei sensibilis vim & efficaciam: & penetrando radios formæ amici sigillum in ea simile producit (uti fit in colore, sapore figura, motu, & cæteris signaturis prope conspectis producentibus in subjectis appropriatis & dispositis signaturas sibi similes) sigillatur primo in rei compatientis phantasia & spiritibus, & successivè reliquis partibus imprimitur, *v. g.* suppone Brachium hominis Gangræna affectum esse, vel ipsum hominem moribundum, de cujus Brachio nasus insititius desumptus erat, fermentum Gangrænosum & mortiferum, sigillum suum inurit humoribus, phantasiæ, & spiritibus, hominis moribundi aut Gangrænâ affecti: qui spiritus (cum sint uti formæ reliquorum ex formâ universali) sic sigillati in centro obviant radiis spiritus partis, nempe nasi, & pro modulo sigilli iis prius impressi, sigillant istos spiritus nasi, & cum totum moritur, moritur etiam pars, & sic de aliis exemplis ejusmodi.

Hinc igitur clarè sequitur, eos qui tot simplicia selecta in compositione *Unguenti Armarii*, aut *pulveris Sympathetici* congerunt, penitus errare, credentes

dentes istis solum simplicibus in tali quantitate commistis inesse talem virtutem: nam quod pulvis vel unguentum agant in distans, non fit ratione ingredientium, nam non requiritur medicamentum quod ex se vel sua virtute, agat in distans, sed satis est si habeat in se virtutem curativam cum non vehatur suis alis; nam adhibitum vni vel alteri quæ compatiuntur vis curativa vel destructiva, fertur radiis formæ spiritualis (uti dictum) ad amicum ut eum participem reddat gaudii aut terroris & tristitiæ: quod vero in distans fiat talis perceptio amici vel inimici, cum gaudio & tristitia solum à forma provenit, quæ dat omnibus ut sentiant uti probatum, curatio autem destructio, ligatio, aut transmutatio provenit à fermentis cum forma advectis.

Quando in ictero, Scorbuto, & cæt. exhibetur tantillum sanguinis aut urinæ patientis cibis commixtum canibus, canes non trahunt ægritudinem, neque transfertur ad eos (ut falsò putant nonnulli) nam non sunt capaces istius morbi, sed si sanetur morbus (quod sæpissimè continget) est quia in sanguine & excrementis, pars fermenti morbifici à Canibus, & cæt. commesti, destruitur à fermentis eorum fortioribus vel ligatur, & sic affecta ista portiuncula fermenti morbifici à cane commesti, afficitur totum quod erat in homine, & perit ægritudo. Sic etiam quando Vegetabile aliquod aut ejus semen homini vel particulari membro amicum, & morbo ejus contrarium irrigatur mumia morbi & terræ committitur ut crescat, ut *v. g.* in Ictero Chelidonia grana Juniperi, & cæt. in Hydrope Absynthium,

synthium Ebulus, in Pleuritide Papaver Rheas, Hypericon, in Peste Scordium, Scorzonera in ulceribus & vulneribus Persicaria maculata, panax: illic pars fermenti ligatur vel destruitur à fermentis istarum eam vincentibus & sic debellatur reliquum ægritudinis in homine: quod vero perhibetur istam herbam tali modo à fermento morbifico irrigatam homini aut alteri animali exhibitam communicare iis morbum nullo modo verum est, nisi fermentum morbificum quo irrigata erat planta transmutaverit virtutem herbæ sanativam, totaliter aut partialiter in suam naturam deleteriam, ut continget in Salvia ab halitu Bufonis infecta, & in herbis prope serpentum Cavernas, sed si hoc fiat, morbi vis intenditur quod alias abigeretur. Si autem herbæ aut eorum semina irrigantur mumia morbi, quæ habent virtutem producendi talem morbum (sic de Animalibus, Mineralibus, & eorum partibus judicandum) intenditur tunc ægritudo: ut *v. g.* si urina, aut sanguine, & sudore, & cæt. febricitantis irrigetur anacardis aut ejus semen, intenditur febris; sic lolium eodem modo usurpatum intendit vertiginem, sic asarum intendit vomitum, & cæt. ea autem Vegetabilia, Animalia Mineralia & eorum partes quæ intus exhibita venena homini sunt puta Hyoscyamus, Cicuta, Aconitum, Arsenicum, & cæt. si mumia hominis alioquin benè valentis irrigentur corrumpendo & destruendo portiunculam fermenti in mumia ratione compassionis reliquum in homine destruunt aut transmutant diversimodè pro diversa uniuscujusque natura: & multa alia ejusmodi mirabilia per trans-

plantationem

plantationem resultantia inveniet curiosus lector.

Debuissem huic tractatui subnectere Curationis methodum, clariorem per Sympathiam, sed de eâ aliàs σὺν Θεῷ dabitur occasio disserendi.

Atque hæc sunt benevole lector quæ ex primâ inspectione naturæ in speculo Animalium, Vegetabilium, & Mineralium nitentis delineare poteram, visu disgregato deficientibus coloribus vivacibus, & ex intensâ nimis cogitatione spiritibus pæne exhaustis non abs re erit cæptis paulisper desistere, refocillatis autem spiritibus languentibus, oculìs ablutis & coloribus novis probè instructus, propediem, ut spero, secundò opus aggrediar. Si autem ex prædictis facilior pateat aditus ad naturæ occulta mysteria, DEO Opt. Max. à quo descendit omne donum bonum, gratias age. Vale.

FINIS.